

 SPECIAL MEMORANDA

Eisen aan de federale overheid, het Gewest en Europa

 SPECIAL KLIMAAT EN ENERGIE

Naar veerkrachtige steden

 EUROPAGINA

CEMR: onderzoek naar geweld ten aanzien van vrouwelijke verkozenen

Nieuwsbrief

Stad en Gemeenten van Brussel-Hoofdstad

FOCUS OP DE WENSEN
VAN DE BRUSSELSE LOKALE
BESTUREN VOOR 2024

VER. UITG. CORINNE FRANÇOIS - Nr. 7318

Nr. 137

AFGIFTEKANTOOR : BRUSSEL X
TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
JANUARI-FEBRUARI 2024
ERKENNINGSNUMMER P 921662

Cyber Assistance, een innovatie op de markt

Een optionele uitbreiding voor de brandverzekering Ethias

De veralgemening van telewerk en de digitalisering van de economie bieden cybercriminelen nog meer mogelijkheden. Daarom heeft Ethias de **brandverzekering uitgebreid met een optionele dekking**.

Wat is verzekerd?

De **bijstandskosten 24/7** in het geval van een **cybergebeurtenis** (cyberaanval of malware) gericht tegen het IT-systeem van uw organisatie (of u nu eigenaar, huurder of exploitant bent) waarbij gegevens verloren zijn gegaan.

De bijstandskosten omvatten de kosten van een cyberexpert die:

- ✓ de cybergebeurtenis zal onderzoeken om de oorzaak ervan vast te stellen
- ✓ zal ingrijpen om de cybergebeurtenis te bedwingen en, indien nodig, de bestanddelen ervan te verwijderen (verwijderen van malware, deactiveren van gehackte gebruikersaccounts)
- ✓ de cybergebeurtenis zal documenteren en een rapport zal opstellen

➤ **Lees alles over de brandverzekering op ethias.be/brand en kijk of uw organisatie in aanmerking komt voor de uitbreiding Cyber Assistance.**

Wat is niet verzekerd?

Er wordt geen bijstand verleend als:

- ✗ u uw IT-materiaal uitleent aan een derde partij (die geen personeelslid is)
- ✗ het gaat om een kwaadwillige of opzettelijke daad of nalatigheid door u of door een persoon voor wie u burgerlijk aansprakelijk bent
- ✗ het gaat om frauduleuze financiële transacties op het internet
- ✗ de cybergebeurtenis plaatsvond vóór de datum waarop de uitbreiding Cyber Assistance werd afgesloten

Om een vrijblijvende offerte, de infofiche en onze algemene voorwaarden te ontvangen: mail naar publiekesector@ethias.be of ga naar ethias.be/brand.

We zijn er voor je. **ethias**

Lees aandachtig de infofiche en de algemene voorwaarden voordat u de uitbreiding Cyber Assistance afsluit. De brandverzekering is een multirisicoverzekering onderworpen aan het Belgisch recht. Het is een jaarcontract dat elk jaar stilzwijgend wordt verlengd, tenzij het ten minste 3 maanden voor de vervaldag wordt opgezegd. Bent u niet tevreden? Dan kunt u een brief sturen naar Ethias, rue des Croisiers, 24 te 4000 Luik, of mailen naar klachtenbeheer@ethias.be. Bij onenigheid kunt u een klachtenbrief sturen naar de Ombudsman van de Verzekeringen (www.ombudsman-insurance.be), de Meeûsquare 35 te 1000 Brussel.

INHOUD

EDITO: LUISTEREN EN ACTIE ONDERNEMEN 04

SPECIAL MEMORANDA GEWEST, FEDERAAL, OCMW'S EN EU

GEWESTELIJK MEMORANDUM 2024: BRULOCALIS EN DE CONFERENTIE VAN BURGEMEESTERS LATEN DE BRUSSELSE POLITIEKE BESLUITVORMERS WETEN WAT HUN EISEN ZIJN 05

FEDERALE VERKIEZINGEN 2024: GEDETAILLEERDE EISEN VAN BELGISCHE STEDEN EN GEMEENTEN 14

POLITIEKE AGENDA VAN DE FEDERATIE VAN BRUSSELSE OCMW'S MET HET OOG OP DE VERKIEZINGEN VAN 2024 18

HET MANIFEST VAN DE CEMR: VOOR EEN EUROPA DAT ZIJN BURGERS, STEDEN, GEMEENTEN EN REGIO'S OP DE EERSTE PLAATS ZET 22

SPECIAL KLIMAAT EN ENERGIE

DUURZAME ONTWIKKELINGSDOELSTELLINGEN EN DE GEMEENTEN 24

DE KLIMAATACTIEPROGRAMMA'S KRIJGEN VORM IN DE BRUSSELSE GEMEENTEN 31

EÉN JAAR RENOLUTION BIJ BRULOCALIS 33

RENOCLICK: STREVEN NAAR KOOLSTOFNEUTRALITEIT VOOR OPENBARE GEBOUWEN IN BRUSSEL 36

NAAR KLIMAATNEUTRALE WIJKEN – DUURZAME IMPACT VIA LOKALE ACTIES 39

GREEN DEAL INCLUSIVE CARSHARING: EEN DUWTJE IN DE RUG VOOR AUTODELEN IN HET BRUSSELS GEWEST 41

HET EUROPESE KLIMAAT- EN ENERGIEBELEID: SLEUTELROL VOOR DE LOKALE BESTUREN 42

EUROPAGINA

EUROPEES ONDERZOEK NAAR VROUWELIJKE VERKOZENEN: GEWELD VORMT NOG STEEDS EEN UITDAGING 43

Nieuwsbrief

Stad en Gemeenten van Brussel-Hoofdstad

Nr. 137

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
JANUARI-FEBRUARI 2024

DIRECTIE:
Corinne François

COÖRDINATIE:
Céline Mercier

REDACTIE:
Céline Mercier, Sofia Douieb, dienst
INFOCOM, Ophélie Leroy, Mariam
Messaoudi, Tatiana de Meester, Lisa
Thibaut, Elodie D'Halluweyn, Service
Ville Durable, Loes Salomez et Annelies
Coessens

VERTALING:
Patrice Van Laethem, AV Translations, Logos
Language

SECRETARIAAT:
Joao André

ABONNEMENTEN:
02 238 51 49
welcome@brulocalis.brussels

RECLAME:
Target Advertising
02 880 59 14 of 081 55 40 78
www.targetadvertising.be

Credits foto's:
Belga Image, Unsplaxh, Pixabay, Pexels

FOTO COVER:
Unsplash

Nieuwsbrief wordt gedrukt op 100%
gerecycleerd papier.

Cette revue existe aussi en français. Si
vous souhaitez recevoir le Trait d'Union,
contactez notre secrétariat:
welcome@brulocalis.brussels

Nieuwsbrief-Brussel integraal beschikbaar
op www.brulocalis.brussels

Gepubliceerd met de steun van

BRULOCALIS
Koningsstraat 168 - 1000 Brussel
Tel 02 238 51 40
welcome@brulocalis.brussels
www.brulocalis.brussels

LUISTEREN EN ACTIE ONDERNEMEN

De aanloop naar de verkiezingen is steevast een periode van luisteren en nadenken. Elke partij focust volop op haar programma, waarin ze haar politieke standpunten en ambities opneemt. In die periode stellen ook alle betrokken actoren een lijst met hun eisen op in de vorm van een memorandum. Dit is een logische oefening voor alle actoren die belang hebben bij het beheer van het algemeen belang, dus niet alleen voor degenen die de memoranda opstellen maar ook voor degenen voor wie de memoranda bestemd zijn. Zonder deze technische maar nuttige oefening zou de overheid geen voeling hebben met de burger.

Memoranda zijn bedoeld om ideeën te doen ontspruiten, om aan te zetten tot nadenken en om zoveel mogelijk tot uiting te komen in de programma's van de politieke partijen en op de agenda van de toekomstige regeringen. Ze bieden meer inzicht in maatschappelijke behoeften, in de mogelijkheden van de sectoren die behoeften formuleren, in de obstakels en in de benodigdheden om de problemen op te lossen... Iedereen die betrokken is bij het beheer van het algemeen belang, zou deze documenten dan ook moeten lezen: de effectieve bestemmingen uiteraard, maar ook de beleidsmakers op andere machtsniveaus, hun kabinetten, de partijmedewerkers en de gemeenten zelf. Ze vinden er niet alleen een overzicht van de problemen in hun sector maar ook van de verwachte oplossingen.

Of u nu werkt op gemeentelijk, gewestelijk of federaal niveau, Brulocalis nodigt u uit om de verschillende memoranda van de Brusselse lokale besturen te lezen. In deze Nieuwsbrief vindt u alvast een samenvatting van deze memoranda. We raden aan om ze de hele volgende legislatuur lang als leidraad te gebruiken voor de toekomstige acties van de gemeenten en OCMW's en voor hun – onze – verwachtingen. Want na deze periode van luisteren dient zich noodzakelijkerwijs een periode van oplossingen en actie aan.

Voorts vindt u in deze Nieuwsbrief ook een special over energie en klimaat, twee uiterst relevante onderwerpen. Nu het voor steden almaar noodzakelijker wordt om klimaatbestendig te zijn, is het onze plicht om een leidende rol te vervullen in de overgang naar een duurzame en inclusieve samenleving. Tijdens de conferentie die Brulocalis, de UVCW en de VVSG afgelopen januari organiseerden omtrent de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (DOD's), werd er nogmaals op gewezen dat minstens 65% van de DOD's niet bereikt kan worden zonder de inzet van het lokale niveau.

In het kader van de uitvoering van de maatregelen ter ondersteuning van de klimaattransitie zijn de steden en gemeenten tenslotte de belangrijkste partners, onder het motto 'wereldwijde problemen, lokale oplossingen'. Maar de tijd dringt. Voor de experts is het dan ook hoog tijd om te stoppen met enkel te luisteren en na te denken en om resoluut over te gaan tot actie.

Olivier Deleuze,
Voorzitter Brulocalis

> **Samenvatting gemaakt door Sofia Douieb, zelfstandig journaliste**

GEWESTELIJK MEMORANDUM 2024: BRULOCALIS EN DE CONFERENTIE VAN BURGEMEESTERS LATEN DE BRUSSELSE POLITIEKE BESLUITVORMERS WETEN WAT HUN EISEN ZIJN

Het Gewestelijk Memorandum 2024, voorgesteld door Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters, moet worden gezien als een strategische hoeksteen voor de politieke besluitvormers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG). Met de gewestelijke verkiezingen van 9 juni 2024 in aantocht, willen de plaatselijke besturen in dit document een licht laten schijnen op hun belangrijkste eisen. Ze leggen sterk de nadruk op het versterken van het bestuur en het behoud van de gemeentelijke autonomie.

Dit gewestelijk Brussels memorandum stelt essentiële vragen over hoe de democratische instellingen moeten omgaan met de huidige mondiale uitdagingen. Het hamert met name op de absolute noodzaak van een sterker en reactiever lokaal bestuur, en een gemeentelijke autonomie die stoelt op een versterkte dialoog tussen een Gewest en 19 gemeenten die allemaal in dezelfde richting kijken. De 20 belangrijkste eisen van Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters (zie volgende pagina) weerspiegelen een ambitieuze visie voor de Brusselse gemeenten, met het oog op een nauwer overleg met het Gewest in aanloop naar de verkiezingen van juni 2024.

1. VOORAF

Het memorandum benadrukt de cruciale rol die de Brusselse gemeenten spelen bij het waarborgen van de mensenrechten en het ondersteunen van de democratie (zoals tijdens de coronacrisis).

In het memorandum wordt gepleit voor een bevoegdheidsverdeling tussen het Gewest en de gemeenten met respect voor de volgende 7 basisbeginselen: subsidiariteit, decentralisatie, evenwicht, begrotingsneutraliteit, compenserende maatregelen, billijkheid en solidariteit. Het memorandum benadrukt het belang van een sterk Gewest met sterke gemeenten die permanent met elkaar in overleg treden, en dringt aan op een eerlijke en duurzame financiering voor de gemeenten, zonder nieuwe lastenverschuivingen.

Bevoegdheidsverdeling tussen Gewest en gemeenten

Het proces van bevoegdheidsverdeling, dat tien jaar geleden van start ging, heeft de rollen tussen de verschillende bestuursniveaus niet verduidelijkt. En ook tijdens de legislatuur 2019-2024 is de poging tot het opzetten van een formeel overlegmechanisme met de plaatselijke besturen, mislukt. Er komen almaar nieuwe bevoegdheden bij, zonder dat daar extra middelen tegenover staan.

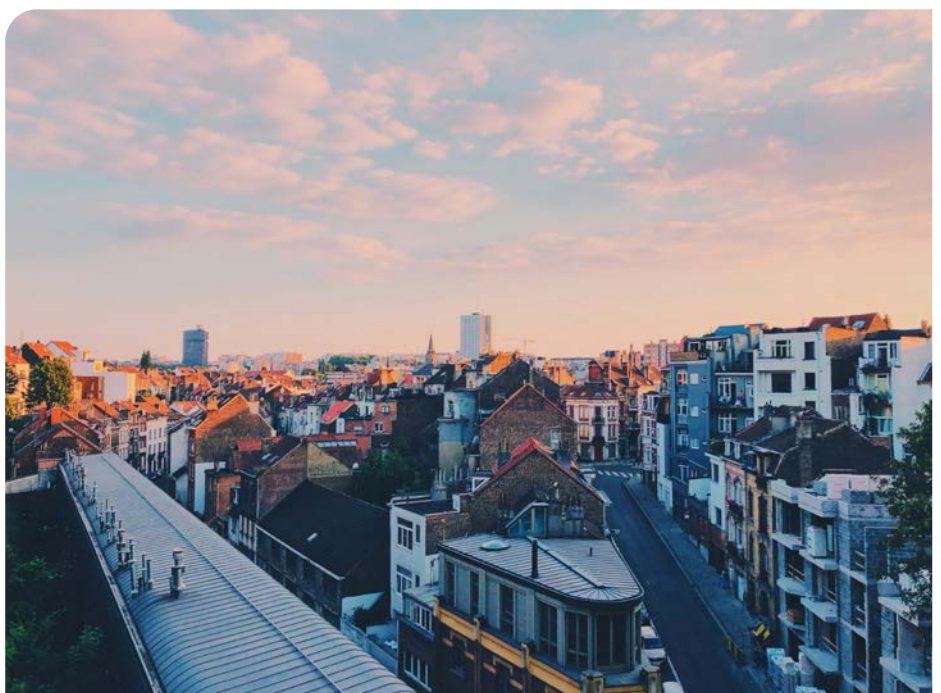
Dit gaat dus vaak ten koste van de kerntaken van de gemeenten. Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters roepen het Gewest op om te blijven werken aan een formele structuur die inzet op overleg en dialoog, met respect voor de 7 principes die hierboven aangehaald worden.

Dialoog en overleg tussen gemeenten en gewest: de adviserende rol van lokale besturen moet formeel vastgelegd worden

De Brusselse Gewestregering heeft zeer uiteenlopende visies op hoe zij de gemeenten kan betrekken bij het overleg: sommige leden spreken rechtstreeks met de 19 gemeenten, sommigen richten zich enkel tot Brulocalis, en weer anderen betrekken het gemeentelijk niveau helemaal niet. Ondanks de belofte om een structureel overleg-

mechanisme op te zetten (zoals afgesproken in het regeerakkoord 2019-2024, via het platform G+19) heeft het Gewest dit initiatief nog niet in de praktijk omgezet. Het feit dat de functies van burgemeester of schepen niet langer gecumuleerd mogen worden met die van gewestelijk, federaal of Europees afgevaardigde, vanaf oktober 2024, maakt dat deze kwestie nog urgenter wordt.

Om het lokale bestuur te verbeteren en beter in te spelen op de behoeften van de burgers, blijven Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters hameren op structureel overleg tussen het Gewest en het gemeentelijke niveau. Ze vragen dat Brulocalis een officieel overlegorgaan wordt tussen het Gewest en de gemeenten, met een adviserende rol in het besluitvormingsproces.

DE 20 BELANGRIJKSTE EISEN VAN BRULOCALIS EN DE CONFERENTIE VAN BURGEMEESTERS

- Een eerlijke en efficiënte verdeling van de bevoegdheden tussen het Gewest en de gemeenten:** met respect voor onze 7 basisprincipes: subsidiariteit, decentralisatie, evenwicht tussen middelen en toegewezen taken, budgetneutraliteit, compenserende maatregelen indien er gevolgen zijn, billijkheid en transparante solidariteitsmechanismen tussen de gemeenten.
- Officialiseren van de adviserende rol van de gemeenten en verbeteren van het overleg:** de essentiële rol van de plaatselijke besturen erkennen en versterken van de betrokkenheid van de gemeenten en OCMW's bij de strategieën en beslissingen van het Gewest.
- Versterken van de gemeentelijke autonomie:** meer middelen geven aan de gemeenten zodat zij lokale aangelegenheden die tot hun kerntaken behoren efficiënt kunnen aanpakken.
- Toegang tot opdrachtcentrales van het gewest:** het gewest moet de gemeenten systematisch toegang geven tot gewestelijke opdrachtcentrales. Deze toegang moet ook makkelijker gemaakt worden door de administratieve lasten voor plaatselijke besturen te verlichten. Zo zijn zij zeker dat werkzaamheden, diensten en leveringen uitgevoerd worden aan de beste prijzen.
- Verminderen van de administratieve lasten en de effectieve toepassing van het principe "Once Only" door het Gewest in zijn betrekkingen met de plaatselijke besturen:** Het uitwisselen van nuttige documenten tussen gewestelijke en lokale overheden aanmoedigen en optimaliseren.
- Constante en billijke financiering van gemeenten garanderen:** duurzame, stabiele en voorspelbare financiering garanderen door het gewicht van de algemene dotatie aan de gemeenten (ADG) te vergroten, indien nodig ondersteund door trekkingsrechten. Ook de veelheid aan projectoproepen moet afgeschaft worden, omdat deze eerder voor concurrentie dan voor samenwerking zorgen tussen de gemeenten, en buitensporig veel administratie met zich meebrengen.
- De fiscale autonomie beschermen, invoering van de differentiëring van de onroerende voorheffing, en aangepaste fiscaliteit:** als er geen versterkte ADG komt, moeten de lokale financiën op peil gehouden worden door te kijken naar de specifieke behoeften van lokale besturen, en een brede discussie over fiscaliteit te voeren. Zo kunnen we samen het hoofd bieden aan de uitdagingen en nieuwe fenomenen zoals digitalisering, verstedelijking, klimaattransitie, enz..
- Een aantrekkelijk lokaal openbaar ambt** waar de inzet van het personeel ten dienste van de Brusselaar naar waarde wordt geschat, met blijvende steun van het Gewest voor de hervorming van de barema's na 2025, en waar het mogelijk is om het barema te koppelen aan de uitgeoefende functie. Op uitzonderlijke basis moet het ook mogelijk zijn om beroep te doen op zelfstandigen voor functies waarvoor specifieke, eenmalige expertise vereist is. Toegang tot Talent Brussels voor de aanwervingen.
- Modernisering van het Sociaal Handvest** om duidelijkheid te scheppen over de arbeidsvoorwaarden en carrièremogelijkheden. Het moet ook makkelijker worden om bepaalde vaardigheden, met inbegrip van taalvaardigheden, aan te tonen. Er moet ook overwogen worden om de procedures te harmoniseren.
- Het gewestelijke of federale niveau moet de verantwoordelijkheid voor de pensioenen dragen:** de hogere bestuursniveaus moeten tussenkomen in de financiering van de pensioenen van statutair personeel.
- Herfinanciering van politiezones, herbekijken van de KUL-norm en meer personeel ter beschikking stellen:** meer personeel en middelen voor de lokale politiekorpsen.
- Garanderen dat de Burgemeesters hun politiebevoegdheden behouden en zich verzetten tegen de fusie van de zes politiezones:** de burgemeesters blijven instaan voor de materiële openbare orde op hun grondgebied, en ze behouden als zodanig hun gezag over de lokale politiediensten dewelke zijn onderverdeeld in zones voor een optimale werking.
- Digitalisering, elektronische handtekening en een betrouwbaar digitaal archiveringssysteem:** blijven werken aan WePulse, moderniseren van de administratie dankzij veilige en efficiënte digitale tools, ondersteund door financiële hulp of bijstand bij de implementatie van Paradigm. Ervoor zorgen dat lokale overheden controle (be) houden over hun gegevens, zodat ze Smart Cities kunnen worden.
- Implementatie van de Brusselse Metropolitan Gemeenschap voor een coherenter bestuur:** Grote steden, en vooral hoofdsteden, hebben sterke interacties nodig met hun hinterland: verkeer van mensen en goederen, economische synergieën, voedselkwesties, enz. Dit thema moet op de agenda blijven.
- Vereenvoudiging en evaluatie van de platformen NOVA (stedenbouw) en OSIRIS (bouwplaatsen op de openbare weg):** het enerzijds makkelijker maken om stedenbouwkundige vergunningen te behandelen, en anderzijds het beheer van bouwplaatsen optimaliseren, voor meer efficiëntie en minder hinder voor de burgers.
- De levenskwaliteit in de stad verbeteren:** met zachte mobiliteit, minder drukte, en duurzamer. Strijden tegen vervuiling in de stad, en tegen hitte-eilanden. Ervoor zorgen dat "Stad 30" werkelijkheid wordt, het concept van de "15-minutenstad" ontwikkelen, en "rewilding" van de stad bevorderen.
- Initiatieven op het vlak van klimaat en energie:** Zorgen voor specifieke ondersteuning (op financieel en op personeelsvlak) voor het uitvoeren van het Lucht-Klimaat-Energieplan (LKEP), zodat de ambitieuze klimaatdoelstellingen van 2030 en 2050 behaald kunnen worden.
- Steun voor mobiliteit en verkeersveiligheid:** de financiering van gemeentelijke projecten bestendigen en verhogen in de vorm van gemeentelijke investeringsplannen voor mobiliteit.
- Verbetering van de netheid op straat:** een betere coördinatie tussen de betrokken partijen op het vlak van netheid, de efficiëntie van Net Brussel, en de uitvoering van het intra-Brussels akkoord van 2011.
- Blijven nadenken over de verbetering van de stedenbouwkundige procedures in het algemeen en zorgen voor een vereenvoudiging van de administratieve procedures, de inmenging van het Gewest stoppen in stedenbouwkundige aangelegenheden:** wanneer de gemeente bevoegd is, moeten de afhandeling en de beslissing met betrekking tot stedenbouwkundige vergunningen uitsluitend onder de bevoegdheid van de gemeente vallen, zonder dat er daarbij sprake is van inmenging van het Gewest. Er moet op worden toegezien dat wijzigingen van bestemming en gebruik naar activiteiten die overlast kunnen veroorzaken op het gemeentelijk grondgebied, onder de exclusieve bevoegdheid van de gemeenten blijven. Meer gemeentepersoneel zodat de doelstellingen van Renolution bereikt worden.

Deze eisen tonen aan hoezeer wij ijveren voor een dynamisch en reactief lokaal bestuur. Dit is essentieel om tegemoet te komen aan de groeiende behoeften van de Brusselaars in een snel evoluerende stedelijke context.

2. FINANCIËLE MIDDELEN CONFORM DE TOEVERTROUWDE OPDRACHTEN

De Brusselse gemeenten staan voor grote financiële uitdagingen. En de verschillende opeenvolgende crisissen die hun reserves hebben aangetast, maken de situatie er zeker niet makkelijker op. Ook het BHG kampt met groeiende schulden en budgettaire beperkingen. Het is in die context dat de volgende Regering oordeelkundige maatregelen moet nemen om het financiële evenwicht te herstellen en de lokale overheden te ondersteunen bij hun kerntaken.

Het financiële evenwicht herstellen: innovatieve oplossingen om de Brusselse gemeenten te ondersteunen

Nadat we aanvankelijk verbeteringen zagen op begrotingsvlak, zijn de reserves van de gemeenten met twee derde gedaald tot 65 miljoen euro in 2023. Door de moeilijke keuzes die genomen moesten worden tijdens de crisissen, zagen sommige gemeenten zich helaas genoodzaakt om de fiscale druk te verhogen. Het Gewest, met een schuld van bijna 13 miljard euro, staat ook voor grote financiële uitdagingen.

Omdat de taken van de gemeenten almaar complexer worden, is het WePulse-programma op poten gezet om het financiële en HR-beheer van de lokale overheden te verbeteren. Het wil de geldstromen beter beheeren, de controles versterken, en het personeelsmanagement optimaliseren. Het Brussels Gewestelijk Herfinancieringsfonds van de Gemeentelijke Thesaurieën (BGHGT) biedt tools aan voor een dynamisch beheer van de thesaurie en de schuld.

Evolueren naar meer bovengemeentelijke samenwerking wordt voorgesteld als een oplossing voor de toekomst, met de intercommunalisatie die als doel heeft gemeenten samen te brengen en middelen te bundelen. Er loopt een pilootproject rond het gemeenschappelijk beheer van zwembaden om het gebruik ervan te optimaliseren en de werkingskosten te verminderen. Een werkgroep onderzoekt de synergieën tussen gemeenten en OCMW's om gemeenschappelijke initiatieven formeel op te nemen in een methodologische gids van goede praktijken. De Conferentie van Burgemeesters en Brulocalis pleiten voor de voortzetting van deze werkzaamheden en voor gewestelijke maatregelen om deze synergieën te versterken.

Financiële optimalisatie van de Brusselse gemeenten: investeringen, fiscaliteit en nieuwe uitdagingen

De Brusselse gemeenten worden, in hun hoedanigheid van belangrijke nationale investeerders, geconfronteerd met complexe demografische

uitdagingen terwijl ze tegelijkertijd ook blijk moesten geven van de nodige discipline op begrotingsvlak. De opeenvolgende crisissen hebben hun financieel evenwicht aangetast, waardoor er budgettaire hervormingen nodig waren.

Het systeem van projectoproepen voor het toekennen van subsidies wordt bekritiseerd. Gemeentebelastingen, die cruciaal zijn voor de inkomsten van de plaatselijke besturen, zouden op vrijwillige basis geharmoniseerd kunnen worden om ze begrijpelijker te maken voor burgers en bedrijven. Indien het Gewest zich wil profileren als een modern Gewest dan is er een algemeen overleg nodig met datzelfde Gewest over het fiscale kader rond "nieuwe fenomenen" (veranderingen in de maatschappij, in de mobiliteit of in het milieubeleid) en over hoe het deze thema's aanpakt en tegelijk ook zorgt voor een billijke herverdeling van de inkomsten. Inkomsten uit de zogenoemde *Single Use Plastics*-richtlijn zouden bijvoorbeeld toegewezen kunnen worden aan lokale overheden voor het beheer van de netheid in de steden.

Financieren van de pensioenen van lokale ambtenaren

De financiering van de pensioenen van de lokale ambtenaren is, zeker in Brussel, een grote uitdaging. Het huidige model, gebaseerd op de wet van 2011 en de wet van 2018, botst op zijn grenzen. De pensioenlasten voor de 16 gemeenten die aangesloten zijn bij het Gesolidariseerde Pensioenfonds (GPF) zouden oplopen tot 224 miljoen euro in 2028. Het tekort van het GPF zou stijgen van 47 miljoen euro in 2019 tot 118 miljoen euro in 2028. De Brusselse gemeenten hebben hun pensioenen lange tijd volledig zelf gefinancierd, zonder de steun waar hun Waalse en Vlaamse tegenhangers wel van konden genieten. Er blijven vragen over de toekomst van het systeem, in het bijzonder over de incentive van de tweede pijler die door de federale regering ter discussie wordt gesteld.

Er wordt overwogen om de werkgeversbijdragen voor contractueel overheidspersoneel in lijn te brengen met de geldende tarieven voor het personeel op andere bestuursniveaus. Het Beheerscomité van de pensioenen van de provinciale en lokale besturen werkt sinds eind 2023 aan voorstellen om de duurzaamheid van het systeem te garanderen, en gelooft dat een financiële tussenkomst van het gewest en/of de

federale overheid essentieel is. Samenwerking tussen gemeenten en het gewest is nodig om oplossingen te vinden die duurzaam zijn voor de lokale financiën.

Financiering op lange termijn voor meer voorspelbaarheid en stabiliteit

De Conferentie van Burgemeesters en Brulocalis dringen aan op het onvoorwaardelijke behoud van de algemene dotatie aan de gemeenten (ADG) en roepen op tot de versterking ervan om de fiscale ongelijkheden te compenseren. De jaarlijkse indexering (die momenteel 2% bedraagt, en dus veel lager ligt dan de reële inflatie) moet verhoogd worden om adequaat te zijn. Indien de ADG niet versterkt wordt, dan worden trekkingsrechten of een voorbehouden percentage voorgesteld.

Algemene wettelijke machtiging om retributies te mogen heffen in alle materies

De Conferentie van Burgemeesters en Brulocalis vragen om een algemene wettelijke machtiging op te nemen in de Nieuwe Gemeentewet (NGW) zodat gemeenten retributies zouden kunnen heffen. Op die manier kan men de continuïteit van de lokale financiën garanderen en de rechtszekerheid versterken. Er bestaat een ontwerp van ordonnantie over dit onderwerp. De Conferentie van burgemeesters en Brulocalis steunen elk gewestelijk initiatief in die richting.

3. KWALITATIEVE PUBLIEKE DIENSTVERLENING DANKZIJ GEMOTIVEERD PERSONEEL, INTELLIGENTE DIGITALISERING EN EEN OPEN EN TRANSPARANT BESTUUR

Een goed werkende gemeentelijke administratie hecht belang aan een goede dienstverlening voor de Brusselse burger.

Gemeenten spelen een cruciale rol in de transformatie van Brussel tot een "smart grondgebied"

waar veerkracht, efficiëntie, duurzaamheid, inclusiviteit en aantrekkelijkheid centraal staan. Om deze uitdagingen aan te gaan, vragen Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters aan het Gewest om constante menselijke, financiële, materiële en, indien nodig, juridische steun voor innovatieve gemeentelijke initiatieven.

Lokale besturen moeten alle mogelijke maatregelen kunnen nemen om de lokale overheid aantrekkelijk te maken door het engagement van het personeel ten dienste van de Brusselse burgers in ere te herstellen.

Een goede werking van een gemeentelijke administratie hangt voornamelijk af van competent, geëngageerd en gemotiveerd personeel. In het licht van de vele hervormingen en wettelijke verplichtingen opgelegd door verschillende bestuursniveaus, dringt een globale denkoefening zich op. Het sectoraal akkoord over de baremaverhogingen van in totaal 75 miljoen euro moet ook na 2025 behouden blijven.

Een kwalitatieve dienstverlening ondersteund door een sterk regelgevend kader en bekwaam personeel

De modernisering van de overheidsdiensten in Brussel stoelt op administratieve vereenvoudiging, digitalisering en een solide regelgeving, ondersteund door competent personeel. De veralgemening van het *Once Only*-principe vereist een grondige evaluatie, met een oproep om de uitwisseling van gegevens tussen overheidsdiensten te vergemakkelijken.

Aanpassingen op het vlak van aanwervingen en financiële steun voor tweetalig personeel worden aanbevolen om de efficiëntie van de openbare dienstverlening te garanderen en tegelijk de gemeentelijke autonomie te respecteren. De doelstelling om de kloof tussen de gewestelijke en de gemeentelijke functies te dichten, moet door de nieuwe regering geanalyseerd worden na de verkiezingen van 2024. Een solide regelgeving, de codificatie van wetgeving, geharmoniseerde modellen van akten, en steun voor interne controle dragen allemaal bij tot een transparant en efficiënt beheer van lokale besturen.

Met het oog op vereenvoudiging en goed beheer willen Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters de gemeenteraad ook kunnen ontlasten van bepaalde disciplinaire debatten die onder de bevoegdheid van het College zouden moeten vallen. In het verlengde daarvan vragen ze dat leerkrachten niet meer door de gemeenteraad benoemd moeten worden, maar door het College. Ten slotte zou de gemeentesecretaris, als hoofd van het personeel, meer autonomie moeten krijgen in personeelszaken. Hij zou meer disciplinaire sancties moeten kunnen opleggen dan alleen maar een waarschuwing of een berisping. Hij zou de nodige speelruimte moeten hebben om te

bepalen welke disciplinaire sanctie het best past bij een concrete situatie

Openbare orde en structurele onderfinanciering van de lokale politie

We wijzen er hier nogmaals op dat de Burgemeester de bevoegde autoriteit is voor de bestuurlijke politie in zijn of haar gemeente. Hij of zij heeft het gezag over de lokale politiediensten in samenwerking met de andere burgemeesters binnen het politiecollege in zones die meerdere gemeenten omvatten. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters zullen geen enkele beperking of intrekking van hun bevoegdheden en prerogatieven aanvaarden. Dit is een wezenlijk aspect van de publieke werking.

Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters uiten hun bezorgdheid over de veiligheid en de structurele onderfinanciering van de politie door de federale overheid. Ze vragen een herfinanciering op basis van een duidelijk mechanisme, en de herziening van de KUL-norm (die zich momenteel baseert op verouderde indicatoren om de financiering te berekenen). Sommige criteria, zoals het bevolkingscriterium, zijn sinds 2002 niet meer aangepast. En dat terwijl de bevolking in Brussel sindsdien met 25% is toegenomen.

Ze benadrukken ook de noodzaak van gezamenlijke actie op federaal, gewestelijk en lokaal niveau om veiligheidsproblemen aan te pakken die het lokale niveau overstijgen, zoals de drugshandel. Ze roepen op om opnieuw te investeren in trein- en metrostations om de veiligheid te verbeteren. Wat de civiele bescherming betreft, vinden ze het onaantvaardbaar dat Brussel geen enkele kazerne meer heeft. Ze vragen de Federale staat om de situatie te verhelpen.

De lokale besturen vragen om flexibeler om te mogen gaan met de fondsen voor de Europese toppen en een indexering van de gemeentelijke dotatie. Ze benadrukken daarnaast het belang van een doeltreffende nabijheidspolitie. Ze wijzen ook nogmaals op de nood aan een alomvattend veiligheids- en preventieplan, en aan de besteding van het overleg dat voorafgaat aan het nemen van politieke beslissingen die een invloed hebben

op de handhaving van de openbare orde in Brussel.

Digitale kwetsbaarheid centraal bij de digitalisering van overheidsdiensten

Met name het WePulse-programma, dat stoelt op samenwerking met lokale besturen, heeft de relevantie en het nut aangetoond van een nauwe betrokkenheid van lokale besturen bij de ontwikkeling en implementatie van dit programma. Met dit in het achterhoofd vragen Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters dan ook om te blijven investeren in dit project. Ze vragen ook dat Paradigm zijn werkmethodes met de lokale besturen blijft verbeteren, en dat het altijd eerst overleg pleegt met de plaatselijke besturen voordat er veranderingen worden doorgevoerd of nieuwe software wordt geïmplementeerd die hen aanbelangt.

Digitale kwetsbaarheid speelt een belangrijke rol bij de digitalisering van overheidsdiensten in Brussel. De administratieve vereenvoudiging, aangevuurd door het *Once Only*-principe, moet nauwgezet doorgevoerd worden. En dat heeft gevolgen voor de taken van de gemeenten. De Conferentie van Burgemeesters en Brulocalis pleiten voor een betere organisatie van de digitale gegevensuitwisseling op gewestelijk niveau en onderstrepen het belang van het ondersteunen van nieuwe initiatieven.

Het is van cruciaal belang om directe contacten met de burgers te behouden. Daarbij moet gefocust worden op digitale kwetsbaarheid die 40% van de bevolking treft. Als oplossing wordt een uitbreiding van het netwerk van openbare computerruimten naar voren geschoven. De digitalisering van diensten moet gebeuren met respect voor de wetgeving, en met name voor de GDPR en de NIS2-richtlijn. De Conferentie van Burgemeesters en Brulocalis vragen dat de gemeenten bij deze transitie ondersteund worden. De elektronische bewaring van documenten is essentieel en vereist specifieke richtlijnen en voortdurende ondersteuning van het Gewest.

Een open en transparante governance

Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters pleiten voor meer openbaarheid binnen lokale besturen om de lokale democratie te versterken, het vertrouwen van burgers in verkozenen te vergroten, en te zorgen voor transparant openbaar bestuur. Zij vragen eveneens om de bekendmakingsplicht, bijvoorbeeld van mandaten en openbare aanbestedingen, te herzien om dubbel werk te voorkomen, en om de procedures te vereenvoudigen en te digitaliseren. De hervorming van de regels voor de uitoefening van politieke mandaten is aan de gang sinds 2014, en moet worden voortgezet om het sociale en fiscale statuut van de lokale mandatarissen te verduidelijken. Daarbij is het noodzakelijk om de Brusselse

Commissie voor de Deontologie op te richten om de transparantie te garanderen die aan de mandatarissen wordt opgelegd.

De toepassing van het inzagerecht van gemeenteraadsleden, gebaseerd op een wet uit 1990, roept in de praktijk vragen op. De omzendbrief "inzagerecht" moet worden bijgewerkt zodat er meer duidelijkheid wordt verschaft over nieuwe situaties die, met name, het gevolg zijn van het gebruik van nieuwe communicatiemiddelen (e-mailverkeer, sociale netwerken) en om de naleving van de regelgeving op het vlak van GDPR en het beroepsgeheim te waarborgen.

Om administratieve procedures te vergemakkelijken voor burgers die geen Frans of Nederlands spreken, vragen Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters tot slot om permanente financiële steun voor de gemeenten zodat zij tolken ter beschikking kunnen stellen aan de loketten. Het kan hier eventueel gaan om meertalige gemeenteteambtenaren die hun competentie op dat vlak hebben aangetoond.

4. INSTITUTIONEEL

In het licht van de complexe uitdagingen waarmee de lokale besturen worden geconfronteerd, wordt nauwer overleg tussen het Gewest en de gemeenten een absolute noodzaak om de efficiëntie van de acties op het terrein te verhogen. Deze gezamenlijke visie van Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters wil de bevoegdheidsverdeling herbekijken en een nieuwe gezamenlijke bestuursvorm op meerdere niveaus uitbouwen.

Het bestuur verbeteren: meer overleg tussen het Gewest en de gemeenten

Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters pleiten voor meer overleg tussen het Gewest en de gemeenten, met respect voor de grondwettelijk bevoegdheidsverdeling.

- Het is nodig om de openbare netheid te verbeteren door de samenwerking tussen de gemeenten en Net Brussel te versterken,
- Er moeten gewestelijke maatregelen genomen worden, naast de lokale maatregelen, om wangedrag als gevolg van alcoholmisbruik in de openbare ruimte te bestrijden.
- Op het vlak van openbare veiligheid moet er gezorgd worden voor samenwerking tussen gemeentelijke en gewestelijke actoren, met een structurele en billijke financiering voor preventie en veiligheid, ook voor de kleine gemeenten;
- Op het vlak van mobiliteit: de wens om de bevoegdheidsverdeling tussen het Gewest

en de gemeenten te herzien en de regels op gewestelijk niveau te harmoniseren, moet gebeuren met een versterking van de gemeentelijke autonomie in het achterhoofd, en dat zowel op financieel vlak, als op het vlak van juridische verantwoordelijkheden en de administratieve politie.

Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters benadrukken ook nog het belang van het respecteren van het principe van de grondwettelijke bevoegdheidsverdeling tussen de verschillende bestuursniveaus:

- De uitbreiding van het akkoord tussen het parket en de gemeenten, met name door het tekort aan magistraten en personeel bij het parket, zal leiden tot een aanzienlijke toename van de werklust voor de gemeenten. Dit zal moeten worden gecompenseerd door de toewijzing van extra middelen;
- De gemeenten merken op dat de gewestwegen vaak niet erg schoon zijn, voornamelijk als gevolg van slecht afvalbeheer. Overleg met de gemeenten is dus essentieel om de netheid van de hoofdstad te verbeteren, en de verantwoordelijkheid voor het wegbeheer moet onder de loep genomen worden om zo goed mogelijk aan de verwachtingen van de burgers te voldoen.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest moet buiten zijn grenzen treden: de metropolitane zone

De 6de staatshervorming voorzag in 2012 in de oprichting van een Brusselse Metropolitane Gemeenschap die zou bestaan uit Brussel en de provincies Vlaams- en Waals-Brabant. Dit initiatief werd echter nooit uitgevoerd. Ondanks de grote moeilijkheidsgraad om dit instrument in de praktijk te brengen, blijft de kwestie van de hoofdstedelijke gemeenschap cruciaal. Steden, en dan vooral hoofdsteden, hebben nood aan een sterke interactie met hun omliggende voorsteden op het vlak van mobiliteit, economische synergieën of voeding.

Het Gewest zou de gemeenten moeten betrekken bij de onderhandelingen met de federale Regering over de arbeidsfiscaliteit. De pandemie heeft het evenwicht tussen het centrum en de rand verstoord. De opkomst van thuiswerk heeft een impact op de aantrekkelijkheid van Brussel, terwijl de aantrekkingskracht van "huizen met een tuin" de uittocht van de middenklasse naar de andere gewesten kan vergroten.

De uitdagingen van vandaag, gaande van de ecologische transitie tot huisvesting, vereisen een bredere samenwerking tussen gewesten rond tal van uiteenlopende thema's zoals, bijvoorbeeld, de

circulaire economie of de voedselgordel. Succesvolle grootsteden werken nauw samen met hun achterland, hetgeen de noodzaak van een metropolitane aanpak rechtvaardigt. Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters moedigen het Gewest aan om de Brusselse Hoofdstedelijke Gemeenschap te implementeren door de denkoefening voort te zetten die de Gewestelijke Ontwikkelingscommissie in 2020 is gestart.

Naar een versterkte federale loyaliteit

De federale loyaliteit moet de overheden helpen om rekening te houden met de belangen van andere entiteiten. Er moet ook systematisch overleg en coördinatie georganiseerd worden tussen het Gewest en de andere bestuursniveaus, in het bijzonder met het federale niveau, voor alle beslissingen die een impact hebben op het gemeentelijke niveau. Er wordt ook gevraagd om de gemeentebelangen beter te verdedigen, in het bijzonder met betrekking tot de pensioenen van het lokale gemeentepersoneel.

5. SAMEN-LEVEN

Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters halen twaalf punten aan om de kwaliteit van het samen-leven in de gemeenten te verbeteren. Deze punten kan u hieronder terugvinden.

Openbare orde en onderfinanciering van de lokale politie

De stedelijke veiligheid in Brussel komt in het gedrang door de chronische onderfinanciering van de lokale politie door de federale overheid. Ondanks de groeiende uitdagingen en dringende behoeften is er geen actie ondernomen om de KUL-norm te herzien. Dit resulteert in een jaarlijkse onderfinanciering van 78 miljoen euro voor de Brusselse gemeenten.

De federale overheid moet de politiezones ondersteunen met structurele herfinanciering, een herziening van de KUL-norm, en meer personeel. De samenwerking tussen de politiezones en het Gewest moet worden versterkt, met een *formele* vertegenwoordiging van de burgemeesters en, indien nodig, de Minister van Plaatselijke Besturen in de Gewestelijke Veiligheidsraad. Initiatieven die de ordehandhaving in het gedrang kunnen brengen, moeten vooraf met de lokale besturen worden besproken. Het voortbestaan van het algemene veiligheids- en preventieplan wordt benadrukt.

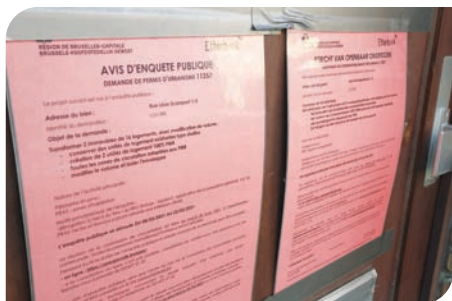
Zorgen voor een "goede ruimtelijke ordening"

Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters benadrukken het belang van een kwalitatieve ruimtelijke ordening. Een project moet geïntegreerd en verenigbaar zijn met zijn onmiddellijke omgeving.

Ze benadrukken de cruciale rol van effectief overleg met de gemeenten bij het opstellen van coherente stedenbouwkundige wetten en voorschriften. Ondanks de strikte termijnen die werden ingevoerd door de hervorming van het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening (BWRO) voor de verwerking van stedenbouwkundige vergunningen, blijft er bezorgdheid bestaan over het vermogen van de lokale besturen om deze termijnen te halen, vooral gezien de toename van het aantal aanvragen voor de broodnodige energetische renovaties die worden opgelegd door het Gewestelijke en Europese beleid op dat vlak.

Het is met name betreurenswaardig dat gemeenten in heel wat situaties verplicht zijn het advies van de gedelegeerde ambtenaar in te winnen voor vergunningsaanvragen die nochtans onder de bevoegdheid van de gemeente vallen. Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters zijn van mening dat, wanneer de gemeente bevoegd is, het onderzoek en de beslissing met betrekking tot de stedenbouwkundige vergunning uitsluitend onder de bevoegdheid van de gemeente zouden moeten vallen, zonder dat er sprake is van gewestelijke inmenging.

In het kader van de hervorming van het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening pleiten Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters ook voor steun aan de gemeenten, een gecoördineerde aanpassing van de uitvoeringsbesluiten, en verbeteringen aan het NOVA-platform zonder dat dit bijkomende kosten met dit meebrengt voor de gemeenten. Aangezien de hervorming van stedenbouwkundige inlichtingen heeft geleid tot meer administratieve lasten en een financieel verlies voor de gemeenten, stellen Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters voor om opnieuw een gemeentebelasting of financiële compensatie in te voeren om het verlies goed te maken. Alhoewel ze pleiten voor administratieve vereenvoudiging, blijven ze hameren op een kwalitatieve ruimtelijke ordening. Ook de inspraak van de burgers op dat vlak moet gegarandeerd zijn via openbare onderzoeken en gemeentelijke adviezen.

Het belang van verkiezingen in een democratische samenleving

De verkiezingen moeten de internationale normen respecteren van het universele, gelijke, vrije, geheime, rechtstreekse en periodieke stemrecht. Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters

benadrukken hoe belangrijk het is om stemhouding op korte en lange termijn tegen te gaan. Dit moet gebeuren door het nemen van maatregelen zoals het vereenvoudigen van de stemprocedure, het aanpassen van het kiesstelsel en het inzetten op burgereducatie.

De kwestie van de deelname van buitenlandse inwoners aan gewestelijke verkiezingen is belangrijk. De huidige debatten over stemprocedures en de benoeming van Burgemeesters zijn een gelegenheid om diepgaand na te denken over het gewestelijke en gemeentelijke kiessysteem met als doel het vertrouwen van de burger te herstellen.

Tot slot nodigen de Conferentie van Burgemeesters en Brulocalis het Gewest uit om zijn werk voort te zetten om de organisatie van de verkiezingen te automatiseren en te faciliteren. Daarbij wijzen ze erop dat het organiseren van verkiezingen een belangrijke en tijdrovende taak is.

De vertegenwoordiging van vrouwen in de politiek

Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters vragen om diepgaand na te denken over hoe men de vertegenwoordiging van vrouwen in de politiek kan versterken. Naast het ritssysteem en het quotasysteem, worden er aanvullende mechanismen voorgesteld: het oprichten van instanties specifiek voor vrouwelijke politici, het opstellen van een handvest ter bestrijding van seksistisch gedrag, het nadenken over werkmethoden, het invoeren van maatregelen tegen intimidatie, enz. Het doel is dat vrouwen eerlijk vertegenwoordigd zijn, en dat niet alleen in uitvoerende organen, maar ook in het algemeen.

Burgerparticipatie heruitvinden voor meer sociale cohesie, steun aan jongeren, en tegen armoede en kwetsbaarheid

Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters stellen een reeks maatregelen voor om de lokale democratie te stimuleren. Ze roepen op om de actie "Europese week van de lokale democratie" actief te ondersteunen en bevelen aan om een intergemeentelijke werkgroep "Lokale en participatieve democratie" op te richten om de samenwerking met de gemeenten te versterken.

Om capaciteitsontwikkeling op het vlak van participatie te ondersteunen, bevelen Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters aan om meer samen te werken met de gewestelijke dienst Participatie om zo de participatieprocessen op gemeentelijk niveau doeltreffend te coördineren.

Om de burgerparticipatie te verhogen, vooral bij grote gewestelijk projecten, bevelen Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters aan om reeds vanaf de programmeringsfase van dergelijke projecten met de burger in overleg te treden, met financiële steun op lange termijn aan de gemeenten. Tegelijkertijd stellen we voor om de aanbevelingen van de adviescommissies meer zichtbaarheid te geven en ervoor te zorgen dat hier rekening mee wordt gehouden in de werkzaamheden van het Brussels Parlement. Op die manier kan men het vertrouwen in het democratische proces versterken.

De samenlevingsdienst

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters steunen een samenlevingsdienst binnen de lokale besturen waarbij jongeren tussen 18 en 25 jaar de kans krijgen om vrijwilligerswerk te doen. Dit wettelijke kader geeft lokale besturen de mogelijkheid om jongeren in te schakelen om persoonlijke, professionele en burgerlijke vaardigheden te verwerven. Het is een unieke kans voor deze jongeren om meer te leren over de werking en de taken van de lokale besturen, de verschillende participatieprocessen en de rol van elke burger in een democratische samenleving.

De (structuren van de) kinderopvang opwaarderen

In het licht van het tekort aan kinderopvangplaatsen, het almaar toenemende absentisme, de terugkerende stakingen van het personeel in de kinderdagverblijven, vragen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters het volgende:

- een permanente subsidie voor administratieve en HR-functies;
- een nieuw gemeentelijk platform voor alle vacatures en cv's voor medewerkers in de kinderdagverblijven;

- de opwaardering van de competenties van medewerkers in de kinderdagverblijven;
- nieuwe incentives voor de opleiding van het personeel in de kinderdagverblijven.

Er wordt bovendien ook voorgesteld om na te denken over een regionalisering van deze materie om de regelgeving te vereenvoudigen, met meer overleg tussen het Gewest en de Gemeenschappen (eventueel via een specifiek comité binnen het Comité C).

Een betere bestrijding van geluidshinder in de stad

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters dringen aan op de uitvoering van de maatregelen van het plan Quiet.Brussels, om zo de geluidshinder in stedelijke gebieden te verminderen. Ze vragen Leefmilieu Brussel om de impact op de gemeenten te evalueren en om de harmonisering van de stedenbouwkundige regels te coördineren met urban.brussels. Ook de regulering van elektronisch versterkt geluid, geluidsoverlast van bouwplaatsen, vliegtuigen boven Brussel en commerciële activiteiten worden aangehaald.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters vragen om na te denken over de rol van handelszaken in de stad, zonder daarbij uit het oog te verliezen dat de gemeenten als enigen bevoegd zijn voor de vestiging van deze handelszaken.

We pleiten nog steeds voor een afdoend wettelijk kader voor nieuwe woonvormen (bv. co-living) en een hervorming van de woonbaarheidsnormen zodat deze ook rekening houden met moderne vormen van samenwonen in de stad (bv. studentenkamers, kangoeroewoningen).

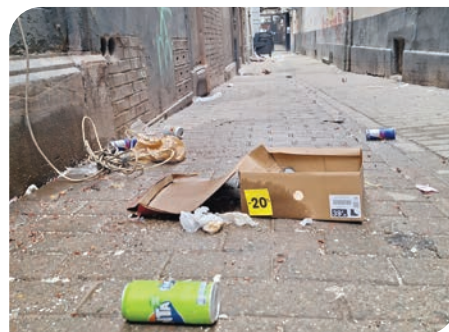
Wat de vluchten boven Brussel betreft, vestigen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters de aandacht op een reeks punten met betrekking tot de hernieuwing van de milieuvergunning van Brussels Airport. Ze eisen een verbod op nachtvluchten, een beperking van de vliegbewegingen en een bevestiging van het vrachtverkeer. Op het

vlak van geluidshinder dringen ze aan op handhaving van de geldende normen en bestraffing van inbreuken. Daarnaast vragen ze om gewestelijke samenwerking voor de opvolging, en om bestraffing indien de voorwaarden van de toekomstige vergunning niet worden nageleefd. Deze boetes moeten aangewend worden om de isolatiewerkzaamheden te financieren van de woningen die last hebben van geluidshinder door het vliegverkeer.

Een strikt kader creëren voor nieuwe voortbewegingstoestellen

Onze mobiliteit evolueert door de opkomst van, bijvoorbeeld, elektrische steps en deelfietsen. Deze bieden zeker voordelen op het vlak van mobiliteit maar brengen ook uitdagingen met zich mee op het vlak van veiligheid en beheer van de openbare ruimte. Naast een beperking op het gewestelijk grondgebied van het aantal deelsteps, stellen Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters niettemin voor om een totaalverbod op deelsteps in overweging te nemen met het oog op de verkeersveiligheid. Daarnaast benadrukken ze de noodzaak van een strikt kader om in te spelen op de mogelijke introductie van zelfrijdende auto's in Brussel. Ze ijveren voor veiligheidsnormen, intelligente infrastructuur, een transparant beleid voor gegevensuitwisseling en aanpassingen van de regelgeving. Deze maatregelen zijn essentieel om zelfrijdende auto's en andere vervoersmiddelen harmonieus naast elkaar te laten bestaan.

Strijd tegen sluikstorten

In Brussel vereist dit een multidimensionale aanpak. Zwerfvuil is nadelig voor het milieu, de gezondheid, de esthetiek van de stad en de economie. Om sluikstorten tegen te gaan, stellen de Conferentie van burgemeesters en Brulocalis voor om sensibiliseringscampagnes over netheid te ondersteunen, om de sancties en controles met technologische hulpmiddelen aan te scherpen, en om lokale overheden te ondersteunen bij de ontwikkeling van mobiele recyclageparken waar inwoners hun grofvuil kunnen inleveren.

Vreemdelingen en migranten

De opvang van migranten in Brussel is van cruciaal belang in het licht van de toenemende mobiliteit van de wereldbevolking. De lokale besturen, die geconfronteerd worden met de gevolgen van het falen van de federale regering op het vlak van opvang, benadrukken de nood aan voldoende middelen voor de asielinstanties. Ze betreuren ook het gebrek aan communicatie van Fedasil. Een doeltreffend beheer is essentieel om de sociale zekerheid en stabiliteit te garanderen. Daarom is het met name erg belangrijk om te zorgen voor huisvesting, integratie, onderwijs en aangepaste gezondheidsdiensten. Er moet voldoende opvangcapaciteit worden gecreëerd om te voorkomen dat mensen op straat slapen. Uit deze diversiteit worden er economische, culturele en sociale voordelen gepuurd, terwijl de sociale cohesie, de openbare veiligheid en het respect voor de mensenrechten gewaarborgd blijven.

6. KLIMAATTRANSITIE EN DUURZAME STEDEN

De duurzame stad, gericht op de klimaat- en ecologische transitie, vereist een sterke dialoog tussen de verschillende entiteiten in de stad, de promotie van de duurzame stad op alle niveaus, en veranderingen in gedragingen en gewoontes. De stad moet veerkrachtig en "smart" zijn, en verantwoord omgaan met stedelijke ontwikkeling.

Ondersteuning van (energie)renovatie voor een duurzame stad

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft een divers stedelijk landschap dat gepaard gaat met socio-economische ongelijkheden, met name op het vlak van huisvesting. De Conferentie van burgemeesters en Brulocalis bevelen de volgende maatregelen aan voor wat betreft de renovatie van oude gebouwen op energievak:

- Het geven van financiële steun voor de renovatie van het openbaar patrimonium, omdat de overheid een voorbeeldfunctie heeft.
- Het vereenvoudigen van administratieve en stedenbouwkundige procedures en versterken van de middelen van de gemeenten voor het beheer van aanvragen voor stedenbouwkundige vergunningen (zie hierboven).
- Het bepalen van een strategisch kader en specifieke regelgeving voor het bevorderen van collectieve renovaties.
- Het opnemen van energierenovatie in de Duurzame Wijkcontracten.

De strijd aanbinden tegen de klimaatverandering en anticiperen op haar gevolgen

Lokale overheden spelen een essentiële rol in de strijd tegen klimaatverandering en moeten, in coördinatie met en met de steun van het Gewest, lokale strategieën en acties ontwikkelen. Hier volgen enkele belangrijke aanbevelingen op dat vlak:

- Zorgen voor stabiele financiering op de lange termijn voor het coördineren en opzetten van lokale acties voor het Lucht-Klimaat-Energieplan (LKEP) en zo begrotingsneutraliteit garanderen.
- De financiële middelen van de Klimaatactieplannen optrekken en uitbreiden naar meer thema's. Ook de dynamiek tussen de gemeenten moet versterkt worden door meer aan netwerking te doen.
- De permanente technische opleiding van gemeentepersoneel ondersteunen om te komen tot een ecologische transitie die innovatief en efficiënt is op energetisch vlak.

Energiebesparing en hernieuwbare energie bevorderen

De energiecrisis heeft duidelijk gemaakt hoe afhankelijk de lokale besturen zijn van fossiele brandstoffen. De Conferentie van Burgemeesters en Brulocalis pleiten daarom voor een algemene strategische visie op de energietransitie:

- Verlaging van de BTW tot 6% op energie die wordt gebruikt om sportfaciliteiten te verwarmen. We benadrukken de sociale rol van dergelijke faciliteiten en hun belang voor de volksgezondheid.
- Meer financiële en technische steun van het Gewest, met onder andere investeringen in innovatieve technologieën en advies over energiebeheer.
- Uitwerken van een zwembadplan voor Brussel met een aanzienlijk jaarbudget voor de renovatie van openbare zwembaden; vereenvoudigen van het sportbeleid, en hervatten van de gesprekken over een bovengemeentelijke beheersstructuur voor zwembaden.

“Rewilding” in de stad ondersteunen om groene ruimten te behouden en ontwikkelen

De Conferentie van Burgemeesters en Brulocalis pleiten voor “rewilding” in de stad, en moedigen het Gewest aan om natuurlijke groene ruimten te behouden en te ontwikkelen. Deze natuurlijke ruimten zijn immers belangrijk omdat zij plaats bieden aan biodiversiteit, beschermen tegen overstromingen door ontharding van de ondergrond, en hitte-eilanden in steden verminderen. Om te zorgen voor een goed evenwicht in de stad tussen verharding en vergroening, is het dus belangrijk om hiermee rekening te houden bij bouwprojecten en bij de herinrichting van de openbare ruimte. Het Gewest moet het aanbod aan groene ruimten per inwoner op peil houden door voorrang te geven aan nieuwe parken in dichtbevolkte wijken met weinig groen. De aanleg van groene corridors zorgt voor meer natuur in de stad, versterkt de biodiversiteit, en draagt bij tot de vorming van stedelijke koelte-eilanden.

De Conferentie van Burgemeesters en Brulocalis pleiten voor een strengere regelgeving om groene ruimten te beschermen, en ze moedigen het Gewest en de gemeenten tegelijk aan om nieuwe groene ruimten in te richten. Dit zou trouwens getuigen van sociale en ecologische rechtvaardigheid, omdat zo het risico op hitte-eilanden in dichtbevolkte en achtergestelde wijken afneemt.

Blijven investeren in duurzame mobiliteit

Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters juichen de vooruitgang toe van het Good Move-plan. Ze wijzen echter op hardnekkige uitdagingen zoals een chaotische uitvoering en een gebrek aan burgerparticipatie. Ze pleiten voor een regelmatige evaluatie van Good Move, voor efficiëntere microprojecten, en voor continu overleg tussen het Gewest en de gemeenten.

Er moet met name gefocust worden op het concretiseren van de “Stad 30”. Daarvoor is een

aangepaste weginfrastructuur nodig, of de ontwikkeling van een “15-minuten-stad” die het mogelijk maakt om alle stedelijke beleidslijnen (op het vlak van mobiliteit, ruimtelijke ordening, handelszaken, industrie, enz.) beter te coördineren.

Aangezien de gemeenten 80% van de wegen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest beheren, dringen Brulocalis en de Conferentie van Burgemeester erop aan dat elke nieuwe regelgeving die een tussenkomst op het terrein door de gemeenten vereist, geëvalueerd wordt. Dit is nodig om na te gaan wat de gevolgen zijn op financieel vlak voor de gemeenten en indien nodig moet er dan geschikte financiering en/of ondersteuning voorzien worden. De inkomstenderving voor gemeenten als gevolg van het verwijderen van parkeerplaatsen is hier een voorbeeld van. De ontwikkeling van echte meerjarige gemeentelijke investeringsplannen op het vlak van mobiliteit is een piste die het verdient onderzocht te worden. Ook moet er worden bekeken wat er kan worden gedaan op personeelsvlak om het gewestelijke beleid op het vlak van mobiliteit en verkeersveiligheid concreet uit te voeren.

Het project SmartMove werd ook besproken, met het belang van een billijke compensatie voor de gemeenten. Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters moedigen de oprichting aan van een nationale PBM-databank, evenals wettelijke maatregelen voor buitenlandse voertuigen die in de gemeenten parkeren. Een voortdurende evaluatie van de LEZ is nodig, met flexibele oplossingen voor het gemeentelijk wagenpark.

Het principe van duurzame steden en het nastreven van de SDG's ondersteunen

De Conferentie van Burgemeesters en Brulocalis vragen dat de impact van regeringsbeslissingen op de lokale besturen gemeten wordt. Ze vragen eveneens om duidelijke richtlijnen om het klimaatbeleid uit te voeren, en om voldoende middelen om efficiënte strategieën te implementeren.

Bovendien benadrukken Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters de essentiële rol van steden bij het behalen van de 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) tegen 2030. Ze vragen specifieke ondersteuning van het Gewest om de implementatie van de SDG's op lokaal niveau te versterken.

7. INTERNE BRUSSELSE HERVORMINGEN

De Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening (GSV): zinvol overleg met de gemeenten?

Momenteel ligt er een nieuwe gewestelijke stedenbouwkundige verordening ter goedkeuring voor. In dit verband juichen Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters toe dat het Gewest het advies van de gemeenten heeft gevraagd. Ondanks het belangrijke werk dat werd verricht en het aantal opmerkingen dat concreet werd geformuleerd door de gemeenten, de Conferentie van Burgemeesters en Brulocalis, heeft het overleg tot niets geleid.

Er is met name bezorgdheid over het buitensporige administratieve formalisme, moeilijkheden bij de praktische toepassing van de regels, beperkte toegang tot betaalbare huisvesting en het ongestructureerde karakter van de inhoud.

Digitalisering van stedenbouwkundige en milieuvergunningen: nood aan een allesomvattende en coherente visie

Wat betreft de digitalisering van de stedenbouwkundige en milieuvergunningen, vragen Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters om meer steun van de gewestregering. Het gaat dan om specifieke aanvragen zoals de uitrusting van de plaatselijke besturen, een echte coördinatie tussen de administraties, het op elkaar afstemmen van strategieën, het opleiden van gebruikers, het vereenvoudigen van procedures, en financiële steun voor de gemeenten.

Een beter beheer van bouwplaatsen

Wat betreft een beter beheer van bouwplaatsen, benadrukken Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters de noodzaak van een diepgaande herziening van de ordonnantie betreffende bouwplaatsen op de openbare weg. Zij bevelen een vereenvoudiging van de regels en technische hulpmiddelen (Osiris) aan.

Een algemene aanpak van het probleem van toegang tot huisvesting

Wat de toegang tot huisvesting betreft, dringen Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters aan op de bouw van betaalbare woningen van verschillende types, op de noodzaak aan gemengde wijken en op financiële steun voor lokale besturen.

We benadrukken ook het belang van gewestelijke steun voor sociale huisvestingsmaatschappijen, die een essentiële rol spelen in het Brussels huisvestingsbeleid. We vragen ook de uitbreiding van de huidige financiële en belastingvoordelen om

nieuwe eigenaars-verhuurders aan te trekken, en om gewestelijke compensatie voor de financiële verliezen die gemeenten lijden als gevolg van deze voordelen.

De strijd tegen onbewoonbare of leegstaande woningen moet ook opgevoerd worden. En dan zijn er ook nog voorstellen voor een betere en makkelijkere controle op huurcontracten, en voor het terugvorderen van de kosten van herhuisvesting bij een verhuurder die een overtreding begaat.

Verder werken aan een beleid voor het beheer van de volledige afvalcyclus en zorgen voor een proper Gewest

Op het vlak van afvalbeheer en netheid moedigen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters het Gewest aan om haar inspanningen op het vlak van sorteren, hergebruik en preventie voort te zetten. Specifieke aanbevelingen zijn onder andere een betere coördinatie tussen de betrokken partijen op het gebied van netheid, een herziening van het huidige model voor afvalinzameling "van deur tot deur", het ontwikkelen van een statiegeldsysteem voor verpakkingen, en de strijd tegen sluisstorten.

Het beleid rond dierenwelzijn coördineren en ondersteunen

Tot slot benadrukken Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters het belang van coördinatie en ondersteuning van het dierenwelzijnsbeleid. Dit moet gebeuren door de aanbevelingen van het AWI-BRU-project uit te voeren. Dit houdt in dat men moet inzetten op bewustmaking en opleiding in gemeenten. Ook moeten er gezamenlijke en gerichte acties opgezet worden voor verschillende dieren (met name katten, honden en duiven). In het algemeen roepen ze op tot een gezamenlijke aanpak tussen het Gewest en de gemeenten om deze complexe uitdagingen aan te gaan en het welzijn van de Brusselse burgers te bevorderen.

8. EUROPA EN INTERNATIONAAL

Binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest reikt de horizon van de gemeenten veel verder dan hun lokale grenzen. Het memorandum vermeldt dan ook drie assen om de aanwezigheid en de dynamiek van de Brusselse gemeenten op het Europese en internationale toneel te versterken.

Gemeenten moeten betere toegang krijgen tot Europese programma's

De Europese subsidies zijn een belangrijke financieringsmogelijkheid voor de Brusselse gemeenten en geven hen de kans om belangrijke projecten uit te voeren. Om ten volle toegang te krijgen tot deze fondsen, benadrukken Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters echter dat er meer steun

nodig is. Zo moet er een specifiek gewestelijk fonds opgericht worden, moet het Gewest de voorbereidende kosten voor Europese projecten voor zijn rekening nemen, en moet er meer samenwerking zijn tussen gemeenten, het Gewest en Brulocalis om de slaagkansen van aanvragen te verhogen.

De aanwezigheid van lokale en gewestelijke besturen op het Europese en internationale toneel versterken

In het licht van de toenemende globalisering streven het Gewest en Brulocalis een gemeenschappelijk doel na: het bevorderen van een coherent Europees en buitenlands beleid. Om de belangen van Brussel te verdedigen, is een actieve deelname van de lokale besturen in verschillende internationale organisaties onontbeerlijk. Brulocalis en de Conferentie van Burgemeesters roepen het Gewest dan ook op om deze aanpak te ondersteunen en zo de zichtbaarheid van zowel de gemeenten als het Gewest op het internationale toneel te versterken.

Samenwerking op het vlak van internationale solidariteit verder nastreven en versterken

Het toenemende engagement van de Brusselse gemeenten om een lokaal beleid van internationale solidariteit te voeren, vereist meer middelen. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters roepen het Gewest dan ook op om deze middelen te versterken, en tegelijk ook het specifieke karakter van gemeenten te erkennen bij de uitvoering van het beleid op het vlak van ontwikkelingssamenwerking. Deze aanbeveling wil ook strategische en operationele synergieën aanmoedigen om de impact te maximaliseren van deze gewestelijke en gemeentelijke solidariteitsacties op internationaal niveau, naar het voorbeeld van hetgeen werd gerealiseerd in de Democratische Republiek Congo.

Kortom, met deze aanbevelingen willen wij de Brusselse gemeenten positioneren als dynamische en geëngageerde spelers op het Europese en internationale toneel en zo bijdragen tot de vitaliteit en de welvaart van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

> Meer info

U vindt het gewestelijk memorandum op <https://brulocalis.brussels/nl/publicaties/gewestelijk-memorandum-2024-2029>

> Dienst INFOCOM en Sofia Douieb, onafhankelijk journaliste

FEDERALE VERKIEZINGEN 2024: GEDETAILLEERDE EISEN VAN BELGISCHE STEDEN EN GEMEENTEN

In de aanloop naar de federale verkiezingen van 2024 willen de drie Verenigingen die de Belgische steden en gemeenten vertegenwoordigen - *Brulocalis*, de *Union des Villes et Communes de Wallonie (UVCW)* en de *Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG)* - hun stem laten horen aan de politieke partijen. In een memorandum leggen ze een aantal eisen op tafel met als doel *“de lokale democratie te versterken door het burgerschapsgevoel bij de bevolking aan te wakkeren en het respect te vergroten voor het subsidiariteitsbeginsel en de lokale autonomie”*.

Deze eisen (die voor elke politieke bevoegdheid nog meer in detail uitgelegd zullen worden) draaien rond vier belangrijke punten:

(1) Een **goede overlegstructuur** tussen bestuursniveaus en hervormingen met de lokale overheden, die evenwaardig zijn aan van de andere bestuursniveaus.

(2) De **lokale besturen zelf bestuurskrachtiger** maken, door op alle bestuursniveaus systematisch overleg te plegen. Dit is zeker nodig indien er zaken worden beslist of hervormingen worden uitgestippeld die gevolgen hebben voor de lokale besturen.

(3) De **garantie dat de lokale besturen de nodige slagkracht krijgen** om hun taken en verantwoordelijkheden op te nemen. Dit betekent vooreerst dat de beslissingen van de andere bestuursniveaus financieel neutraal moeten zijn. Ten tweede betekent dit dat er bij elke fiscale hervorming vermeden wordt dat de lokale besturen inkomsten mislopen. Ten derde dat de verschillende bevoegde bestuursniveaus binnen een dynamisch kader zorgen voor voldoende middelen, in overeenstemming met de uitdagingen en noden. En ten vierde dat er een regelgevend en financieel kader is om ervoor te zorgen dat men de pensioenen van het lokale overheidspersoneel kan blijven betalen.

(4) De gemeentebesturen zijn ook vragende partij voor **administratieve vereenvoudiging** (bovenaan in de “top vijf” van zaken waarop de hogere bestuursniveaus het meest moeten inzetten).

VOOR EEN GOEDE OVERLEGSTRUCTUUR TUSSEN EVENWAARDIGE BESTUURSNIVEAUS

De drie verenigingen dringen aan op een beter overleg tussen de federale overheid en de gewesten. En dit is zeker zo indien er gesproken

wordt over zaken die ingrijpende gevolgen hebben voor de lokale besturen. De federale overheid kan en mag geen zaken regelen waarvan de uitvoering uiteindelijk bij de lokale besturen ligt, zonder eerst met hen overlegd te hebben. Zij zorgen op het terrein voor de concrete dienstverlening en de openbare veiligheid.

Het federale niveau schiet op dat vlak schromelijk tekort, en het onvermijdelijk gevolg zijn slechtere prestaties en een lagere financieringscapaciteit van de lokale openbare dienstverlening.

De federale regering moet een **volwaardig overleg** opzetten met de Verenigingen van steden en gemeenten over wetten, koninklijke besluiten, ministeriële besluiten en omzendbrieven die gevolgen hebben op de financiën, de autonomie en het goede bestuur van de lokale besturen (steden en gemeenten, burgemeesters, hulpverlenings- en politiezones).

FINANCIËN – FISCALITEIT

Met betrekking tot financiën en fiscaliteit vermelden de Belgische steden en gemeenten de volgende 8 aandachtspunten:

1. Op het vlak van **aanvullende belasting op de personenbelasting** (APB) pleiten de drie verenigingen voor de afschaffing van de administratieve kost van één procent die door de federale regering wordt ingehouden op de inkomsten uit de aanvullende belasting op de personenbelasting. De verenigingen wijzen op de mogelijke negatieve gevolgen die een hervorming zou hebben voor de financiering van de gemeenten wanneer er geraakt zou worden aan de belastbare basis van de personenbelasting. We mogen niet vergeten dat de inkomsten uit de APB voor hen één van de belangrijkste financieringsbronnen zijn en bijgevolg ook voor alle paralokale organisaties die door hen gefinancierd worden. De vereni-

gingen van steden en gemeenten kunnen niet aanvaarden dat de federale overheid deels op de rug van de gemeenten een hervorming doorvoert. Het lijkt ons dan ook logisch dat iedere belastinghervorming zodanig uitgetekend wordt dat de berekening van de personenbelasting geen gevolgen heeft voor het deel van de gemeenten.

2. Wat betreft de **opcentiemen op de onroerende voorheffing** roepen de drie verenigingen van steden en gemeenten de federale regering op om meer inspanningen te leveren om de kadastrale gegevens te actualiseren. De aanzienlijke achterstand op dat vlak leidt immers tot grote financiële verliezen voor de gemeentes.
3. Wat betreft de **OCMW's** vragen de verenigingen van steden en gemeenten om te zorgen voor een sterker sociaal vangnet. Ze willen ook dat het leefloon voor 95% terugbetaald wordt.
4. De federale regering moet zich engageren om al haar maatregelen **budgetneutraal** te maken voor de lokale besturen. Zij moet een einde maken aan elke lastenverschuiving. Indien er voor de gemeenten negatieve financiële gevolgen zijn en indien hun werking wordt aangetast, dan moet de federale overheid de nodige compensatiemaatregelen nemen (vooral dan op het vlak van aanvullende fiscaliteit, politie/veiligheid, brandweer, pensioenen en maatschappelijke bijstand).
5. Op alle **investeringen** van de plaatselijke besturen moet er een verlaagd btw-tarief van 6% komen. In zoverre de Europese btw-richtlijn deze btw-verlaging niet in de weg staat, moet België deze snel omzetten.
6. Als er een akkoord wordt gevonden om de vroegere Arco-coöperanten te vergoeden voor de geleden verliezen als gevolg van het faillissement van Dexia, vragen de verenigin-

gen van steden en gemeenten dat ook de aandeelhoudende gemeenten van de **gemeentelijke holding** (momenteel in vereffening) worden vergoed voor de geleden verliezen als gevolg van de opeenvolgende kapitaalverhogingen.

- De drie verenigingen vragen de federale Regering om een aantal maatregelen voor de **hulpverleningszones**: - Zorgen voor genoeg financiële middelen voor de brandweerdiensten - Zorgen voor een automatisch indexeringsmechanisme van de federale dotaties aan de hulpverleningszones - Een hervorming van de wet en de besluiten die de hulpverleningszones regelen om zo de kosten in de hand te houden, en tegelijkertijd een efficiënte publieke dienstverlening te verzekeren.
- Als er nieuwe beperkende maatregelen of een **vermindering van de energiekosten** zouden komen, vragen de verenigingen van steden en gemeenten aan de regering om rekening te houden met de lokale besturen en ervoor te zorgen dat zij daar rechtstreeks van kunnen genieten.

POLITIE-VEILIGHEID

De 3 verenigingen vragen dat de politieke, administratieve en financiële organisatieregels van de politiezones en de hulpverleningszones zo dicht mogelijk bij die van de gemeenten en de OCMW's worden gebracht. Op die manier kan men zorgen voor een meer eenvormige democratische controle en werking.

De zes punten waarvoor de steden en gemeenten oproepen tot actie op het vlak van "politie-veiligheid" zijn de volgende:

- Het systeem van veiligheidscontracten en **strategische veiligheids- en preventieplannen** moeten hervormd worden. Daarnaast moet zeker ook worden gekeken naar de toewijzingscriteria, evenals de begroting.
- Er moet gezorgd worden voor **een afdoende financiering voor de politie** door het aannemen van een financieringswet die zich baseert op duidelijke verdeelcriteria op basis van publieke en up-to-date parameters. Dit moet komen in de plaats van de talrijke arresten die de financiering van de politie momenteel regelen. Bovendien moet er ook uitgegaan worden van groei, en er moet rekening worden gehouden met de inflatie en eventuele nieuwe politietaken. Bij onveranderd beleid zal de wanverhouding tussen de lasten die door de federale overheid worden opgelegd aan de lokale politie en de middelen die de federale overheid haar daarvoor toekent, blijven bestaan.
- De drie Verenigingen vragen met aandrang om het **KB "betaalpolitie"** eindelijk goed te keuren. In theorie kan men op grond van artikel 90 van de wet op de geïntegreerde politiedienst¹ een vergoeding vragen aan de organisatoren (van sportwedstrijden, festivals, muziektentoonstellingen...) voor een deel van de kosten van het politioptreden ('betaalpolitie').
- De **federale politie** en haar werking mogen in geen geval de lokale politiewerking in het gedrang brengen. Men moet zich afvragen of de middelen wel besteed moeten worden aan taken of regels die

> **Persconferentie naar aanleiding van de lancering van het gezamenlijk memorandum van de drie Belgische verenigingen van steden en gemeenten.**

worden opgelegd door het federale niveau, aangezien er te weinig personeel overblijft om op het terrein in te zetten. Men moet er vooral voor zorgen dat justitiële taken ter ondersteuning van bovenlokale zaken, beperkt blijven, zodat de lokale politie zich kan bezighouden met haar kerntaken. Een doeltreffende buurtpolitie blijft het doel van de lokale politiehervorming.

- Wat betreft de **noodplanning**, liggen de prioriteiten van de steden en gemeenten voor een doeltreffend lokaal niveau op dit vlak bij de uitbouw van een risicocultuur, de opleiding van lokale beslissingnemers, voldoende personele en materiële middelen, de oprichting van een echte lokale crisisstructuur, de uitbouw van communicatie- en alarmprocedures, maar ook bij de samenwerking met de hogere overheden, enz. Dat geldt voor alle soorten rampen (van overstromingen tot branden als gevolg van droogte, en niet te vergeten terroristische aanslagen of grote ongevallen...). We vragen dat elke overheid, elk binnen haar eigen bevoegdheden, zo snel mogelijk een uitvoeringsplan en een tijdschema opmaakt en deze aanbevelingen in de praktijk omzet. Men moet voor het einde van de volgende legislatuur klaar zijn met een efficiënte hervorming van het crisisbeheer en de noodplanning.
- De verenigingen roepen tot slot op om meer en genoeg slagkracht te geven voor de aanpak van de moderne uitdagingen op het vlak van **openbare ordehandhaving**. Daarbij moet er ook een samenwerking zijn met een sterke en efficiënte justitie. Dit moet met name gebeuren door een optimalisatie van de wetgeving rond drankgelegenheden, en een actualisering van de problematische wetgeving rond nachtwinkels.

VREEMDELINGEN

De Belgische steden en gemeenten roepen de federale regering op om voldoende opvangcapaciteit voor migranten te creëren. We vragen dat er op gepaste tijdstippen een structureel overleg plaatsvindt tussen Fedasil en de lokale besturen.

Sinds het begin van de migratiecrisis dragen de lokale besturen – de steden, gemeenten en ook de OCMW's van het land – de gevolgen van de falende federale overheid, waarbij Fedasil zijn opvangverplichtingen niet nakomt.

De asielinstanties (DVZ, het Commissariaat-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen, de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen) moeten voldoende

1. De wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op 2 niveaus.

middelen krijgen om snel goede beslissingen te kunnen nemen.

PERONEEL – HUMAN RESOURCES

De drie verenigingen hebben vier eisen met betrekking tot personeel en human resources in de steden en gemeenten van het land:

1. De **personeelskosten van de politie** moeten in de hand worden gehouden. Dit kan met name door het statuut van het lokale politiepersoneel los te koppelen van het statuut van de federale personeelsleden. Zo worden meerkosten vermeden. Hetzelfde wordt gevraagd voor **het personeel van de hulpverleningszones**.
2. Er is echt **overleg nodig tussen de plaatselijke besturen** op het vlak van Human Resources. Het is ook niet normaal dat de lokale besturen, gezien het feit dat zij zulke grote werkgevers zijn, niet bij het sociaal overleg betrokken worden en niet in de Nationale Arbeidsraad vertegenwoordigd zijn.
3. De federale regering moet **tussenkomen in de financiering van de gemeentepensioenen** zoals zij reeds doet voor alle andere Belgische pensioenstelsels (loontrekkenden, zelfstandigen en de statutaire personeelsleden van andere bestuursniveaus). Zij moet ook een oplossing vinden voor de duizelingwekkende pensioenuitgaven van de lokale besturen. De federale regering moet de pensioenen van het gemeentepersoneel mee helpen betalen en op die manier de gemeenten, de OCMW's en de politiezones helpen om de stijging van de werkgeversbijdragen op te vangen. Er is geen enkele reden waarom de lokale besturen als enige bestuursniveau zelf volledig moeten instaan voor de pensioenuitgaven van hun personeel.
4. De wet van 24 juli 1987 legt het principe vast dat **(contractuele) personeelsleden niet ter beschikking mogen worden gesteld** van derden. In de wet staan echter een aantal uitzonderingen die niet kunnen worden toegepast zonder uitvoering van een specifiek koninklijk besluit dat de federale overheid snel moet goedkeuren. Zo kan men de publieke zorgvoorzieningen de instrumenten geven om, een beetje zoals een cao, dezelfde versoepelingen op de arbeidstijdwetgeving toe te passen als in de particuliere (zorg)sector.

KLIMAATTRANSITIE EN DUURZAME ONTWIKKELING

De Federale Regering met erkennen dat de steden en gemeenten een **partner zijn in de klimaattransitie**. De 3 Verenigingen van Steden en Gemeenten vragen in dat verband:

- Dat men de gevolgen van de beslissingen die op Belgisch of internationaal niveau worden genomen voor de lokale besturen in kaart brengt en er rekening mee houdt;
- Dat steden en gemeenten duidelijke richtlijnen hebben voor de uitvoering van het beleid;
- Dat de steden en gemeenten voldoende middelen hebben voor de uitvoering van preventiemaatregelen en maatregelen ter bestrijding van de klimaatverandering.

Steun aan steden en gemeenten bij hun inspanningen om de **Duurzame Ontwikkelingsdoelen** te implementeren en onder de aandacht te brengen zou ook welkom zijn.

PRIVACYBELEID

Op het vlak van privacybeleid moet er een wettelijk kader worden uitgewerkt **om ervoor te zorgen dat één gemeenschappelijke DPO (Data Protection Officer) gedeeld kan worden door meerdere overheidsdiensten**. De federale wetgever moet een wetgevend initiatief nemen dat openbare besturen de mogelijkheid geeft om samen, voor meerdere overheidsdiensten, één enkele DPO aan te stellen (net zoals een groep werkgevers ook nu al de mogelijkheid heeft om één gemeenschappelijke dienst voor preventie en bescherming op het werk op te richten).

INFORMATIE- EN COMMUNICATIETECHNOLOGIE

Voor een evolutie van de informatie- en communicatietechnologieën vragen de drie Verenigingen van Steden en Gemeenten het volgende:

1. De **ontwikkeling van e-governance en administratieve vereenvoudiging**. Om te zorgen voor coherente tools is het absoluut noodzakelijk dat er overleg plaatsvindt met de gefedereerde entiteiten en met de lokale besturen. Aangezien de federale overheid als eerste en als beste op de hoogte is van elk Europees initiatief voor administratieve vereenvoudiging, vragen we dat ze de uitwisseling van *best practices* initieert en dat ze de lokale spelers proactief en beter op de hoogte brengt. Daarenboven moet er voor elke nieuwe IT-tool een opleiding voorzien worden en moeten de lokale besturen kunnen rekenen op een volwaardige opvolging en coördinatie. Zij zijn immers het eerste aanspreekpunt voor de burger, die dan weer de belangrijkste betrokkene is en degene is die het meest baat heeft bij de administratieve vereenvoudiging.
2. Een **redelijke en goed gefinancierde implementatie van de NIS2-richtlijn op het vlak van cyberveiligheid**. De Europese Unie heeft een nieuwe richtlijn uitgewerkt die vermoedelijk heel wat gevolgen zal hebben voor de lokale besturen. Of deze richtlijn nu rechtstreeks of onrechtstreeks, gedeeltelijk of volledig op hen betrekking heeft, het is duidelijk dat de algemene cyberveiligheid van openbare besturen naar een hoger niveau zal worden getild. Het risico bestaat dat niet-ondersteunde openbare besturen achterop zullen hinken. Daarom vragen onze verenigingen dat de lokale besturen de technische, menselijke en financiële middelen krijgen. Want deze hebben ze niet

BEHEERSVORMEN – KRACHTDADIGERE LOKALE BESTUREN

De Federale Regering moet **geëngageerde en gemotiveerde kandidaat-mandatarissen en lokale mandatarissen ondersteunen**. Ze moet dit doen door strenge maatregelen te nemen tegen bedreigingen, laster, smaad en allerlei fysieke aanvallen. Dit soort zaken zijn verachtelijk

> De voorzitters van de drie verenigingen van steden en gemeenten: Wim Dries (VVSG), Olivier Deleuze (Brulocalis) en Maxime Daye (JVCW).

en worden verder aangewakkerd door de ongezonde dynamiek op sociale media. Het is ook belangrijk om de rol van de mandataris en zijn of haar functie op te waarderen en om allerlei administratieve procedures die uit het mandaat voortvloeien, te versoepelen.

De federale overheid moet er, in het algemeen, ook voor zorgen dat de zaken die de **synergie** tussen de lokale besturen in de weg staan, worden weggewerkt

GOUVERNANCE

Met betrekking tot governance worden de volgende 3 zaken gevraagd aan de federale Regering:

1. De federale regering zal geen bijkomende verplichtingen opleggen bij de omzetting van **Europese richtlijnen**. Overreglementering (gold-plating) is vaak contraproductief.
2. **Het overleg met de 3 Verenigingen van steden en gemeenten moet zo vroeg mogelijk in het traject beginnen** op het vlak van openbare veiligheid. De federale Regering moet een volwaardig overleg opzetten met de Verenigingen van steden en gemeenten over wetten, koninklijke besluiten, ministeriële besluiten en omzendbrieven die een weerslag hebben op de financiën, de autonomie en het goed bestuur van de lokale besturen (steden en gemeenten, burgemeesters, hulpverlenings- en politiezones).
3. Zorgen voor **wetgevende stabiliteit en wetsmatiging**. De federale overheid vermijdt in elk geval 'ad hoc en emotionele', slecht doordachte en over het algemeen inconsistente wetgeving. Ze gaat eerder voor een kader dat de spelers op het terrein de grootst mogelijke ruimte laat bij de uitvoering. Zonder afbreuk te doen aan de noodzakelijke solidariteit, krijgen lokale besturen daadwerkelijk de ruimte om autonoom en op verantwoorde wijze hun eigen beslissingen te nemen.

OVERHEIDSOPDRACHTEN

Een wet van 1 maart 2019 wijzigde de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een **geïntegreerde politiedienst**. De raad kan voor overheidsopdrachten die onder de buitengewone begroting vallen en binnen de grenzen van een drempel die bij koninklijk besluit zal worden vastgesteld, zijn bevoegdheden aan het college delegeren. Deze drempel werd echter nooit vastgelegd, waardoor deze delegatie van

bevoegdheden niet kan plaatsvinden. De federale overheid moet nu - eindelijk! - deze drempel vastleggen.

Op het vlak van overheidsopdrachten moet de federale overheid ook **toelaten dat er in traditionele sectoren geleheidsaankopen gedaan worden**. Uit de realiteit op lokaal niveau blijkt hoe moeilijk de gemeentelijke aanbestedende diensten het hebben om bepaalde leveringen (voertuigen, maar ook diverse onderdelen, gereedschap en technische uitrusting) te verkrijgen. Er worden al geleheidsaankopen gedaan in specifieke sectoren. Dat verbetert niet alleen de efficiëntie van het overheidsoptreden en ontlast de overheidsfinanciën, het is ook een echte opportuniteit voor Belgische bedrijven en Belgische kmo's (de bevoorrechte partners van de lokale besturen).

De federale regering moet tot slot de verplichtingen in het kader van overheidsopdrachten rond de **vergroening van het wagenpark van de overheid** moduleren. Daarbij moet vooral aandacht worden besteed aan de capaciteit van de fabrikanten en leveranciers om doeltreffende en financieel duurzame alternatieven voor voertuigen met verbrandingsmotor te leveren die beantwoorden aan de behoeften van de lokale besturen. Hierbij moet rekening worden gehouden met de noodzakelijke continuïteit, prestaties en efficiëntie van de overheidsdiensten en met het belang van voornoemde geleheidsaankopen.

MOBILITEIT

Op het vlak van mobiliteit zien de Verenigingen van Steden en Gemeenten drie aandachtspunten:

1. De federale overheid moet zorgen voor **overleg tussen spoorwegmaatschappijen en de lokale besturen**, en dan vooral met betrekking tot de aanleg van treinstations en hun omgeving, het tarifieringsbeleid voor parkings aan de stations, de afschaffing van overwegen en, meer fundamenteel, de treinverbindingen.
2. De Federale overheid zorgt ervoor, met betrekking tot haar wens **om de wegcode te laten evolueren**, dat de lokale besturen de grootst mogelijke speelruimte hebben en over de gepaste regelgevende instrumenten beschikken. Dit is nodig om het best mogelijke evenwicht tussen de gebruikers van de openbare ruimte te bewaren en om gebruikconflicten te vermijden.
3. De Verenigingen van steden en gemeenten vragen de federale regering om er bij de Europese Commissie op aan te dringen om de *Cross Border Enforcement*-directive uit te breiden naar het **parkeerbeleid**. Zo kunnen Belgische steden en gemeenten parkeervertreeders uit andere Europese landen vervolgen. Ze vragen ook steun voor het

opzetten van een centrale databank voor heel België voor houders van een parkeerkaart voor personen met een handicap.

INTERNATIONAAL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING: ONDERSTEUNEN VAN DE STEDEN EN GEMEENTEN VOOR EEN GOEDE SAMENWERKING MET STEDEN EN GEMEENTEN IN HET ZUIDEN

Bijna een op de tien Belgische gemeenten is ingeschakeld in een kwalitatief hoogstaand gemeentelijk internationaal samenwerkingsprogramma, dat door de directie-generaal Ontwikkelingssamenwerking en Humanitaire Hulp (DGD) gefinancierd wordt en door de 3 verenigingen ondersteund wordt. Deze gemeenten zetten zich gedurende meerdere jaren in tegen armoede. Het is bovenal de bedoeling om gemeenten in ontwikkelingslanden te versterken. Er worden overtuigende resultaten geboekt, en het programma wordt dan ook verlengd en loopt door in 2022-2026.

We roepen de federale regering op om **het beproefde programma van gemeentelijke internationale samenwerking** (GIS) voort te zetten en het te bestendigen. Er moet gezorgd worden voor een adequate en correcte financiering. Zo kan worden vastgehouden aan de originele werkmethode die door de Verenigingen van steden en gemeenten werd ingevoerd en door de plaatselijke spelers wordt geprezen.

De Verenigingen van Steden en Gemeenten zijn vragende partij voor **een broodnodige Noordelijke component** die moet focussen op de financiële ondersteuning van lokale besturen bij de sensibilisering op het vlak van SDG's. Deze component moet samen met de Verenigingen uitgewerkt worden, afgestemd zijn op de specifieke realiteit van elk gewest, en aangepast zijn aan de behoeften en middelen van de steden en gemeenten (die geen experts zijn op dit vlak).

> Meer info

U vindt het federaal memorandum op <https://brulocalis.brussels.nl/publicaties/federaal-memorandum-2024>

POLITIEKE AGENDA VAN DE FEDERATIE VAN BRUSSELSE OCMW'S MET HET OOG OP DE VERKIEZINGEN VAN 2024

1. DE ONGEZIENE CONTEXT VAN GROEIENDE ARMOEDE IN BRUSSEL

De verkiezingen van 2024 komen op een bijzonder moment in onze politieke geschiedenis. De zesde staatshervorming is nog niet helemaal ingevoerd, we krijgen af te rekenen met een "meervoudige" armoedeproblematiek, ons sociaal model (gezondheidszorg, werkloosheidsuitkeringen, tewerkstelling, pensioenen) brokkelt af, de gemeentefinanciën zijn er slecht aan toe, onderwijs wordt duurder, de Brusselse bevolking verarmt, er is de gespannen economische situatie, enz.

Volgens de laatste cijfers van Statbel lopen 2.144.000 Belgen, of 18,7% van de Belgische bevolking, het risico op armoede of sociale uitsluiting.

Achter deze nationale cijfers gaan evenwel grote regionale verschillen schuil. Voor elk van de kernindicatoren van Statbel is de situatie immers het meest zorgwekkend in het **Brussels Hoofdstedelijk Gewest, waar 29,8% van de Brusselse bevolking het risico loopt op armoede of sociale uitsluiting!**

De OCMW's, het laatste sociaal vangnet, voeren - hier meer dan elders - in een nooit geziene context een niet aflatende strijd tegen de groeiende armoede van hun bevolking.

In dit opzicht is er dringend nood aan een volwaardig geïntegreerd **Gewestelijk Plan voor Armoedebestrijding**, naar het voorbeeld van het Federaal Plan, waarin zowel aandacht is voor de maatschappelijke problemen en de gezondheidsproblematiek als voor het gewestelijk huisvestings- en tewerkstellingsbeleid. Wat vandaag ontbreekt in het Brussels Gewest gedurende de voorbije legislatuur (2019-2024) is een globale visie waarbij de regering en het Verenigd College van de GGC samenwerken en samen strijd voeren tegen alle vormen van bestaansonzekerheid.

2. HET OCMW, HET LAATSTE VANGNET IN HET SYSTEEM VAN SOCIALE ZEKERHEID, ALS INSTELLING BESCHERMEN.

2.1 - Men moet absoluut naar een nieuwe benadering van het leefloon toewerken. Het leefloon zou moeten overeenkomen met de geldelijke armoedegrens, waarvan het vandaag nog te ver af ligt. Het "nieuwe leefloon" zou **ook voor 95% betaald moeten worden door de federale overheid** (naast de terugbetaling van de dossierkosten), terwijl de rest dan door de OCMW's zelf betaald wordt. **De 'residuele' rol van de OCMW's moet absoluut herbevestigd worden.** Dit kan onder andere door een bindende termijn op te leggen aan alle sociale instellingen die vóór het OCMW komen. Alle bestuursniveaus moeten ook hun administratieve procedures die de meest kwetsbaren treffen, screenen op hun toegankelijkheid. Men zal waarschijnlijk minder snel zijn toevlucht nemen tot het OCMW als de federale en gewestelijke stelsels beter toegankelijk zijn.

Ten slotte moet men gaan **naar een individualisering van sociale rechten**, zowel bij het leefloon als bij andere uitkeringen. Zo moet het tarief voor "samenwonenden" afgeschaft worden en moet men afstappen van een systeem dat gestuurd wordt door het statuut van mensen.

2.2 - Alle aanvullende maatschappelijke steun (van het federale, de gewesten en de gemeenschappen) moeten behouden en geconsolideerd worden via 'grote fondsen' of 'algemene toelagen'. Ook met het oog op administratieve vereenvoudiging en makkelijke toegang. Deze steun en fondsen zouden systematisch met 10 à 20% opgetrokken moeten worden om de werkings- en personeelskosten

van de OCMW's te dekken. De voorgaande maatregelen zijn immers niet genoeg. Men gaat bij deze aanvullende financiering aan de OCMW's in voorkomend geval uit van de lokale autonomie. Daarbij is geen enkele rechtvaardiging a priori vereist. Daarnaast moet worden afgesproken dat al deze financieringsbronnen automatisch geïndexeerd worden.

2.3 - In alle geval moeten de middelen in het Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn (BFMW), dat door de gewesten wordt gefinancierd, worden opgetrokken tot hetzelfde percentage van de OCMW-inkomsten als het Gemeentefonds voor de gemeenten dekt. De criteria voor het BFMW moeten herzien worden. Ze moeten ook de sociaaleconomische realiteit van de gedekte zone weerspiegelen. Al deze "financiële" maatregelen moeten zorgen voor een **structurele financiering van de OCMW's waarmee ze de huidige uitdagingen op het vlak van menselijke waardigheid en maatschappelijke mobiliteit kunnen aanpakken**, vooral dan in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

2.4 - Nog ter verdediging van de OCMW's, de systematische praktijk met projectoproepen moet plaats ruimen voor een structureel systeem met trekkingsrecht. Op die manier kan de steun van de verschillende beleidsniveaus aan de OCMW's structureel en voor de lange termijn ingebed worden. Goed voor bv. de uitbouw van maatschappelijke innovatie. Deze nieuwe structurele werkwijze vraagt ook om vooraf een effectanalyse te maken op de gemeentefinanciën van alle nieuwe taken die door de andere bestuursniveaus aan de OCMW's opgelegd worden. Zo kunnen ook de financiële compensaties beter in het verhaal meegenomen worden.

2.5 - De OCMW's kampen met een zwaar personeelstekort, waardoor hun wettelijke taken in het gedrang komen. De OCMW's zelf leveren voortdurend aanzienlijke inspanningen om dit tekort weg te werken, maar ze kunnen het niet alleen. Ze hebben oplossingen nodig, die de andere beleidsniveaus hen kunnen aanreiken.

Er is structureel nood aan meer personeel in de OCMW's. In dat opzicht moet men overwegen om het basiscurriculum van de opleiding die de sociale scholen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aanbieden, te veranderen zodat er meer rekening gehouden wordt met de specifieke kenmerken van OCMW's. De sociale scholen moeten beter inspelen op de Brusselse OCMW's en op de nodige vaardigheden op het terrein. Op die manier kan de theorie die op school wordt aangeleerd beter afgestemd worden op de concrete praktijk. Er moet een brede campagne komen om het beroep van maatschappelijk werker in een OCMW meer zichtbaarheid te geven en aantrekkelijker te maken. Alle beleidsniveaus moeten hier inspanningen leveren.

Nieuw talent aantrekken is weliswaar nodig, maar het personeel kunnen behouden is ook belangrijk. Daarom moeten we blijven hervormen, ook als het gaat om de loonschalen, en moeten we naar een beter statuut gaan voor het lokale ambtenarenapparaat.

3. HUISVESTING WAARBORGEN, HOEKSTEEN VAN MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE.

Huisvesting is prioritair sociaal beleid in België, vooral in het Brussels Gewest, waar de wooncrisis alsmaar groter wordt. Huisvesting bieden aan de meest kwetsbare mensen geeft ze stabiliteit en bestaanszekerheid, heeft een impact op de gezondheid, vermindert de armoedefactoren en zorgt voor sociale integriteit, of vermindert op zijn minst de ongelijkheden. Huisvesting is essentieel voor het persoonlijk welzijn, de sociale cohesie en de duurzame ontwikkeling van een samenleving.

Sociale woningen spelen een cruciale rol. Ze zorgen dat mensen in nood een betaalbare woning kunnen hebben. In Brussel kan het aantal sociale woningen de groeiende vraag niet meer volgen. Gezien het tekort aan sociale woningen is het dan ook belangrijk dat het Brussels Gewest zijn doeltreffend beleid rond sociale woningen en het toekennen van huursubsidies voortzet.

De OCMW's helpen mensen ook hun woning te behouden. Daarom moet de wetgeving ter bestrijding van uithuiszettingen doeltreffend geïmplementeerd worden, vooral door financiering te garanderen die in verhouding staat tot de taak van de OCMW's hierbij. Ook in dit opzicht is de invoering van wetgeving om de huurprijzen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te reguleren, bijvoorbeeld door de gewestelijke huurschaal bindend te maken, een sociaal doeltreffend instrument. De strijd tegen slechte woningen

en de "energiezeven" die op de huurmarkt aangeboden worden door verhuurders zonder scrupules en andere huisjesmelkers, en daarvoor middelen ter beschikking stellen die in verhouding staan tot de ambitieuze doelstellingen, is ook een beleid waardoor het OCMW doeltreffender kan optreden.

Een betere ondersteuning van het OCMW houdt ook in dat er een specifiek wetgevend kader moet komen aangepast aan de glijdende huurovereenkomst en dat het Woningfonds via Brugal systematisch aangesproken wordt om huurwaarborgen te helpen opstellen. Ten slotte is er ook nood aan financiering vanuit het Gewest voor de bijdrage in de onroerende voorheffing voor de meest behoeftige huiseigenaars, die zwaar getroffen zijn door de inflatie en de hoge energieprijzen

4. ZORGEN VOOR EEN BETERE TOEGANG TOT GEZONDHEIDSZORG

Mensen in een kwetsbare situatie moeten absoluut toegang hebben tot gezondheidszorg. Verschillende (beleids)maatregelen zorgen ervoor dat alle burgers toegang hebben tot goede gezondheidszorg, ongeacht hun sociaal-economische situatie.

Via het levensnoodzakelijk mechanisme van de Dringende medische hulp (DMH) krijgen mensen in een kwetsbare situatie toegang tot noodzakelijke gezondheidszorg.

In Brussel is de situatie zorgwekkend: 70% van de kosten van de federale overheid voor de toekenning van DMH rust op het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Tegelijkertijd kampen de OCMW's met een personeelstekort. Deze twee dingen samen, brengen de volksgezondheid van heel het land in gevaar.

4.1 – Mediprima moet absoluut worden opengesteld voor alle zorgverleners. Op die manier kunnen de administratieve lasten van het OCMW aanzienlijk verminderd worden en kunnen er makkelijker uitwisselingen plaatsvinden. Wat des te belangrijker is gezien het personeelstekort.

4.2 – Voorzien in een systeem voor het vermoeden van onvermogen, gekoppeld aan het statuut van de betrokkene, door de tussenkomst van de federale overheid te garanderen. Op die manier kunnen de OCMW's snel in actie schieten en zijn ze zeker dat de federale overheid de kosten van de medische hulpverlening terugbetaalt, vooral dan voor de eerste drie maanden. Op die manier is er zekerheid dat medische noodsituaties ten laste genomen worden.

4.3 – Om de doeltreffendheid en de impact van de toegang tot gezondheidszorg te verbeteren bevelen we ook aan om: (a) een federale subsidie voor de OCMW's in te stellen om de werklast van de OCMW's te dekken in het kader van de verwerking van de aanvragen voor een tegemoetkoming in de medische en farmaceutische kosten ten laste van de federale overheid, (b) de lijst van de geneesmiddelen D, die de Brusselse OCMW's momenteel met eigen middelen terugbetalen, volledig door de federale overheid te laten terugbetalen, (c) de aansluitingskosten en bijdragen voor alle begunstigen van zowel maatschappelijke bijstand als mensen met een leefloon door de federale overheid te laten terugbetalen en (d) de wetgeving aan te passen aan de rechtspraak van de Belgische rechtbanken, vooral inzake toeristische verblijven. Die veroordelen de OCMW's systematisch om tussen te komen, terwijl de wetgeving dat niet toelaat.

4.4 – Het recht op voedsel garanderen. Men doet almaar vaker een beroep op voedselhulp. Vooral in Brussel en in grotere mate bij bepaalde mensen (jongeren, studenten, eenoudergezinnen, ...) die daarom niet noodzakelijk al bij het OCMW over de vloer komen (armere werknemers, zelfstandigen, gepensioneerden...). Als gevolg van de opeenvolgende crisissen staan er steeds langere wachtrijen aan sociale kruideniers en organisaties die voedselpakketten verdelen. **Bijgevolg moet men via een echte task force op alle politieke niveaus nadenken over "een breder recht op voedsel" via "een sociale zekerheid voor voedsel"**. In afwachting roepen we de overheden op om **(1) de subsidies voor sociale kruidenierswinkels en restaurants aanzienlijk op te trekken en (2) voldoende middelen ter beschikking te stellen van de OCMW's om een degelijke maatschappelijke ondersteuning te kunnen geven aan mensen die voedselhulp zoeken, vooral dan aan wie die bij de OCMW's nog niet gekend zijn.**

5. VREEMDELINGEN

Als hoofdstedelijk gewest staat Brussel op dit vlak in de frontlinie, terwijl de OCMW's een bij uitstek subsidiaire rol moeten kunnen blijven spelen.

Daarom moeten er voldoende opvangplaatsen voorzien worden. Daarbij moet er een noodzakelijke reserve van structurele opvangplaatsen zijn en moeten er voldoende effectieve bufferplaatsen in kaart gebracht worden. Er moeten methoden zijn om nieuwe instroom van verzoekers om internationale bescherming te kunnen detecteren en te voorzien in een manier om snel op de omstandigheden te kunnen

inspelen. Op die manier wordt een nieuwe instroom en een chronisch tekort aan opvangplaatsen vermeden.

De asielinstanties (DVZ, het Commissariaat-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen, de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen) moeten voldoende middelen krijgen om snel goede beslissingen te kunnen nemen. Onze aanbevelingen: **de Dienst Vreemdelingenzaken moet restrictieve termijnen in acht nemen bij regularisatiebeslissingen, beslissingen over het verlengen van het verblijfsrecht en aanvragen voor herinschrijving na een ambtshalve schrapping.**

Voor de **niet-begeleide minderjarige vreemdelingen** moeten de federale overheid en de gemeenschappen met elkaar blijven overleggen om ervoor te zorgen dat er voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV) voldoende opvang en gespecialiseerde begeleiding is. Ook moet er een oplossing komen voor de plotse beëindiging van de specifieke voogdij over niet-begeleide minderjarige vreemdelingen wanneer ze een verblijfsrecht voor onbepaalde duur verkrijgen.

Tot slot moet **de federale overheid tussenkomen in de personeelskosten voor de begeleiding van vreemdelingen telkens wanneer er een equivalent leefloon of dringende medische hulp wordt gegeven.** De federale overheid moet immers de opvang van verzoekers om internationale bescherming volledig -en als enige- betalen.

6. TEWERKSTELLING, OPLEIDING, SOCIO-PROFESSIELE INSCHAKELING

De OCMW's zijn hoofdrolspelers en partners in het federale en gewestelijke beleid voor de (re)integratie naar werk, opleiding en/of socioprofessionele inschakeling in het algemeen. Ze fungeren daarbij zelf als werkgever of spelen een rol in het gezamenlijk beheer van de arbeidsmarkt. Ze hebben sinds 1992 overeenkomsten met Actiris en krijgen van de federale overheid verplichtingen opgelegd op het vlak van begeleiding van hun doelpubliek.

De OCMW's meer middelen geven voor een systematisch geïndividualiseerde ondersteuning op maat van de socio-professionele situatie van de mensen die ze opvolgen. Dat is de beste manier om ervoor te zorgen dat men op langere termijn niet langer naar het OCMW moet stappen.

Het is dus absoluut noodzakelijk om het partnerschap tussen de OCMW's en de federale overheid en het gewest op dit vlak te verbeteren. Voor een doeltreffend en zinvol

partnerschap op het vlak van socioprofessionele inschakeling bevelen de OCMW's aan om:

6.1 – De RVA meer middelen te geven. De OCMW's blijven zo in hun louter “subsidiare” rol. Men vermijdt hiermee dat ze voor mensen na afloop van een inschakelingstewerkstelling systematisch voorschotten moeten betalen op werkloosheidsuitkeringen.

Ook, het activeringsbeleid voor langdurig werklozen verbeteren, in het bijzonder door het Franse project *Territoires Zéro Chômeur de Longue Durée* (zones zonder langdurige werkloosheid) te ontwikkelen; **het degressieve karakter van de werkloosheidsuitkeringen afschaffen; het beleid waarbij deze mensen financieel gestimuleerd worden een nieuwe job te vinden, versterken.**

6.2 – Artikel 60 §7 van de organieke wet, de inschakelingstewerkstelling, is een belangrijk instrument, ondersteund door het Gewest. Het is belangrijk dat het Gewest voldoende financiële middelen vrijmaakt om tegemoet te komen aan de opdracht van de OCMW's om minstens 10% van hun doelpubliek aan werk te helpen, en dat er een aangepast en modulair opleidingsaanbod voor mensen in het artikel 60§7-statuut opgezet wordt. Daarbij moeten aan het einde van het proces de verworven vaardigheden en ervaring worden gevaloriseerd.

6.3 – Voor wat betreft SPI moet het proces van administratieve vereenvoudiging verdergezet worden en moet men het aantal procedures en besluitvormingsorganen beperken.

6.4 – Gezien het specifieke doelpubliek van de OCMW's dat (terug) aan het werk gezet wordt, moeten er bijzondere inspanningen

geleverd worden om de OCMW's te ondersteunen bij de uitvoering van deze taak die hen gedelegeerd is.

In dat opzicht vinden we het absoluut nodig om de opleidings-, onderwijs- (in het bijzonder de Sociale Promotie) en arbeidsbemiddelingssystemen te herzien in het licht van de specifieke kenmerken van de werkzoekenden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, om in samenwerking met de *Fédération Wallonie-Bruxelles* en de Vlaamse Gemeenschap het aanbod en de procedures voor de erkenning van verworven competenties te versterken, uit te breiden en te faciliteren, om het aanbod lezen en schrijven en de Franse en Nederlandse taalcursussen voor buitenlanders te verbeteren, het aantal plaatsen in de scholen voor sociale promotie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op te trekken, de OCMW's aan te moedigen om het aantal partnerschappen en samenwerkingsverbanden met de onderwijsspelers en de Sociale Promotie op te voeren, in het bijzonder op het vlak van de vooropleiding van laagopgeleide personen en/of personen zonder in België erkend diploma, de opvolging van de personen die door de OCMW's worden geholpen door Actiris te verbeteren...

6.5 – Wat betreft de opleiding van mensen in een inschakelingsprogramma, is het belangrijk de OCMW's een specifiek opleidingsbudget te geven voor alle steuntrekkers. Daarbij moet rekening gehouden worden met de specifieke Brusselse situatie en moet een hele resem kosten gedekt worden die gepaard gaan met de steun. Zo kan het doelpubliek op een duurzame manier ingeschakeld worden. De opleidingspremie

moet om redenen van administratieve vereenvoudiging ook makkelijker terug te vorderen zijn om de uitbouw van de vaardigheden van werknemers in een inschakelingsjob te stimuleren.

6.6 – Ten slotte is het nu van vitaal belang om de laagste lonen op te trekken. Vooral het minimumloon moet opgetrokken worden. Dit is nodig om beter het hoofd te kunnen bieden aan de sterk stijgende, niet of moeilijk samendrukbare uitgaven (huur, voeding, energie) en de nooit eerder geziene inflatie.

6.7 – Tot slot vragen de Brusselse OCMW's nieuwe verbeterde samenwerkingen met Actiris en Bruxelles-Formation, twee Brusselse publieke partners met dezelfde ambitie om mensen opnieuw aan het werk te helpen.

7. LEVENSLANGE KWALITATIEVE MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING: KINDEREN, JONGEREN, DERDE LEEFTIJD

De OCMW's bieden ondersteuning aan alle Brusselaars, ongeacht hun leeftijd en ongeacht hun leeftijd gerelateerde behoeften.

7.1 – Onze aanbevelingen voor de gezinnen:

- Structurele steun bieden aan OCMW's die blijf geven van sociale innovatie in de ondersteuning van jonge kinderen (zoals het "kids first"-project dat door de federale overheid wordt ondersteund).
- Het federale Miriam-project ter ondersteuning van alleenstaande moeders, versterken en bestendigen en het in alle OCMW's uit te rollen.
- Specifieke maatschappelijke ondersteuning bieden aan jongeren die de opvangvoorzieningen verlaten en hen duurzaam de overgang naar de volwassenheid helpen maken en hen ondersteunen in hun beroepsleven en huisvesting.

7.2 – Het aantal studerende jongeren dat sociale steun ontvangt is de laatste 4 jaar met 20% gestegen en betreft nu alle Brusselse OCMW's. Het is dus absoluut belangrijk om op alle niveaus in actie te schieten: nieuwe betaalbare studentenwoningen, makkelijker toegang tot gezondheidszorg voor studenten, inclusief de geestelijke gezondheidszorg; verlaagde studiekosten, door bv. het aantal studiebeurzen te verhogen en het leergeld te verlagen; of nog de studenten beter informeren en begeleiden omtrent hun rechten en in dat verband in de strijd tegen de non take-up van rechten de banden tussen de OCMW's en de sociale

diensten van de onderwijsinstellingen aanhalen.

We vinden het ook noodzakelijk om te eisen **dat men bij de berekening van het leefloon geen rekening houdt met de kinderbijslag, ongeacht het administratief statuut van de student, en om automatisch een studietoelage toe te kennen aan wie het leefloon ontvangt.**

Het lijkt ons zinvol **om de bereidheid om als jobstudent te werken facultatief te maken. Hij of zij moet zich eerst op het welslagen van de studies kunnen focussen.** Zo wordt de OCMW-begeleiding effectief, kunnen studenten slagen in hun studie en worden ze hierdoor later zelfredzamer doordat ze uit de sociale bijstand worden gehaald.

7.3 – Wat ten slotte de ouderen betreft, zal Brussel volgens de begin 2023 gepubliceerde studie van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te maken krijgen met een vergrijzende bevolking, die zich over het algemeen ook meer in een kwetsbare situatie zal bevinden. Daarbij komt nog dat het rusthuis (het rustoord voor bejaarden en het rust- en verzorgingstehuis) door de jaren heen in alle sectoren duurder is geworden. Die prijsstijging doet ons nadenken over de betaalbaarheid. Vooral omdat de oudere bevolking van morgen sociaaleconomisch minder welstellend zal zijn. Als de gewestelijke financiering (Iriscare) niet opgetrokken wordt, zullen de rusthuizen, ook de openbare rusthuizen, hun dagtarieven - nog maar eens - moeten optrekken. Dit toont aan hoe dringend de situatie is voor de OCMW's in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De Brusselse OCMW's die instaan voor de opvang- of huisvestingsinstellingen, vragen een **aangepaste financiering** aan het vereiste zorgniveau. Er moet een ander meetinstrument uitgewerkt worden om de mate van zorgbehoefte te meten en er moet een norm komen voor het aantal **zorgmedewerkers** (en de financiering van deze zorgmedewerkers). Voor de meest zorgbehoevende bewoners moet dit aantal gevoelig naar omhoog.

Met betrekking tot de **programmering van nieuwe RVT-bedden** is het, met het oog op de hervorming van de sector, noodzakelijk om een groeiend programma van RVT-bedden te eisen dat de behoeften volgt en een snellere afhandeling van openbare instellingen om de exploitatie van extra RVT-bedden toe te staan.

Dit geldt des te meer als het gaat om voorheen onbezette bedden die door Iriscare ingenomen zijn.

Inzake de modernisering en financiering van investeringen van publieke OCMW-rusthuizen **vragen we aanzienlijke financiële middelen voor een investeringsplan voor de komende 10 jaar.** Daarmee kan de publieke sector het evenwicht in het aantal bedden herstellen, zoals beslist door de gewestelijke overheden, en een antwoord bieden op de nieuwe erkenningseisen, klimaatuitdagingen en de normale slijtage van de infrastructuur.

Inzake **personeelsaanwervingen** bevelen we aan dat Iriscare het aantal gefinancierde verpleegkundigen niet langer beperkt tot salarisschaal A1. Vanuit de federale overheid moet er in samenspraak met de gewesten en de lokale besturen ook een denkoefening komen over het zorgberoep, wat uiteindelijk tot een concreet actieplan moet leiden. Tot slot, moet er geld komen voor de overstap van het personeel in OCMW- rust- en verzorgingstehuizen naar het IFIC-statuut.

Met betrekking tot de **begeleiding van mensen met cognitieve stoornissen** is het belangrijk dat Iriscare categorie D in het leven roept (en financiert) in de RVT, dat Iriscare de financiering voor de referentiepersoon dementie voor 25 Cd-bewoners optrekt van 1/2 naar 1/1 en dat Iriscare een subsidieaanvraag voor projecten lanceert waarmee één of twee openbare RVT's zich kunnen specialiseren in de opvang en huisvesting van bewoners met psychogeriatrische aandoeningen.

Tot slot, rond de **alternatieve woonvormen voor senioren**, waarvan er in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest veel te weinig zijn, vragen we aan Iriscare om de opvang van zorgbehoevende bewoners (type RVT) in dagverzorgingscentra te financieren, om de mogelijkheid te bekijken om sociale serviceflats te creëren en, indien nodig, het aantal voorzieningen uit te breiden, om een specifieke financiering te verlenen aan ROB's voor kortverblijf, om toe te staan dat er RVT-bedden gebruikt worden voor kortverblijf en om innovatieve alternatieve woonvormen duurzaam te maken.

> Meer info

U vindt het memorandum van de OCMW's op <https://brulocalis.brussels/nl/publicaties/memorandum-2024-van-de-ocmws>

> Artikel geschreven door de dienst INFOCOM

HET MANIFEST VAN DE CEMR: VOOR EEN EUROPA DAT ZIJN BURGERS, STEDEN, GEMEENTEN EN REGIO'S OP DE EERSTE PLAATS ZET

De Raad van Europese Gemeenten en Regio's (CEMR), met zijn 57 verenigingen van lokale en regionale overheden, heeft ook zijn politieke eisen voor de toekomstige Europarlementsleden gepubliceerd in de aanloop naar de verkiezingen voor het Europees Parlement in juni 2024.

In het manifest wees de CEMR er nogmaals op dat de raad de fundamentele waarden ondersteunt, namelijk democratisch bestuur, eerbiediging van de mensenrechten, subsidia-

riteit en duurzaamheid. Het verdedigen van de lokale en regionale autonomie staat centraal in de opdracht van de CEMR, in het kader waarvan tendensen tot decentralisering en pogingen tot beperking van het lokale machtsniveau tegengegaan worden.

In het document komen verscheidene actuele thema's aan bod, gaande van werkgelegenheid en sociale prioriteiten tot openbare diensten en cohesie. Het manifest is op de website van de CEMR terug te vinden in het Engels, Frans, Tsjechisch, Duits, Spaans, Italiaans, Pools, Portugees en Roemeens: <https://www.ccre.org/en/activites/view/35>.

Dit zijn de negen belangrijkste voorstellen van de lokale en regionale overheden:

1. Van werkgelegenheid voor jongeren een prioriteit blijven maken.

2. Nauwlettend toezien op de uitvoering van de Structuurfondsen om tot meer territoriale cohesie te komen.
3. Voor een lichtere en eenvoudiger regelgeving kiezen en blijk geven van transparantie door te opteren voor de versnelde procedure.
4. Het subsidiariteitsbeginsel en het evenredigheidsbeginsel naleven.
5. Tegen 2030 ambitieuze doelen stellen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen en om hernieuwbare energie en energie-efficiëntie te ontwikkelen.
6. Het budget van het programma 'Europa voor de burger' verhogen tot het symbolische niveau van '1 euro per burger per jaar'.
7. Een diepere integratie en een democratische legitimiteit voor de EU verdedigen en een Conventie opstarten om een fundamentele wet van de EU op te stellen.
8. De verdere uitbreiding van de EU ondersteunen en ervoor zorgen dat alle lokale en regionale machtsniveaus nauwer betrokken worden bij het onderhandelingsproces.
9. Geïntegreerde wereldwijde benaderingen ondersteunen, vooral in samenwerking met partners in het Zuiden

De CEMR heeft ook een filmpje gemaakt, waarin het manifest voorgesteld wordt (uitsluitend beschikbaar in het Frans en Engels). Het is gericht aan de Europese instellingen en roept op dat alle lokale, nationale en Europese verkozenen nauwer samenwerken om te garanderen dat het EU-beleid voldoet aan de behoeften van de burgers.

**Brussel kweekt
unieke talenten,
non peut-être !**

**EN MET ACTIRIS
VIND IK DE JUISTE
KANDIDAAT**

Brussel leert je doorzetten, geduld hebben, onderhandelen... Je plan trekken, quoi. In meerdere talen. Op zoek naar een kandidaat met al die competenties uit de grootstad? Bij Actiris begeleidt een sectorexpert je in al je rekruteringen. Voor de meer uitdagende vacatures gaan we aan de slag met onze partners en jouw organisatie om samen Brusselaars te vormen voor de job. On y va ?

> Samenwerking tussen de Dienst INFOCOM en de Dienst Duurzame Stad van Brulocalis

DUURZAME ONTWIKKELINGSDOELSTELLINGEN EN DE GEMEENTEN

Op 22 januari hebben Brulocalis, de UVCW en de VVSG, in samenwerking met Ethias en Belfius, een studiedag georganiseerd met als titel “De duurzame stad onder de loep”. Bedoeling van deze dag was om te bekijken hoe Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (ook wel SDG’s genoemd – van het Engelse *Sustainable Development Goals*) door het lokale beleid beter omgezet kunnen worden in de praktijk. Het colloquium bracht lokale mandatarissen, gemeentepersoneel en deskundigen uit de drie gewesten en het buitenland bij elkaar samen om ideeën, kennis, tools en goede praktijken met elkaar te delen. In dit artikel willen we terugblikken op de lessen die we geleerd hebben uit de verschillende sessies. We overlopen hoe de SDG’s een strategisch kader kunnen bieden voor het omzetten van de specifieke doelstellingen van Agenda 2030 naar concrete lokale projecten op het vlak van klimaatactie, duurzaam en ethisch bestuur, circulaire economie, burgerparticipatie, verstedelijking, mensenrechten, voedselstrategieën en internationale samenwerking.

> Wilfried Neven, Vice-CEO van Ethias, Zakia Khattabi, federaal minister van Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en de Green Deal, en Olivier Deleuze, voorzitter van Brulocalis, verwelkomden de aanwezigen op de conferentie.

INLEIDING VAN DE STUDIEDAG

De deelnemers aan het colloquium werden verwelkomd door Wilfried Neven, vice-CEO van Ethias (medesponsor van het colloquium samen met Belfius, de andere historische partner van de Belgische plaatselijke besturen), gevolgd door een introductie van Zakia Khattabi, Federaal Minister van Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal.

België stemde in 2015 in met Agenda 2030 en de 17 daarbij horende SDG’s. De minister had het meteen over SDG nr 11, met als doel veerkrachtige en veilige steden. Dit is urgenter dan ooit, nu de deadline nadert en we de laatste jaren vertraging hebben opgelopen door de pandemie. Bovendien is de Belgische “Voluntary National Review”¹ die in de zomer van 2023 op het hoofdkwartier van de VN gepresenteerd werd, weinig bemoedigend. Er wordt gewezen op een aantal grote tekortkomingen zoals de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen, een slecht beleid op het vlak van ruimtelijke ordening, het zorgwekkende verlies aan biodiversiteit, de impact van de klimaatverandering op de beschikbaarheid en de kwaliteit van water, enzovoort.

DUURZAME OVERHEIDSOPDRACHTEN

Nu de legislatuur ten einde loopt, heeft de minister op 28 november haar algemene beleidsnota voor 2024 voorgesteld aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Daarin kondigt ze onder meer aan dat de omzendbrief duurzame overheidsopdrachten bijgewerkt zal worden.

“We zijn nu halfweg sinds de 17 SDG’s werden aangenomen in 2015. De tijd dringt! De indicatoren van de Voluntary National Review tonen aan dat, ondanks alle inspanningen van de Belgische regeringen om Agenda 2030 volledig en tijdig te realiseren, we hierin tot nu toe tekortschieten. Vandaar het belang van een robuust governancestelsel voor de SDG’s! We moeten kiezen voor een systemische en holistische aanpak, het beleid moet coherenter en er moet een langetermijnvisie zijn die veel verder kijkt dan de volgende verkiezingen”. Lokale overheden spelen een essentiële rol in het bereiken van een eerlijkere en duurzamere samenleving.

1. De Voluntary National Review is een proces waarmee een land de vooruitgang beoordeelt die het heeft geboekt in de richting van Agenda 2030, met het oog op het behalen van de 17 SDG’s die in 2015 werden aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties.

“ De plaatselijke besluiten spelen een sleutelrol in ambitieus beleid op het vlak van duurzaamheid. Er zijn zowel sociale uitdagingen als uitdagingen op klimaatvlak. De transitie moet eerlijk verlopen en er mag niemand achterblijven. ”

Wilfried Neven, vice-CEO van Ethias.

VISIE VAN DE BURGEMEESTERS OP DE DOELSTELLINGEN

Het colloquium werd op gang getrapd met een debat tussen Belgische en buitenlandse burgemeesters; Vincent De Wolf, burgemeester van Etterbeek, Katrien Partyka, burgemeester van Tienen, Jean-Michel Javaux, burgemeester van Amay, en Mohamed Aliourboui, voorzitter (nvdr: *het equivalent van een burgermeester bij ons*) van de gemeente Ait Baha in Marokko, die online deelnam. Er werd gesproken over de visie en de implementatie van de SDG's en er werd dieper ingegaan op hoe de gemeentes de theorie omzetten in de praktijk.

Gemeentebesturen nemen al lang een aantal initiatieven op het vlak van duurzame ontwikkeling, en soms zelfs zonder dat zij dit zelf beseften. Zo zijn er de zones 30, of de fietsers die in tegenrichting mogen rijden in eenrichtingsstraten. Dat zijn zaken die, bijvoorbeeld in Etterbeek, al heel lang bestaan en zorgen voor een veiligere en vlottere mobiliteit. Jean-Michel Javaux, burgemeester van Amay, stelt vast dat *“er grote vooruitgang is geboekt op het vlak van duurzame ontwikkeling, en dat ondanks de uitdagingen. Maar om efficiënt te zijn, moeten we alle bestaande planningsinstrumenten samenbrengen en bepalen op welke doelstellingen we een impact kunnen hebben, samen met de indicatoren voor de monitoring.”* Zo meten de “Kick” indicatoren, die door sommige Waalse gemeenten gebruikt worden, het herstel van de biodiversiteit.

Katrien Partyka, burgemeester van de Vlaamse stad Tienen, wijst erop dat Vlaanderen zich buigt over de kwestie van waterbeheer. Het belang daarvan wordt niet altijd goed begrepen door projectontwikkelaars, die druk uitoefenen op politici om bouwvergunningen te krijgen. Het is politiek niet altijd eenvoudig om vergunningen te weigeren, maar dankzij coherente instrumenten

voor duurzame ontwikkeling kunnen we al een heel eind komen.

Vincent De Wolf zegt in feite juist hetzelfde wanneer hij het heeft over het vrij systematische verzet van buurtbewoners en handelaars tegen het weghalen van parkeerplaatsen in de stad bij stadsvernieuwing. Ook de Stad Brussel werd geconfronteerd met verzet tegen de voetgangerszone, of tegen eender welk ander gelijkaardig initiatief dat op lange termijn toch een verbetering is gebleken. Zijn er echt nog mensen die terug wil naar de tijd dat de stad er enkel en alleen was voor de auto? In het begin moeten er soms lastige beslissingen genomen worden, en dat is zeker niet gemakkelijk. Maar op lange termijn zijn burgers dus wel degelijk tevreden met verandering, ook al waren ze initieel tegen. De rol van de politiek is om verder te kijken dan de korte termijn. Er moet echt op lange termijn gekeken worden. De panelleden betreuren het dan ook dat de institutionele structuur het hen onmogelijk maakt om acties te ondernemen die verder kijken dan de lopende legislatuur. Er moet immers op heel lange termijn gekeken worden als we het willen hebben over duurzame oplossingen... En dat verklaart meteen ook het belang van doelstellingen, zoals de SDG's, die door Europese of mondiale kaders bepaald worden. En om burgers ervan te overtuigen dat de gemaakte keuzes wel degelijk goed doordacht zijn, is het belangrijk dat politici informeren en communiceren. Dan kunnen hun projecten als voorbeeld dienen voor andere spelers. Het goede voorbeeld geven is zelfs iets dat van de overheid verwacht wordt.

“ Onze gemeentes worden allemaal geconfronteerd met dezelfde tegenstrijdigheden: ‘iedereen is voor openbaar vervoer, maar wel niet in zijn eigen straat, iedereen is tegen de zone 30, behalve in zijn eigen straat’. Het is onze rol is om deze contradicties te overstijgen en te kijken naar het gemeenschappelijke belang ”

Olivier Deleuze, Voorzitter van Brulocalis, aan het begin van het debat.

> Vincent Dewolf, burgemeester van Etterbeek

De drie burgemeesters zijn het echter eens dat er onvoldoende financiering en middelen zijn om de uitdagingen aan te gaan. En als de financiële manoeuvreerruimte van bepaalde gemeenten beperkt is omwille van een saneringsplan of sombere financiële vooruitzichten, dan is het des te lastiger om deze investeringen te doen.

OPNEMEN VAN DE SDG'S IN DE LOKALE STRATEGIEËN EN OPVOLGING VAN DE PROGRESSIE

Het kader van de SDG's maakt het mogelijk om uitdagingen op een transversale manier aan te pakken en lokaal beleid systematisch te verduurzamen. Dat is de meerwaarde van een dergelijk kader. Het colloquium was de gelegenheid om advies en tools te presenteren die de lokale overheden kunnen helpen met de SDG's en met de monitoring van lokale acties.

David Leroy, projectmanager duurzame ontwikkeling, en Ann Cloet, Schepen van Duurzame Ontwikkeling, Energie, Milieu, Groene Ruimten en Ecologische Transitie in Moeskroen, hebben de verschillende tools voorgesteld die er zijn bij de overheid en de burgers om de SDG's in de praktijk om te zetten. Intern is het allemaal begonnen met de lokale agenda 21; “21 acties voor de 21ste eeuw”. Tot 2018 was dat de leidraad voor het werk van de overheid. Zo was er onder andere de invoering van een SDG-barometer om projecten intern te analyseren en hun duurzaamheid in het begin en op het einde van de cyclus te evalueren. Of ook nog de lancering van een transversaal platform voor de vertegenwoordigers van alle diensten van de gemeente. Dankzij deze initiatieven werd Moeskroen samen met 18 andere Europese gemeenten geselecteerd voor een Europees programma (URBACT). In het kader daarvan heeft de gemeente een reeks bewustmakings- en informatietools kunnen ontwikkelen: videoclips, een videobooth in een mobiele caravan waar jongeren projecten en ideeën kunnen voorstellen, animatietechnieken volgens de journalistieke methode, enz. Moeskroen werkt nu aan een toolkit (6 modules) om de SDG's in het beleid op te nemen.

Ellen Vandeputte, verantwoordelijke voor Strategische Coördinatie & Innovatie bij de gemeente Harelbeke, legde uit hoe ze sinds 2018 bezig is met het opnemen van de SDG's in het strategische meerjarenplan van de gemeente. Om de "inspiratienota" voor het beleid van 2020 voor te bereiden, werden medewerkers gevraagd om voorstellen te doen voor duurzaam beleid. Harelbeke begon vervolgens aan een "tournee" gespreid over zes avonden om met de burgers van gedachten uit te wisselen over duurzame ontwikkeling. In 2019 werden dan, in overleg met de verschillende hoofdrolspelers, de prioritaire SDG's gekozen (de SDG's waarop de gemeente de grootste impact kan hebben) en werd er een visie voor Harelbeke geformuleerd. De 12 geselecteerde SDG's werden omgezet in een Actieplan 2020-2025 met indicatoren die elk kwartaal worden opgevolgd. Harelbeke werkt momenteel aan een inspiratienota voor de verkiezingen van 2024. Dit werk wordt intern bij de gemeente uitgevoerd door een gemengd team van vrijwilligers met een passie voor het thema duurzame ontwikkeling die de strategische cel ondersteunen.

Vervolgens werk ook WallStat gepresenteerd; een tool voor het monitoren van lokale SDG-acties die gebruikt wordt in Wallonië. Het gaat om een informatie- en monitoringportaal voor lokale overheden in het Waalse Gewest. Caroline Dumont, projectmanager van "Niort

durable 2030", en dan zitten we dus in Frankrijk, gaat uit van een participatieve aanpak. Niort, een stad met 60.000 inwoners, heeft een stappenplan goedgekeurd in samenwerking met burgers, handelaars en verenigingen. Quentin Deplus kreeg tevens de gelegenheid om de monitoringinstrumenten van IDEA te presenteren, een Waalse intercommunale van 27 steden en gemeenten die samen een oppervlakte van meer dan 1.000 km² beslaan. Zij kunnen onder andere tussenkomen in onderwerpen rond waterzuivering en -behandeling, energie (geothermische bronnen), windmolenparken en zonnepanelenvelden, maar ook rond circulaire economie en stadscentra.

PEOPLE - MENSENRECHTEN

Dan was het de beurt aan Professor Stephan Parmentier, hoogleraar recht en criminologie aan de KU Leuven, en tevens mensenrechtenexpert die de stad Leuven heeft begeleid bij haar kandidatuur om "Mensenrechtenstad" te worden. Hij besprak de juridische en historische principes van de mensenrechten. Deze vormen een uitdaging voor de overheid, die moet aantonen dat alles in het werk gesteld wordt om de mensenrechten te vrijwaren (vrijheid, gelijkheid, broederlijkheid, maar ook het recht op huisvesting, enz.) Mensenrechten worden niet

alleen verdedigd op mondiaal niveau, of door grote internationale organisaties (VN, Raad van Europa, Europese Unie, enz.), ze moeten ook worden verdedigd op lokaal niveau, door lokale overheden. Geleidelijk aan is er een netwerk ontstaan van steden die opkomen voor mensenrechten, het "Human Rights Cities Network", met als doel de bescherming, bevordering en handhaving van mensenrechten, volgens de principes van participatie en opleiding.

De stad Leuven kreeg op 10 december 2023 de titel van "Mensenrechtenstad". Lies Corneillie, schepen van Wonen, Gelijke Kansen en Sociaal Beleid in de gemeente, vertelde over haar ervaring. Dit is niet zomaar gebeurd van de ene dag op de andere - organisaties zoals Amnesty International, KU Leuven, FIRM, Mundia en de UCLL werden sinds 2019 betrokken met behulp van zogenaamde *focus groups* en andere voorbereidende gesprekken. Het doel van de gemeente was om mensenrechten te verankeren in het beleid van de stad, bijvoorbeeld door elk jaar een week te organiseren waarin mensenrechten centraal staan. Praktisch gezien betekent dit ook dat het bepalen en implementeren van het lokale beleid bekeken wordt door een "mensenrechtenbril". Dit houdt in dat elke inwoner van de stad beschouwd wordt als een autonoom persoon met mensenrechten, ongeacht of het nu gaat om een persoon aan het gemeenteloket of om iemand zonder vaste verblijfplaats. Bovenal betekent het dat het werk van lokale overheden opnieuw op mensenmaat moet zijn.

PLANET - VOEDSELSTRATEGIE

Een zelfvoorzienend voedselsysteem en het transformeren van landbouwsystemen om ze duurzamer te maken, zijn cruciale mondiale uitdagingen. Als belangrijke grondbezitters kunnen steden en gemeenten een grote rol spelen bij het bereiken van deze doelstellingen. Zo worden ze hoe langer hoe meer plaatsen waar geëxperimenteerd kan worden met voedselsystemen die klaar zijn voor de toekomst. Een essentieel aspect is het aanmoedigen van lokale productie door het ondersteunen van lokale boeren. Daarnaast is het beperken van voedselverspilling een belangrijke prioriteit om te komen tot duurzame voedselsystemen. Het is de bedoeling om het systeem voor te bereiden op de uitdagingen op ecologisch vlak en voedselzekerheid voor iedereen te garanderen.

Louise Balfroid, projectbeheerder duurzaam voedsel in Elsene, had het over de Adviesraad voor Duurzame Voeding (ADV) in haar gemeente. Deze raad is de eerste in zijn soort in Brussel, en werd opgericht in 2020. De leden werden geselecteerd in mei 2021 en in december werd er een subsidie van 75.000 euro verkregen. De strategie van de gemeente werd uitgewerkt in 2022, op basis van de *Good Food*-strategie van

het gewest. In 2023 ging het project “Elsene dekt de tafel” van start, met coaching voor de horeca, bewustmakingsactiviteiten en gastronomische wandelingen. In mei 2023 ging de werkgroep “Toegang tot duurzame voeding” van start. De ADV bestaat nu uit leden van de plaatselijke besturen, het gewest, de economische sector, verenigingen, organisatoren van projecten rond Duurzame Voeding, burgers en consultants. Zij komen minstens vier keer per jaar samen en organiseren werkgroepen rond specifieke onderwerpen alsook meer informele evenementen. Hoewel de ADV zeer nuttig is geweest bij de implementatie van de *Good Food*-strategie op gemeentelijk vlak, zijn er zeker nog uitdagingen die aangepakt moeten worden, zoals de samenwerking met de horeca, die het al erg druk heeft met de eigen professionele activiteiten. De ADV probeert om een brug te slaan tussen bestaande initiatieven en om budgettaire middelen te vinden.

Aansluitend werd de “Conseil Agroalimentaire Durable Namurois” voorgesteld door Charlotte Mouget, eerste schepen van de stad Namen. Dit orgaan geeft de gemeenteraad stof tot nadenken en focust op drie belangrijke onderwerpen: analyse van het erfgoed om beschikbare percelen te identificeren; aankoop met het oog op het behoud van de voedselproducerende functie; beschikbaar stellen van openbare gronden voor voedselproducerende, duurzame en lokale projecten (10 ha landbouwgrond, 2,65 ha grond waaronder een boomgaard). Andere inspirerende voorbeelden vinden we in Antwerpen, die in haar begroting 40 miljoen euro heeft vrijgemaakt voor Duurzame Voeding in scholen. Ook Gent heeft een lokale duurzame strategie gelanceerd met vegetarische donderdagen (Donderdag Veggie(dag)).

PROSPERITY - VERSTEDELIJKING

Verstedelijking brengt vele uitdagingen met zich mee en steden en gemeenten moeten zich heruitvinden om het welzijn van hun bewoners in de komende jaren en decennia te garanderen. Er zijn uitdagingen op het vlak van hitte-eilanden, ontharding van de bodem, groenblauwe infrastructuur, behoud van natuurlijke hulpbronnen en landbouwgrond, sanering van braakliggende gronden, enz..

Deze workshop gaf ons een inzicht in de ervaringen van Leuven en Louvain-La-Neuve op dat vlak. Zo konden we ontdekken hoe zij verstedelijking vanuit een duurzamere invalshoek willen aanpakken. En Elsene had het over de principes van vergroening en “onttegeling” van de openbare ruimte. Maar we willen het hier vooral hebben over het verband tussen duurzame ontwikkeling en stedenbouw. Professor Eric Corijn, hoogleraar aan de VUB en oprichter van het COSMOPOLIS Center for Urban Research, denkt na over hoe de openbare ruimte gebruikt wordt. Hij merkt op dat deze ruimte puur openbaar kan zijn, waar “de” gemeenschap als geheel van geniet. De openbare ruimte kan echter ook “geprivatiseerd” zijn, wanneer deze bijvoorbeeld wordt ingenomen door een verliefd koppeltje. Nog een andere manier – en dat is ongetwijfeld wat ons interesseert in Brussel – is wanneer een openbare ruimte wordt ingenomen door een heel

specifiek deel van de gemeenschap, een samenhangende groep die zich gedraagt volgens zijn eigen spelregels. Een klasgroep² op schoolreis, bijvoorbeeld, extrapoleert zijn gedrag, geluidsnormen, spelletjes,... naar de rest van de omgeving. Interessant voor Brussel dus, en de professor ziet de hedendaagse stedelijkheid van grote steden dan ook als een ruimte waar zeer diverse culturele gemeenschappen elkaar ontmoeten of elkaar als het ware overlappen. Dit is ook het idee dat centraal staat in het werk *Een stad is geen land*, dat uitgaat van de premisse dat een land datgene is wat mensen samenbrengt (de natie), terwijl de stad bestaat uit pluraliteit. Een van de uitdagingen van duurzame ontwikkeling, vooral op sociaal vlak, is dan ook om dit onsamenhangende geheel harmonieus te laten samenleven. De nadruk op de verschillende componenten van de gemeenschap (niet in de louter etnische betekenis die we misschien geneigd zijn om eraan te geven) is vandaag de dag des te belangrijker, aangezien de grote diversiteit van Brussel ook gepaard gaat met de wereldwijde trend naar buitensporige individualisme, aangevuurd door de alomtegenwoordigheid van beeldschermen. Een stad maken is dus ook mensen samenbrengen. En om een stad te maken, moeten we de modernisering dus niet alleen overlaten aan architecten, ontwikkelaars en technici - de impasse van de “Verbrusseling” heeft dat voldoende aangetoond - maar moeten we luisteren naar de behoeften van de verschillende gemeenschappen (cultureel, etnisch, leeftijd, beroep...) om het meest geschikte antwoord te vinden.

De “ecocentrische” ontwikkeling van de stad moet op lokaal niveau gebeuren. Deze lokale aanpak mag echter niet stoppen aan de gemeentegrenzen, maar moet het volledige bassin van de echte stad omvatten. Zo worden niet alleen de ‘inwoners’ betrokken maar effectief alle ‘gebruikers’. Horen we hier met andere woorden een pleidooi voor een metropolitane gemeenschap? Iets waar Brulocalis al lang voor ijvert en dat ook werd opgenomen in de Algemene Beleidsverklaring 2014-2019 van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, maar helaas nog niet in de praktijk werd omgezet³? Dat is immers de schaal waarop we in Brussel over duurzame ontwikkeling moeten nadenken. Voor de volledigheid geven we ook nog mee dat Mr. Corijn er ook voor pleit om beslissingen te nemen op het niveau dat past bij het onderwerp in kwestie. En dat is de architectuur tussen de gemeenten en het Gewest, een project dat tijdens de vorige gewestelijke legislatuur werd opgestart.

PEACE & PARTNERSHIP – DUURZAAM EN ETHISCH BESTUUR

Duurzaam en ethisch bestuur zou centraal moeten staan in elke organisatie, of die nu privaat of publiek is. Maar wat is een duurzame en ethische strategie precies? Hoe kan een dergelijke strategie worden ontwikkeld en concreet worden gemaakt? En staat het de uitvoering van het interne beleid niet in de weg (complexere procedures, hogere inkooprijzen, enz.)?

> Philippe Close, burgemeester van de stad Brussel

2. Een genuanceerde illustratie van dit voorbeeld vinden we in de documentaire van Michel Gondry, “The We and the I”
3. De Brusselse “Metropolitane Gemeenschap” is (of “zou moeten zijn”, indien ze effectief opgericht zou kunnen worden) een overlegorgaan zoals voorzien in de wet van 19 juli 2012. Dit orgaan zou zich dan toeleggen op aangelegenheden die de grenzen van het Gewest overstijgen, zoals mobiliteit, verkeersveiligheid en wegenwerken in en rond Brussel.

> **Sophie Devos, burgemeester van Oudergem**

Bénédicte Passagez, Head of sustainability bij Ethias, had het over de historiek en de implementatie van de strategie op het vlak van duurzame ontwikkeling binnen haar eigen organisatie, die in 2021 pas echt op dreef kwam. De cel bestaat uit drie personen en heeft als doel om de strategie te ontwikkelen samen met de medewerkers. Ethias is dus ideaal geplaatst om advies te geven over een strategie op het vlak van duurzame ontwikkeling en aan te geven welke de valkuilen zijn:

1. Vooraleer er met het proces begonnen wordt, is het belangrijk om zich de vraag te stellen *waarom* een strategie op vlak van duurzaamheid zo belangrijk is. Waarom willen we aan duurzame ontwikkeling doen? Waarom is dit essentieel voor ons als organisatie? Dit is in eerste instantie belangrijker dan *wat* deze strategie nu precies zal inhouden.
2. Het is essentieel dat het management betrokken wordt en ook effectief achter de strategie staat. Bij Ethias hebben alle medewerkers en managers een individuele duurzaamheidsdoelstelling.
3. Zoek je bondgenoten: het gaat om mensen die dit onderwerp belangrijk vinden, uit verschillende afdelingen, en die nuttige vaardigheden en kennis hebben.
4. Vermijd ten koste van alles greenwashing, omdat dit het hele proces fruikt en in diskrediet brengt.
5. Betrek iedereen: praat met mensen, betrek ze, begrijp ze, overtuig ze soms.
6. Prestatie-indicatoren (KPI's) zijn, in het algemeen, van groot belang voor elke organisatie, maar hier gaat het vooral om het volgende: *Keep People Inspired, Interested, Involved, Informed...*
7. Ten slotte blijft "change management" de basis van alles: het is een proces dat tijd vraagt. En soms moet er afgeweken worden van het ideale traject, om dan achteraf juist beter te kunnen doen. Raak vooral niet ontmoedigd, en blijf optimistisch.

Philippe Close, burgemeester van de Stad Brussel, had het aansluitend over het belang van een politieke visie voor een coherente strategie voor duurzame ontwikkeling op lange termijn. Brussel heeft al heel vroeg een gemeentelijk plan voor duurzame ontwikkeling geïmplementeerd, gebaseerd op het concept van de **10-minuten-stad** (waar alle basisvoorzieningen zich bevinden op maximaal 10 minuten wandelen). De stad heeft hiervoor gebruik gemaakt van een schat aan bestaande gegevens, die onder de loep werden genomen door geografen. Zo werden er, per wijk, kaarten ontwikkeld die de 'kwaliteit' van een wijk evalueren op het vlak van bereikbaarheid van bepaalde diensten. Deze kaarten zullen in juni 2024 toegankelijk zijn voor alle burgers - en toekomstige burgers, gezien de grote mobiliteit van de Brusselse bevolking - via open source software. Wijken moeten toegankelijk blijven voor andere wijken, om gettovorming te vermijden. Wijken moeten dan ook sluisen zijn, en geen fuiken. De burgemeester had het ook over het initiatief om meer te investeren in de renovatie van sociale woningen, om zo ongelijkheid en zelfs de "dubbele bestraffing" (mensen die in armoede leven hebben minder goed geïsoleerde huizen en betalen dus hogere facturen) tot een minimum te beperken. Dit geeft ook deze mensen de mogelijkheid om de strijd aan te gaan tegen de klimaatverandering, en om zich betrokken en gehoord te voelen. Tot slot had de Stad Brussel het over de enorme opportuniteit die de verhuis naar het nieuwe gebouw (Brucity) biedt. Het is de kans om de verandering naar Duurzame Ontwikkeling op een positieve manier te verankeren.

PEOPLE - BURGERPARTICIPATIE

Zit onze democratie in een crisis? Jehan Bottin, onderzoeksassistent en gastspreker aan de Faculteit Economische, Sociale, Politieke en Communicatiewetenschappen (ESPO) van de UCL, wijst erop dat er momenteel geen consensus bestaat in de politieke wetenschap over deze vraag. Maar een aantal indicatoren wijzen op zwakke punten in onze representatieve democratie: dalende opkomst bij verkiezingen, afnemende steun voor politieke partijen, afnemend vertrouwen van het publiek in de politiek, een toename van populistische en 'anti-systeem' partijen, en de zogenoemde "blues van de verkozene", zoals aangehaald door de UVCW. Eén manier om dit vertrouwen te herstellen is de burgerparticipatie op lokaal vlak te versterken. Sommige participatieve programma's hebben een aantal tekortkomingen, met name het feit dat de beoogde doelstellingen onvoldoende worden uitgelegd aan de betrokken burgers. Hetgeen dan weer aanleiding geeft tot frustratie op het einde van het proces. Of, en dan kijken we in de richting van de overheid, we moeten de burgers regelmatig

vragen worden wat zij denken van bepaalde projecten.

Adinda Claessen, voorzitter van de Gemeenteraad van Oud-Heverlee in Vlaanderen, stelde het project "t Zoet Water" voor waarin burgerparticipatie centraal staat. Er werd een specifiek forum opgezet om na te denken over de toekomst van deze belangrijke erfgoedsite op het grondgebied van de gemeente. Er werd een burgerraad georganiseerd door middel van loting om een groep te vormen die representatief was voor de gemeente: van de 9.247 inwoners werden er 1.829 mensen uitgeloot. 126 burgers gaven aan geïnteresseerd te zijn, en daarvan werd een groep gevormd van 50 burgers. Door corona werd de groep herleid tot 38 effectieve deelnemers. Er werd veel moeite gedaan op het vlak van communicatie om de voortgang van de werkzaamheden van de groep te delen met de buurtbewoners. Alles werd dan in een "Masterplan" gegoten dat vervolgens door de gemeente werd herwerkt. Deze globale visie maakte het mogelijk om subsidies aan te vragen en te krijgen voor een veel groter bedrag dan initieel voorzien was door de gemeente. En ook de reikwijdte van het project werd uitgebreid. De aangeduide burgers speelden hun rol als ambassadeurs voor dit project ten volle en op een zeer positieve manier, zonder daarbij een politiek standpunt in te nemen. Voor het gemeentebestuur toont dit aan hoe belangrijk de dialoog tussen de lokale overheid en haar burgers wel is. Voor het Brusselse Gewest heeft de burgemeester van Oudergem, Sophie Devos,

de participatieve begroting van haar gemeente⁴ voorgesteld. Dit houdt in dat een deel van de buitengewone begroting (500.000 euro) wordt toegewezen aan projecten. De thema's worden gekozen door de burgerraad. Elk project mag niet meer dan € 165.000 kosten, om te voorkomen dat de omslachtige Europese procedures voor openbare aanbestedingen toegepast moeten worden. Er wordt gewerkt op de volgende manier: er wordt een projectoproep georganiseerd voor alle inwoners van Oudergem, vervolgens wordt een haalbaarheidsstudie uitgevoerd door het gemeentebestuur en daarna wordt er gestemd door alle inwoners die ouder zijn dan 10 jaar. Tot slot worden de resultaten van de stemming bekeken door de burgerraad, waarna de projecten door de gemeente kunnen worden uitgevoerd. De projecten moeten binnen de bevoegdheden van de gemeente vallen, zodat de burger ook een idee krijgt van wat de gemeente wel en niet kan doen. Op het online platform "nous.auderghem.be" (Wij Oudergem) is het mogelijk om projecten in te dienen, te reageren en stemmen – waarbij er ook aandacht gaat naar mensen die geen of minder makkelijk toegang hebben tot het internet. De editie 2021 was een succes, met 309 ingediende projecten. Er werden 122 projecten geselecteerd en na het verwijderen van dubbels werden er 61 projecten ter stemming voorgelegd. Er waren 4.216 stemmers die in totaal 36.017 stemmen uitbrachten. In totaal werden er 31 projecten uitgekozen. Daarvan zijn er 22 die werden afgewerkt, 3 die nog lopende zijn, 4 die werden geannuleerd, en 2 die nog moeten aanvatten. Gezien de zware organisatorische last voor de gemeente wordt de participatieve begroting nu om de twee jaar georganiseerd in plaats van jaarlijks. Voor de editie in 2023 waren er minder stemmers, maar evenveel verkozen projecten, die allemaal draaiden rond "klimaat en duurzame ontwikkeling". Voorbeelden hiervan zijn een gemeenschappelijke moestuin naast een sociaal woongebouw, met een compostvat en een systeem om regenwater op te vangen. Dan waren er ook nog de "zentuin" met bijeneilanden, uitstapjes met de riksja voor senioren, het plaatsen van zitbanken, enz. Al deze projecten kunnen bekeken worden op de website van de gemeente. Eén persoon werkt fulltime aan participatie binnen de gemeente, bijgestaan door een andere persoon die helpt met communicatie en vertalingen. Speciale vermelding is er ook voor het externe bedrijf dat het platform heeft ontwikkeld. Het initiatief werd vooral gesteund door de burgemeester, gezien de transversale aard van de projecten⁵.

PLANET - KLIMAATACTIE

Steden en gemeenten moeten de strijd aanbinden tegen klimaatverandering en hun steentje bijdragen aan de wereldwijde inspanningen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen en hun grondgebied veerkrachtiger te maken. De uitdaging is enorm, maar steden en gemeenten beschikken over talrijke hefboomen.

Jacques Teller – professor Stedenbouw en directeur van het LEMA (Local Environment Management and Analysis) aan de Universiteit van Luik - leidde het onderwerp in door te wijzen op de bestaande ongelijkheden op het vlak van milieu en omgeving. De academici werken aan kaarten die gebieden aanduiden

waar het risico op catastrofale gebeurtenissen het grootst is. Deze worden dan vergeleken met de kwetsbaarheid van de bevolking. De gebieden die het zwaarst getroffen worden, zijn wel degelijk de plaatsen waar de meest kwetsbare mensen wonen. Zijn boodschap aan plaatselijke besturen is dat bestaande woningen moeten worden aangepast om ze te beschermen tegen de gevolgen van hittegolven en overstromingen. Ook moeten er meer groene ruimten worden aangelegd en verouderde infrastructuur in slechte staat moet gerenoveerd worden. Het gaat daarbij niet alleen om individuele infrastructuur, maar ook om die van de netwerken. Beleidsmakers moeten een risicocultuur omarmen: ze moeten alle belanghebbers op gewestelijk en lokaal niveau betrekken, lokale mobiliteit integreren, en maatregelen nemen om de kwetsbaarheid van gebouwen te verminderen. In zijn conclusie benadrukt hij dat het gebied sneller groter wordt dan het plan voorziet. We moeten ons dus voorbereiden en dringend een aantal maatregelen doorvoeren. We weten dat de maatregelen positief zijn, daar moeten we zelfs niet aan twifelen, en we moeten ze zo snel mogelijk doorvoeren. En we moeten het publiek en het bedrijfsleven erbij betrekken om ontkenning te voorkomen.

Philippe De Dobbeleere, BDM Energy Solution bij Belfius, maakte de balans op van de financiële situatie in de bouw- en renovatiesector. Daar waar het aantal bouwvergunningen enkele jaren geleden nog sterk daalde, zijn er nu voldoende financiële middelen en mankracht beschikbaar om bouw- en renovatieprojecten op te starten. Op het vlak van rente wordt verwacht dat de kortetermijnrente vanaf juni zal zakken. De langetermijnrente, daarentegen, zal waarschijnlijk opnieuw stijgen omdat er een stijgende vraag naar kredieten is als gevolg van de hogere schuldgraad in veel landen. De prijs van bouwmaterialen zouden door de aanhoudende inflatie ook blijven stijgen. En kredieten zullen waarschijnlijk langere looptijden hebben - of men zal alles contant moeten betalen. Kortom, elk dossier dat klaar is, moet nu opgestart worden.

Vooraf ook omdat de energieprijzen op lange termijn waarschijnlijk nog zullen stijgen. Investeren om het energieverbruik te verlagen is dan ook een manier om zich te wapenen tegen deze crisissen, die zich steeds vaker zouden kunnen voordoen. Jonathan Bierman, Schepen te Ukkel, gaf een presentatie over het energieproject rond riothermie bij de recente verhuis van het oude naar het nieuwe gemeentehuis in een volledig gerenoveerd gebouw. De helft van de renovatiewerkzaamheden was gericht op het verbeteren van de energieprestaties van het gebouw. Zo recupereert het "riothermische" systeem van Vivaqua energie uit het rioolnetwerk. Met behulp van een omkeerbare warmtepomp produceert dit systeem warmte in de winter en koelte in de zomer. Zo wordt 25% van de energiebehoeften gedekt van dit 14.000 m² grote gebouw.

PROSPERITY – CIRCULAIRE GEMEENTE

Wat is de beste manier voor een stad of een gemeente om te komen tot meer circulariteit - welke beroepssectoren moeten voorrang krijgen, welke afvalstromen moeten in kaart worden gebracht, met welke partners

4. Voor meer informatie over wijkraden, burgerraden en de participatieve begroting van de gemeente Oudergem, verwijzen we graag naar een artikel dat we in een vorige editie van ons magazine hebben gewijd aan dit onderwerp: <https://brulocalis.brussels/sites/default/files/2023-02/20230228-participation-citoyenne-TUB-132.pdf>
5. Brulocalis heeft een lijst opgesteld van zaken die participatie vergemakkelijken na een workshop over participatieve democratie die werd georganiseerd in november 2022 samen met de Brusselse gemeenten. Dit overzicht kan bekeken worden op: <https://brulocalis.brussels/nl/nieuws/lokale-en-participatieve-democratie-workshop-over-wijkraden>

moet worden samengewerkt...? Hoe kan circulariteit opgenomen worden in de algemene strategie van een gemeente? Elke De Taeye, Stafmedewerker Circulaire Economie bij de VVSG, deelde enkele ervaringen uit Vlaanderen, en Benoit Ruyschaert, onderzoeker aan de universiteiten van Hasselt en Luik, gaf wat meer uitleg over de studie die hij momenteel uitvoert over dit thema. De conclusies daarvan worden dit jaar nog verwacht en we zullen niet nalaten deze met jullie te delen.

PEACE & PARTNERSHIP – INTERNATIONALE SAMENWERKING

De plaatselijke besturen moeten ook kunnen putten uit de ervaring van hun buitenlandse tegenhangers, door middel van jumelages, humanitaire noodhulp of samenwerking met de privésector.

Nele Mispelaere, van de Internationale Dienst van de gemeente Wevelgem, presenteerde de historie van haar internationale samenwerking. Ze focust daarbij op de sterke punten en kennis die een dergelijke samenwerking alleen maar ten goede komt. Zo werd de fiets geïdentificeerd als uitgangspunt en werd er vervolgens een partnerschap gezocht en gevonden met de organisatie Coop-Ouganda (Cycling out of Poverty) in de Oegandese stad Jinja.

Benoit Piedboeuf, burgemeester van de Waalse gemeente Tintigny, had het daarna over zijn inspanningen met partnergemeente Djidja om de mogelijkheden van de gemeenten te versterken, over de rol van politici en ambtenaren in een dergelijk partnerschap, en over de betrokkenheid van het middenveld (bij het partnerschap zijn ook ziekenhuizen, scholen en jongeren uit de gemeente betrokken).

Tot slot gaf Youssra Harigua, Samenwerkingsambtenaar te Sint-Jans-Molenbeek, uitleg over hoe zij samen met haar partnergemeente in Senegal werkt aan de thematiek rond partnerschappen met behulp van de tool "CAP" (Co-construire un Accord de Partenariat - Samen een Partnerovereenkomst uitwerken). Deze tool, ontwikkeld door ARES met de steun van Echos Communication, maakt het mogelijk om de voordelen en werkpunten van partnerschappen te bekijken, en meer te doen dan louter technische en praktische kennis uit te wisselen voor het uitvoeren van programma's.

CONCLUSIE

Caroline Gennez, Minister van Ontwikkelingssamenwerking en Grootstedenbeleid, benadrukte tot slot het belang van de bijdrage en inzet van plaatselijke verkozenen en besturen, en de samenwerking die hiervoor nodig is met het federale niveau. Minstens 65% van de SDG's

kan immers niet worden bereikt zonder de hulp van het lokale niveau. Steden zijn altijd de eerste partner voor het implementeren van acties op het vlak van klimaatverandering, migratiestromen, enz. Het gaat om mondiale problemen, maar de oplossingen moeten op lokaal niveau gevonden worden.

In september 2023 vond echter de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties plaats die in het teken stond van de implementatie van de SDG's. En daar werd er dus op gewezen dat België het niet echt goed doet op dat vlak. Aan het huidige tempo zou het nog meer dan 160 jaar duren om bepaalde SDG's uit te voeren. Er ligt nog enorm veel werk op de plank, en voor de Minister was dit dan ook een wake-up call. Maar ze beseft tegelijk ook dat sommige gemeenten onvermoeibaar werken aan de transitie naar een meer duurzame wereld. De federale regering lanceert ook campagnes om het momentum en de steun voor de klimaattransitie bij de burgers te vergroten. Investeren in internationale solidariteit en duurzame ontwikkeling is een zaak van iedereen. Er is politiek leiderschap en een duurzaam engagement van de burgers nodig. Tijdens deze studiedag konden Belgische gemeenten inspiratie opdoen bij de naburige gewesten en regio's, zodat ze een versnelling hoger kunnen schakelen om de doelstellingen van Agenda 2030 te bereiken.

IN HET KORT

ETHIAS YOUTH SOLIDARITY AWARDS

Het Ethias Impact Fund kondigt een nieuwe editie aan van de "Ethias Youth Solidarity Awards".

Deze prijzen worden toegekend aan OCMW's en organisaties die strijden tegen bestaansonzekerheid bij jongeren. Deze organisaties willen armoede bij jongeren uitbannen of ze begeleiden jongeren die effectief in armoede leven. Omdat iedereen een goede start in het leven verdient!

Deze projectoproep wordt beheerd in samenwerking met de Koning Boudewijnstichting.

De projecten worden geselecteerd op basis van de volgende criteria:

- De doelgroep moet bestaan uit kwetsbare jongeren die jonger zijn dan 30 en in armoede leven of dreigen in de armoede terecht te komen
- Het project moet focussen op de behoeften van de doelgroep en aangepast zijn aan de realiteit van hun leven
- Het project moet een duidelijke impact hebben op korte, middellange en lange termijn
- Er moet worden samengewerkt met organisaties die strijden tegen armoede, met AMO's, met scholen, met "écoles de devoirs", met jeugddiensten, enz....

- Het project moet uitgewerkt worden binnen de 18 maanden na ontvangst van de steun
- Er moet contextualisering zijn die rekening houdt met de strategie, het budget en met maatregelen op lange termijn, enz.
- Het project moet voldoen aan de criteria op het vlak van goed bestuur

Een project kan zo tussen de €5.000 en €20.000 steun ontvangen.

Aanvragen moeten ten laatste op 25 maart 2024 ingediend worden bij de Koning Boudewijnstichting.

STEUN VOOR BRUSSELSE OCMW'S

In 2023 kreeg het OCMW van Schaarbeek steun voor zijn project «JACEM – Innovatieve methode om jongeren te empoweren». Deze nieuwe begeleidingsmethode, die werkt met individuele ontmoetingen en bijeenkomsten in groep, wil jongeren helpen om hun zelfvertrouwen te herstellen, hun isolement te doorbreken en zich sociaal en professioneel te

re-integreren. De jury kon vooral het innovatieve karakter van dit project op prijs stellen, evenals de holistische aanpak en het feit dat er specifiek werd gefocust op jongeren in NEET-situaties (jongeren die noch werken, noch studeren of een opleiding volgen).

En in 2022 kon het OCMW van Sint-Agatha-Berchem, met de hulp van de Ethias Youth City Award, zijn Project «Nul langdurig werklozen» uitrollen in de Moderne Wijk.

> Meer info in onze online subsidiedatabank: <https://brulocalis.brussels> > subsidies

> Élodie D'Halluweyn, adviseur bij Brulocalis

DE KLIMAATACTIEPROGRAMMA'S KRIJGEN VORM IN DE BRUSSELSE GEMEENTEN

In de loop van 2020 werden de Klimaatactieprogramma's (KAP's) gelanceerd in de Brusselse gemeenten. Sommige van deze KAP's sluiten aan op de 'Agenda 21'-programma's voor duurzame ontwikkeling die eerder al door de gemeenten opgezet werden, terwijl andere van nul af aan beginnen. In elk geval hebben alle Brusselse KAP's hetzelfde doel: de uitstoot van broeikasgassen in de gemeenten van het Brussels Gewest verminderen, zowel op bestuurlijk vlak als op het grondgebied van de gemeenten. Het doel is om tegen 2050 koolstofneutraal te zijn en tegelijkertijd een aantal maatregelen te ontwikkelen om de gevolgen van de klimaatverandering in Brussel te beperken.

Alle negentien Brusselse gemeenten zijn begonnen met het opstellen van een Klimaatactieprogramma en achttien van hen doen dat met de steun van het Gewest in het kader van de projectoproep 'Klimaatactie'. Begin 2024 hadden al acht gemeenten hun KAP uitgewerkt en goedgekeurd.

De KAP's van de Brusselse gemeenten zijn uniek omdat ze doordrongen zijn van de realiteit en de specifieke kenmerken van elke gemeente, elk grondgebied en elk bestuur. In het kader van de projectoproep en de ondersteuning bij de uitwerking van de KAP's heeft het Brussels Gewest steeds benadrukt dat elk programma op maat gemaakt moet zijn om de veerkracht en doeltreffendheid van de klimaatacties te verzekeren. Hoewel bij de uitwerking van de KAP's grosso modo dezelfde stappen in dezelfde volgorde verlopen in alle Brusselse gemeenten, zijn er wel aanzienlijke verschillen qua inhoud van de acties, de schaal ervan, de prioriteit die eraan toegekend wordt en de actoren die erbij betrokken worden.

Sommige gemeenten hebben hun KAP al met succes opgesteld en zijn al begonnen met de

uitvoering, zoals dat het geval is in Anderlecht. Christophe Bourgois en Sandra Guibert, respectievelijk KAP-coördinator en KAP-projectmanager, lichten in dit interview toe hoe dat in zijn werk gaat. Dit artikel gaat in op de belangrijkste stappen bij het opstellen van een gemeentelijk KAP en de kansen die zo'n programma biedt.

Het gemeentelijke KAP van Anderlecht is goedgekeurd. Kunt u ons wat achtergrondinformatie geven over dit historische initiatief in uw gemeente?

"In onze gemeente verliep de uitwerking en vervolgens de goedkeuring van het KAP in twee fasen.

De ambities en strategische doelstellingen werden al in maart 2022 goedgekeurd door het schepencollege en de gemeenteraad.

Op basis daarvan werd een concreet actieplan opgesteld. De operationele doelstellingen en actiefiches voor de 73 acties die samen ons KAP vormen, werden op 21 maart 2023 goedgekeurd door het college en op 30 maart 2023

door de raad. Vooraf werd het KAP gepresenteerd aan de gemeenteraadsleden die zetelen in de Schepencommissie voor Duurzame Ontwikkeling.

Deze goedkeuringen, verkregen in één enkele zitting, zijn het sluitstuk van een langdurig intern proces, echt een werk van lange adem, gebaseerd op de transversaliteit binnen het gemeentebestuur. Elke fase van het proces – stand van zaken, diagnose, ambitie, doelstelling en goedkeuring van de 73 actiefiches – werd ter validatie voorgelegd aan het transversale comité voor technische ondersteuning en aan de stuurgroep.

In de stuurgroep zaten een vertegenwoordiger van het college (Schepenen voor Duurzame Ontwikkeling), diens kabinetschef en de kabinetschef van de burgemeester.

Bij de uitwerking van het KAP konden we inspiratie opdoen uit het Agenda 21-proces, dat ruim tien jaar geleden door de dienst Duurzame Ontwikkeling opgestart werd: in maart 2012 keurde Anderlecht een Agenda 21-actieplan goed met 18 verbeterpunten en 63 actiefiches.

10
Climate

> Doel van de KAP's: de uitstoot van broeikasgassen verminderen in de Brusselse gemeenten. Maar ook de burger betrekken voor de co-constructie van het plan!

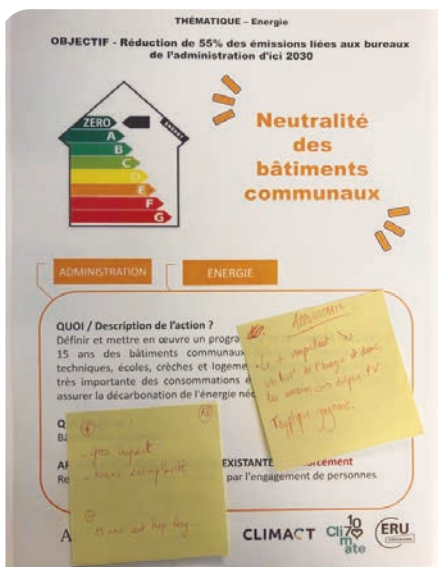
De meeste A21-acties zijn intussen geheel of gedeeltelijk uitgevoerd.”

Hoe werden het gemeentebestuur en/of de inwoners betrokken bij de ontwikkeling van dit nieuwe plan?

“De gemeente werd bij het opstellen van haar KAP bijgestaan door twee studie bureaus, waaronder een bureau dat gespecialiseerd is in participatie. In mei 2022 werd een eerste interne workshop georganiseerd om de acties af te bakenen, waarbij allerlei verschillende diensten vertegenwoordigd waren. Deze workshop leidde uiteindelijk tot de eerste versies van de actiefiches. Die werden vervolgens voorgelegd aan een groep burgers tijdens een speciale workshop in juni 2022. Zij konden aanpassingen en extra acties voorstellen, en zo kwamen er nog drie nieuwe acties bij. Deze aanvullingen werden vervolgens bilateraal besproken tussen de dienst Duurzame Ontwikkeling en de betrokken diensten. Daarnaast werd in oktober 2022 een tweede interne workshop georganiseerd om het actieplan uit te breiden rond het thema preventie en vermindering van sociale ongelijkheden. Verschillende aandachtspunten die uit deze workshop naar voren kwamen, werden vervolgens ook verwerkt in de actiefiches.

Na de goedkeuring van het KAP heeft de dienst Duurzame Ontwikkeling de website van de gemeente bijgewerkt en de 73 acties ook in het Nederlands en het Frans gepubliceerd op het platform Futureproofed. Zo kunnen de inwoners van Anderlecht kennis nemen van de verschillende acties en nagaan welke vooruitgang er al geboekt is.

Op bestuurlijk vlak werd een gezellige interne workshop tijdens de lunch georganiseerd, met als hoofdthema de DOD's (Duurzame Ontwikkelingsdoelen), geïllustreerd door verschillende

acties van het KAP. Verder heeft de dienst Duurzame Ontwikkeling een rondleiding door de Vogelzangvallei georganiseerd tijdens het personeelsfeest in Neerpede in juni 2023, bijgewoond door 250 personeelsleden. Er werd een parcours door de gemeente gevolgd en tijdens de wandeling werd informatie gegeven over lopende KAP-acties en wie daarbij betrokken is.”

Wat zijn de belangrijkste maatregelen en strategische krachtlijnen van uw plan, dat tegen 2030 uitgevoerd moet zijn?

“Anderlecht heeft de ambitie om tegen 2030 doelstellingen vast te leggen voor het grondgebied en het gemeentebestuur, die afgestemd zijn op de klimaatuitdagingen en die in lijn liggen met de Europese doelstellingen. Concreet zullen wij:

1. bijdragen aan de Europese inspanningen door te streven naar koolstofneutraliteit tegen 2050, door de directe broeikasgasuitstoot op ons grondgebied (inclusief het gemeentebestuur) tegen 2030 met 55% te verminderen (met 1990 als referentiejaar) en door het vermogen van ons grondgebied om CO₂ af te vangen te verhogen;
2. zorgen voor een rechtvaardige transitie, waarbij het verminderen en voorkomen van sociale ongelijkheden en armoede centraal staan bij de ontwikkeling en uitvoering van het klimaatbeleid;
3. ervoor zorgen dat de overheid het goede voorbeeld geeft door uiterlijk in 2040 koolstofneutraliteit te bereiken voor het gemeentebestuur;
4. deze doelstellingen bereiken op een manier die afgestemd is op andere milieukwesties (biodiversiteit, indirecte uitstoot, hulpbronnen ...);
5. ons wapenen tegen de onvermijdelijke gevolgen van de klimaatverandering en er tegen 2050 weerbaar tegen worden (bv. openbare ruimten koelen en overstromingen voorkomen).

De 73 acties zijn onderverdeeld in acht hoofdthema's: energie, mobiliteit, voedsel, hulpbronnen, water, groen netwerk, gezondheid en bestuur. De grootste prioriteit is het verminderen van de uitstoot van broeikasgasen door zowel gebouwen als het vervoer van mensen en goederen.”

Wat waren de grootste uitdagingen bij de uitvoering van dit plan en hoe werden ze overwonnen?

“Transversaliteit is een complex aspect om te integreren in het actieplan gezien de historische opdeling van het gemeentebestuur in verschillende 'thematische' afdelingen. Bij de drie interne workshops werden vele diensten

betrokken en bewust gemaakt van de verschillende manieren waarop zij kunnen bijdragen aan de doelstellingen en de uitdagingen van het KAP. Er zijn ook twee transversale organen opgericht om de ontwikkeling van het KAP te ondersteunen: een technisch comité bestaande uit de sterkst betrokken gemeentediensten (Gebouwen en huisvesting, Mobiliteit, Groene ruimten, Participatie, Communicatie, Ondersteuning en Strategie), dat tien keer bijeengekomen is, en een stuurgroep. Naast het technisch comité waren vertegenwoordigers van het college betrokken bij de stuurgroep, die vier keer bijeengekomen is.

Financiële beperkingen vormen een belangrijk obstakel bij het uitvoeren van de acties. In het kader van het politieke goedkeuringsproces voor het KAP werd duidelijk aangegeven dat de acties uitgevoerd zullen worden op basis van de beschikbare middelen: nieuwe inkomsten, eigen middelen en/of subsidies. Sommige acties leveren weliswaar financiële besparingen op, maar die zijn vooraf moeilijk in te schatten en te verrekenen in de financiering van de acties.

Het gebrek aan personeel dat beschikbaar is om nieuwe projecten te beheren of bestaande processen te verbeteren is ook een groot struikelblok. De behoefte aan extra werkkrachten daarvoor wordt ook besproken in de actiefiches. Dankzij recente subsidieaanvragen, voornamelijk in het kader van de projectoproep 'Klimaatactie', konden – en kunnen – verschillende projectmanagers aangeworven worden, meestal voor een periode van twee jaar. Onze hoop is dat deze functies ook daarna kunnen blijven bestaan gezien de toegevoegde waarde die de gerealiseerde projecten opleveren.”

> Ophélie Leroy, adviseur bij Brulocalis

EÉN JAAR RENOLUTION BIJ BRULOCALIS

Gezien de klimaatproblematiek is het absoluut noodzakelijk geworden om op grote schaal energierenovaties uit te voeren in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De bouwsector is immers goed voor 54% van de directe uitstoot van broeikasgassen. Meer dan de helft van de uitstoot is dus toe te schrijven aan het energieverbruik van gebouwen. De gebouwen in Brussel behoren zelfs tot de grootste energievreters van heel Europa.

En de gemeentebouwen zijn daar geen uitzondering op. In dat kader heeft de Renoluti-on-strategie van het Brussels Gewest voor de residentiële sector een algemene doelstelling van gemiddeld 100kWh/m²/jaar (PEB C+) tegen 2050 vastgelegd, zoals het Interfederaal Energiepact ook aanbeveelt. Bovendien moeten openbare gebouwen, zoals kantoren, sportcentra, scholen en kinderdagverblijven, het goede voorbeeld geven door tegen 2040 koolstofneutraal te zijn. In dat opzicht kreeg Brulocalis van Leefmilieu Brussel de opdracht om een intergemeentelijke werkgroep (IWG) voor de gemeenten op te richten, zodat er vanaf januari 2023 gewerkt kon worden rond het thema collectieve of groepsrenovatie. Het is intussen een jaar geleden dat Brulocalis aan die opdracht begon. In dit artikel maken we de balans op van dit eerste jaar, bekijken we wat goed verlopen is en wat nog beter kan, en werpen we een blik op de toekomst.

I. INITIËLE DOELSTELLINGEN

Bij de start van het project werden een aantal doelstellingen bepaald, zoals eerst en vooral samen nadenken en het eens worden over de definitie van collectieve of groepsrenovatie om op een gemeenschappelijke basis te kunnen werken. Daarna werd onderzocht welke factoren dit alternatieve proces voor individuele

renovatie in de weg staan of net vooruit helpen, met de bedoeling om eerste voorstellen voor oplossingen te formuleren. Daarvoor kwam de IWG in 2023 meermaals bijeen, zowel op administratief als op beleidsmatig niveau.

Een van de belangrijkste doelstellingen van de IWG was bovendien om een netwerk voor de uitwisseling van informatie en goede praktijken voor de gemeenten op te richten en te versterken, vooral met het oog op de ontwikkeling van een strategie, de optimale inzet van bestaande expertise en de opbouw van capaciteit in een poging om het tempo van al dan niet collectieve renovatie op te voeren.

II. SUCCESSEN EN UITDAGINGEN

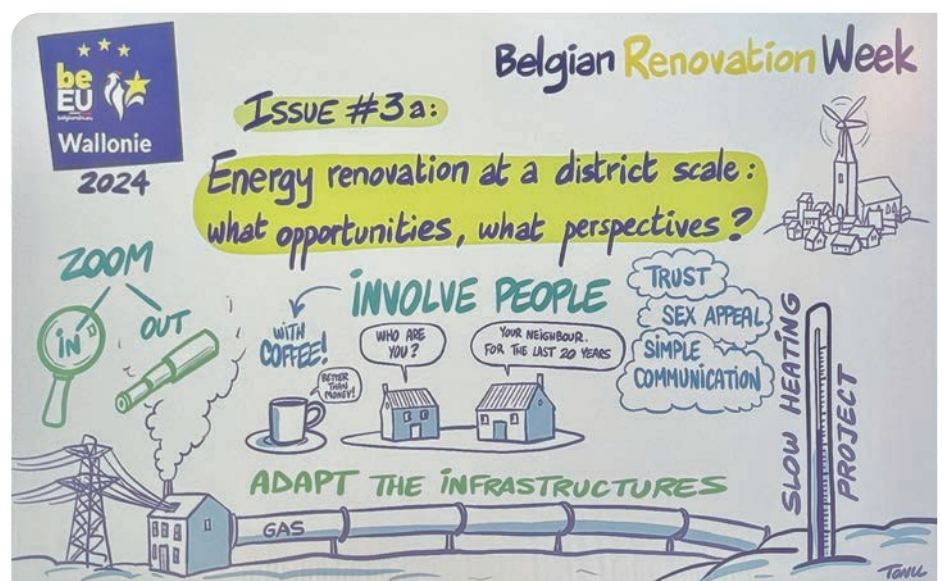
Dit jaar werden een aantal acties ondernomen, zoals het ondersteunen van de gemeenten bij het bepalen van hun behoeften en prioriteiten, om de opdracht beter te kunnen kaderen.

Dankzij de inspanningen van Brulocalis konden ook mogelijke partners gevonden worden in de bouwsector, het Netwerk Wonen en veel meer. Op die manier konden interessante uitwisselingen van informatie plaatsvinden. Er werden bijvoorbeeld projecten rond

collectieve renovatie voorgesteld aan de gemeenten om dit soort renovaties toe te lichten, maar ook om de gemeenten te motiveren om dergelijke projecten op te zetten of eraan deel te nemen.

De besprekingen binnen de IWG hebben geleid tot een aantal vaststellingen. Zo is er geen wettelijk kader voor de uitvoering van projecten voor collectieve renovatie. Daardoor lijkt het niet evident om een methodologie te ontwikkelen, die rekening houdt met alle aspecten van zo'n proces. Het zorgt er uiteraard voor dat potentiële kandidaten terughoudend zijn om een project rond collectieve renovatie op te zetten of eraan deel te nemen.

Andere vaststellingen hebben betrekking op de complexiteit als gevolg van de specifieke kenmerken van elk gebouw en de diversiteit van de uit te voeren werkzaamheden, de nood aan coördinatie voor dergelijke grootschalige projecten, de nodige financiële en personele middelen, enz. Maar er werden ook positieve punten vastgesteld, zoals het feit dat men een project dat door de vele betrokken partijen veel coördinatie vraagt gezamenlijk kan uitvoeren en men er dus niet alleen voor staat. Bovendien is het financieel voordeliger om

ondersteuning en advies. Naast deze projecten worden nog andere initiatieven ondernomen in het Brussels Gewest, Vlaanderen en Wallonië.

We kunnen besluiten dat dit eerste jaar van onze Renolution-opdracht een boeiende belevenis was: we hebben successen geboekt, we werden met uitdagingen geconfronteerd en we hebben veel bijgeleerd. Door deze balans op te maken, kregen we meer inzicht in de factoren die als een stuwende kracht werken en in de punten die nog voor verbetering vatbaar zijn. Gewapend met deze kennis, beginnen we vol vertrouwen aan de volgende fase van onze opdracht. We zijn klaar om nieuwe uitdagingen aan te gaan en nieuwe successen te vieren. Brulocalis dankt alle betrokken partijen bij deze opdracht, en dan vooral de gemeenten die zich ondanks hun gebrek aan middelen en personeel inzetten voor dit onderwerp. We blijven dan ook zoeken naar manieren om in het kader van deze opdracht te diversifiëren, zodat we ook buiten de bijeenkomsten van de werkgroep inhoud en ondersteuning kunnen bieden.

meerdere aanvragen te groeperen en zijn op die manier schaalvoordelen mogelijk.

Deze bevindingen vormen een uitgangspunt voor onze verdere werkzaamheden met het oog op het vlotte verloop van de rest van de opdracht. Brulocalis speelt ook een belangrijke rol als doorgeefluik tussen de gemeenten en het Gewest in het kader van de Renolution-strategie. Dat kan helpen om obstakels weg te nemen en om tools te ontwikkelen die renovatie stimuleren.

voor de renovatie van het gebouwenbestand van de sociale verhuurkantoren (SVK's) weg te nemen door gebouwen met gelijkaardige werkzaamheden te groeperen om op verschillende niveaus schaalvoordelen te realiseren en om alle procedures te faciliteren en te rationaliseren door middel van gespecialiseerde

Kortom, dankzij de oprichting van deze werkgroep in combinatie met de actieve medewerking van de gemeenten werd heel wat vooruitgang geboekt in het oplossen van problemen en het bereiken van gemeenschappelijke doelstellingen. Brulocalis kijkt ernaar uit om deze samenwerking voort te zetten!

TOEKOMSTPERSPECTIEVEN EN CONCLUSIE

We sluiten dit artikel af met een vooruitblik naar de toekomst. In 2024 blijft Brulocalis verder werken aan haar Renolution-opdracht. Op het programma staan nog meer vergaderingen van de IWG en bezoeken ter plaatse, en hopelijk zullen we ook een of meerdere proefprojecten rond collectieve renovatie mogen opvolgen. Daarnaast blijft Brulocalis uiteraard hard werken om collectieve of groepsrenovatie gemakkelijker en efficiënter te maken.

Ondertussen blijft Brulocalis de ontwikkelingen op dit vlak op de voet volgen, zoals het project Renov-Roue-Rad, een project rond collectieve energierenovatie op initiatief van de inwoners van een tuinvijk in Anderlecht, en het project Begeleide Groepsrenovatie van Habitat & Rénovation, een vzw die deel uitmaakt van Netwerk Wonen. Het doel van dit project is om een methodologie voor groepsrenovatie te ontwikkelen en uit te testen om de obstakels

> Een van de vergaderingen van de IWG voor collectieve renovatie, die sinds een jaar actief is in de Brusselse gemeenten.

13 MILJOEN EURO VOOR DE ENERGIERENOVATIE VAN GEMEENTELIJKE GEBOUWEN

In 2021 lanceerde de Brusselse regering het RenoClick-project, dat deel uitmaakt van de Renolution-strategie, om gewestelijke, gemeenschaps- en gemeentelijke instellingen te adviseren en te begeleiden bij de energierenovatie van hun gebouwen. Een honderdtal instellingen heeft al een beroep gedaan op die dienst van Sibelga. Eind januari heeft de Brusselse regering een uitzonderlijk budget van meer dan 13 miljoen euro goedgekeurd om de meest voorbeeldige renovatieprojecten op het vlak van energie, circulariteit en duurzaamheid financieel te ondersteunen.

Er werden 15 projecten geselecteerd door Brussel Leefmilieu op basis van twee belangrijke criteria:

- **de dankzij de werkzaamheden gerealiseerde energiebesparingen om een ambitieuze energiedoelstelling te bereiken;**
- **de duurzaamheid en circulariteit van de renovatie.**

Tussen nu en 2026 zal meer dan 45.000 m² aan school-, administratieve, sport- en culturele gebouwen op een voorbeeldige manier worden gerenoveerd. Hun energieverbruik zal na de renovatie drie keer zo laag zijn.

Dit zijn de winnende projecten:

- **Stad Brussel, het Vanderborghtgebouw;**
- **OCMW van Brussel, drie kantoorgebouwen;**
- **hoofdkantoor van Brulocalis;**
- **Net Brussel, depot in Neder-Over-Heembeek;**
- **FGC, middelbare school op de CERIA-campus;**
- **Jette, crèche La Ribambelle;**
- **gemeente Schaarbeek, twee culturele ruimten;**
- **GOB, administratief gebouw (kantoren en ateliers);**
- **Ukkel, middelbare school;**
- **Sint-Lambrechts-Woluwe, zwembad Poseidon en wijkcentrum Les Pléiades;**
- **Watermaal-Bosvoorde, zwembad Calypso.**

©VISIT.BRUSSELS

> Vanderborghtgebouw

> **Mariam Messaoudi, Communication Officer bij Sibelga**

RENOCLICK: STREVEN NAAR KOOLSTOFNEUTRALITEIT VOOR OPENBARE GEBOUWEN IN BRUSSEL

RenoClick is een compleet programma voor duurzame energetische renovatie bestemd voor de gewestelijke, lokale en communautaire openbare besturen in Brussel. Het werd in 2021 gelanceerd door de Brusselse minister van Energie. Dat gebeurde in nauwe samenwerking met Leefmilieu Brussel en Sibelga, en met de financiële steun van NextGenerationEU. Het doel? De openbare besturen begeleiden bij elke stap van hun project voor energierenovatie om hun gebouwen koolstofneutraal te maken.

CONTEXT EN UITDAGINGEN

In een perspectief van koolstofneutraliteit tegen 2050 heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zich ertoe geëngageerd de uitstoot van broeikasgassen drastisch te verminderen, met name in de bouwsector. Die uitdaging is des te prangender omdat gebouwen goed zijn voor 56% van die uitstoot en 73% van het energieverbruik in de hoofdstad. Op basis van die vaststelling lanceerde de Brusselse regering RENOLUTION: een grootscheeps hulp- en ondersteuningsplan voor de renovatie van gebouwen. Er werd meer dan 350 miljoen euro in dat programma geïnvesteerd.

Het programma RenoClick, het luik bestemd voor de Brusselse openbare instellingen, past in die RENOLUTION-strategie. Het Brussels Gewest telt meer dan 2.500 openbare gebouwen (excl. woningen) op zijn grondgebied. In 2040 moeten die gebouwen koolstofneutraal zijn. Het gaat o.m. om scholen, kinderdagverblijven, kantoren, rusthuizen, sport- en cultuurcentra en bibliotheken. Voor de openbare instellingen is er namelijk een voorbeeldrol weggelegd voor de energierenovatie van hun gebouwenpark. Om hen te helpen, kreeg Sibelga van de minister van Energie de

opdracht hen via een uitgebreid programma te begeleiden: van de haalbaarheidsstudies tot de oplevering van de werf.

RENOCLICK-DIENSTEN: EEN UNIEK LOKET

RenoClick is een uniek loket dat oplossingen biedt waarmee de openbare besturen hun gebouwen kunnen renoveren en performanter kunnen maken. Het gaat om een volledig gamma van 5 diensten dat hen helpt de doelstellingen op het vlak van de energietransitie te bereiken.

1. Globale renovatie

Met de dienst 'Globale renovatie' kunnen de openbare besturen renovatiewerken uitvoeren voor alle aspecten van hun gebouwen: van de ruwbouw tot de afwerking ervan. Het opzet? De energieprestatie van de gebouwen significant en duurzaam verbeteren.

2. Zonne-energie en daken

Het programma 'Zonne-energie en daken' heeft een dubbel doel: de daken van openbare gebouwen renoveren en isoleren, en de productie van lokale energie dynamiseren. Dat programma steunt op de expertise die is ontwikkeld in het kader van SolarClick. Dankzij dat programma konden sinds 2018 meer dan 116 openbare gebouwen uitgerust worden met zonnepanelen. Dat leverde een besparing van meer dan 3.250 ton CO₂ op per jaar.

3. HVAC

Onder de noemer 'HVAC'-diensten vallen alle werken voor energie-efficiëntie die betrekking hebben op de verwarmingssystemen, sanitair warm water, ventilatie of klimaatregeling. Sinds de lancering konden dankzij die diensten al 80 werven gerealiseerd worden. Goed voor 2.300 ton minder CO₂-uitstoot per jaar.

4. Opvolging van het verbruik

Met 'Scan' van RenoClick beschikken de openbare besturen over een monitoringtool waarmee ze alle vormen van verbruik kunnen opvolgen in hun gebouwen: gas, elektriciteit, water, brandstoffen en warmte. Vandaag inventariseert de Scan-tool reeds meer dan 2.800 sites.

5. Aankoop van energie

RenoClick stelt ook een centrale voor de aankoop van energie ter beschikking van de Brusselse openbare besturen. Zo kunnen zij rekenen op energie tegen een concurrentieel tarief en op bijhorend advies. Meer dan 108 openbare besturen genieten zo al een globaal genomen voordelig tarief in vergelijking met de marktprijs.

DE VOORDELEN ONDER DE LOEP

Kiezen voor het unieke loket RenoClick, houdt voor de openbare besturen tal van voordelen in:

- een gepersonaliseerde begeleiding van de studiefase tot het einde van de werken;
- één gesprekspartner tijdens de volledige duur van het project;

- kwalitatieve dienstverleners die wij voor hen selecteren;
- een aankoopcentrale die de organisatie van de overheidsopdrachten uit handen neemt van hun teams.

FOCUS OP DE DIENST 'GLOBALE RENOVATIE'

De dienst 'Globale renovatie' betekent voor de openbare besturen begeleiding bij elke stap van hun projecten. Concreet gaat het om werken die alle bouwaspecten omvatten en tegelijk betrekking hebben op de bouwschil (dak- en gevelisolatie, vervanging van de raamkozijnen ...) én de uitrusting van de gebouwen (verwarming, ventilatie, verlichting, recuperatie van regenwater ...).

Aan de realisatie van de werken gaan meerdere fasen vooraf:

1. Identificeren van de projecten

Bedoeling van die eerste fase is het preciseren van het project, het potentieel ervan beoordelen en nagaan of het in aanmerking kan worden genomen. Sibelga selecteert vooraf een aantal gebouwen op basis van de gegevens die werden verzameld, met name dankzij de monitoringtool Scan. De openbare besturen maken ook een lijst op met de gebouwen die eventueel kunnen worden voorgedragen.

2. Projectstudie

Die tweede fase omvat het realiseren van de studie van het geselecteerde project. Dat doet het studiebureau op basis van de raamovereenkomsten van de aankoopcentrale RenoClick. De dienstverlener stelt een lijst op van verbeteringsacties die in het gebouw moeten worden uitgevoerd.

3. Uitvoering van de werken

Zodra de gedetailleerde studies klaar zijn, volgen de aanstelling van een aannemer (eveneens via de raamovereenkomsten van de aankoopcentrale) en de uitvoering van de werken. Die werken worden ingepland en voorbereid. Sibelga houdt toezicht op de uitvoering van de werken en volgt de onderaannemers op.

De projecten die in aanmerking worden genomen

Elk kandidaat-project wordt vooraf geanalyseerd om na te gaan of het effectief onder het programma valt. Met die stap willen we het project preciseren en het potentieel ervan beoordelen.

Bovenop de specifieke kenmerken van elk project zijn er nog voorafgaande voorwaarden waaraan voldaan moet worden:

- De begunstigde moet een lokaal, gewestelijk of communautair openbaar bestuur van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn.
- Het project beslaat een openbaar gebouw dat door het openbaar bestuur wordt beheerd en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is gevestigd. Ziekenhuizen, woongebouwen en universiteiten komen niet in aanmerking.
- Het gebouw in kwestie is ouder dan 10 jaar.
- Het gebouw zal grondig gerenoveerd worden, zowel op het niveau van de bouwschil ervan (isolatie, raamkozijnen ...) als van de uitrustingen.
- De werken zullen forse energiebesparingen kunnen opleveren en ze zullen de energie-efficiëntie van het gebouw aanzienlijk kunnen verbeteren.

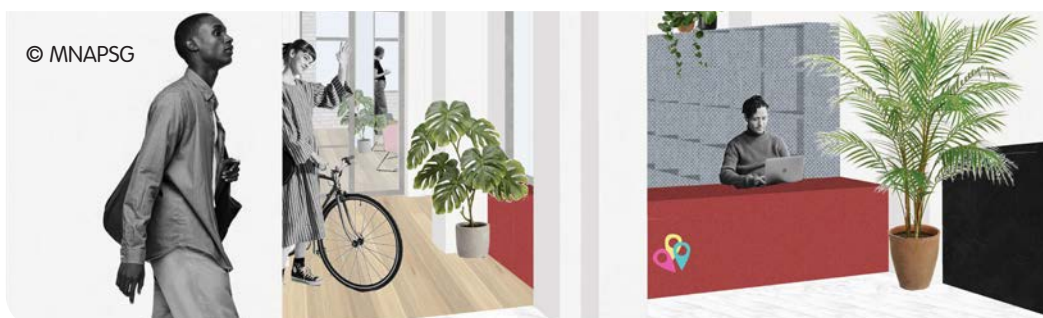
RenoClick-premie

Om die ambitieuze doelstellingen concreet te maken, konden de openbare besturen rekenen op financiële steun. Hoe? Via de RenoClick-premie¹ die in 2022 en 2023 werd toegekend in het kader van het Europese herstelplan NextGenerationEU en werd gecoördineerd door Leefmilieu Brussel. De Brusselse regering heeft namelijk het initiatief genomen om financiële steun te bieden voor de renovatieprojecten met het meeste impact. Leefmilieu Brussel selecteerde 15 projecten op een uiterst nauwkeurige manier en mikte daarbij op projecten die gepaard gingen met belangrijke energiebesparingen en een duurzamere en meer circulaire renovatieaanpak.

Er werd een bedrag van meer dan 13 miljoen euro ter beschikking gesteld van de openbare besturen die beslisten om hun gebouwen grondig te renoveren.

> Meer info: Overweegt u uw gebouwen te verbeteren en zit u nog met vragen? Neem dan contact op met het unieke loket RenoClick: renoclick@sibelga.be.

© MNAPSG

1. Op het platform www.renoclick.be vindt u meer info over RenoClick.

> Dienst INFOCOM, Brulocalis, met de hulp van Tatiana de Meester, Project Manager Energy Efficiency - RenoClick Building Renovation, Sibelga

VOORBEELD VAN EEN RENOCCLICK-RENOVATIE: DE TOEKOMSTIGE KANTOREN VAN BRULOCALIS

Op 12 juli 2022 werd Brulocalis eigenaar van een herenhuis uit de 18^e eeuw met de bedoeling er haar hoofdkantoor te vestigen. We zijn van plan om het 'Huis van de lokale besturen' op te richten, waarin we onze diensten en activiteiten en de Brusselse activiteiten van het CECP ('Conseil de l'Enseignement des Communes et des Provinces') en inforum zullen samenbrengen. Naast onze traditionele activiteiten en werkruimten is de locatie bedoeld om ontmoetings-, opleidings- en debatfaciliteiten aan te bieden voor onze leden: politieke mandatarissen, gemeentebesturen, leraren en schooldirecties enz. De locatie is ideaal voor onze activiteiten waarbij ontmoetingen plaatsvinden met de verschillende leidinggevende instanties (kabinetten, parlementen, besturen enz.), en bevindt zich dicht bij onze leden en de plaatsen waar politieke beslissingen worden genomen.

Voor de renovatie van dit gebouw kon Brulocalis rekenen op de steun van Sibelga, in het kader van het RenoClick-programma, en op hulp bij het aanvragen van premies, die uiteindelijk allemaal werden goedgekeurd door Leefmilieu Brussel. Hierdoor kunnen we de energieprestaties van dit oude gebouw veel sterker verbeteren dan was voorzien bij de start van dit renovatieproject. Een woordje uitleg over deze lopende renovatie:

Enkele beperkingen, cijfers en datums:

- Gebouw opgenomen in de inventaris van gebouwen en gelegen in een GCHEWS-gebied (gebied van culturele, historische, esthetische waarde of voor stadsverfraaiing - door de aanwezigheid van Hotel Astoria aan de overkant)
- Budget van de werken: € 1.600.000 excl. btw
- Gereserveerd premiebedrag: € 665.795,00
- Begin van de studies: 21/12/2023
- Asbestverwijdering: 2024
- Begin van de renovatiewerken: eind 2024
- Einde van de werf: ongeveer een jaar

Beschrijving van het project

Het gebouw zal voornamelijk twee functies hebben: kantoren en vergaderruimten voor de activiteiten van Brulocalis: conferenties, opleidingen en vergaderingen.

Brulocalis zal de 1^e en 2^e kantoerverdieping in gebruik nemen. De 3^e verdieping zal worden gebruikt door de bovengenoemde hurende onafhankelijke organisaties en de 'sociale' lokalen op de 4^e verdieping zijn bestemd voor de medewerkers van alle organisaties die het gebouw gebruiken. In de toekomst kunnen andere huurders worden toegewezen of kan de ruimte anders worden ingedeeld.

Beschrijving van de globale renovatie

De globale renovatie is erop gericht een doel op het gebied van het verbruik van primaire energie te bereiken. De waarde voor de primaire-energiecoëfficiënt (PEC) na renovatiewerken is 75 kWh PE/m².jaar. Het gebouw zal onafhankelijk zijn van fossiele brandstoffen.

Technische interventies:

- De energieprestaties van het gebouw optimaliseren door werken in verband met de gebouwschil, de speciale technieken en hernieuwbare energie uit te voeren;
- Het gebouw in overeenstemming brengen met de verschillende wettelijke brandvoorschriften;
- De gebouwschil renoveren door de wanden te isoleren (achtergevel, dak, kelderplafond);
- Warmtepompen renoveren en toevoegen, een deel van de stralers vervangen;

> Een gebouw met een sterk erfgoedhalte maar met zwakke energieprestaties.

De gelijkvloerse verdieping is een gemeenschappelijke ruimte die wordt gedeeld door Brulocalis en haar partners voor vergaderingen, en die is bestemd voor het publiek, met een receptie, een 'café'-ontmoetingsruimte, een vergaderruimte (aan de kant van de Koningsstraat), een polyvalente ruimte voor 20/30 personen en een andere voor 30 personen, met de mogelijkheid om deze samen te voegen tot een grote ruimte voor 50 personen, met het verzoek om modulariteit aan te bieden (verplaatsbare banken, verwijderbare wanden enz.), ontmoetingsruimten en een werkruimte voor de leden van Brulocalis (flex desk).

- Mechanische ventilatie integreren;
- Het schrijnwerk vervangen;
- Fotovoltaïsche panelen integreren;
- Bestaande pathologieën behandelen;
- Groendaken aanleggen;
- Regenwatertank om water op te vangen voor de sanitaire voorzieningen;
- Een fietsenstalling integreren.

> Lisa Thibaut, adviseur bij Brulocalis

NAAR KLIMAATNEUTRALE WIJKEN – DUURZAME IMPACT VIA LOKALE ACTIES

Voor een energiesysteem dat niet langer afhangt van fossiele brandstoffen is het belangrijk dat alle machtsniveaus nauw samenwerken, van het nationale tot het lokale niveau. Het Europese partnerschap 'Driving Urban Transitions' wil die samenwerking ondersteunen door kennis te delen en een echte duurzame impact te creëren in stedelijke transitities. Op 18 en 19 september 2023 kreeg Brulocalis de kans om deel te nemen aan de workshop *Climate Neutral Districts* in Rotterdam en te leren hoe we naar duurzamere steden kunnen evolueren aan de hand van verschillende initiatieven. In dit artikel vindt u een verslag over de workshop.

De workshop werd door Platform31, een onafhankelijke kennis- en netwerkorganisatie voor Nederlandse steden en regio's, georganiseerd in samenwerking met het ministerie van Binnenlandse Zaken en de gemeente Rotterdam in het kader van het Europese programma Driving Urban Transitions (DUT)¹. Het richtte zich tot mensen die de lokale energietransitie mee vormgeven en uitvoeren, zoals gemeenteraadsleden en regionale en nationale beleidsmakers.

Het tweedaagse event begon met een presentatie van het 'Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie' (NPLW), dat zich kenmerkt door een wijkgerichte aanpak. In het kader van dit programma testen stadswijken verschillende methoden uit om te evolueren naar een energiesysteem met een lage uitstoot van broeikasgassen. De stad Rotterdam en andere Nederlandse steden hebben praktische

lessen gedeeld over het beheren van projecten op wijkniveau. Bovendien was het een unieke (en al te zeldzaam!) gelegenheid om ervaringen en goede praktijkvoorbeelden uit te wisselen met andere beleidsmakers uit grote Europese steden zoals Gent, Kopenhagen, Venetië en Bratislava.

Op de eerste dag van de workshop werd de stad Rotterdam voorgesteld en toegelicht welke mogelijkheden de energietransitie biedt voor deze havenstad. Daarna bracht de groep een bezoek aan een aantal lokale projecten, die baanbrekend zijn op het vlak van klimaatneutrale wijken. We gaan hier verderop in dit artikel nog meer in detail op in. En er werd ook samengezeten met de mensen die aan deze projecten werken en met de burgers die zich mee inzetten voor een duurzame toekomst.

> De workshop vond plaats in het vroegere subtropisch zwemparadijs Tropicana, dat in 2015 omgebouwd werd tot een hub voor regionale circulaire economie specifiek voor innovatieve start-ups (nu 'Blue City' genoemd). Over een symbolische locatie gesproken!

1. Meer informatie over het DUT-partnerschap vindt u op [Driving Urban Transitions to a sustainable future - DUT Partnership](#)

> **Unieke gelegenheden voor gesprekken tussen beleidsmakers uit grote Europese steden over projecten rond klimaatneutraliteit.**

Eerst ging de groep naar Prinsenland, waar een nieuw collectief systeem in gebruik genomen werd voor de verwarming van verschillende gebouwen in deze wijk. Om het systeem nog efficiënter te maken, wordt het gecombineerd met acties om de mensen te sensibiliseren rond energiearmoede. Deze initiatieven worden door lokale verenigingen en de huisvestingsmaatschappij Woonstad Rotterdam ondernomen in samenwerking met de buurtbewoners. Daarna bracht de groep een bezoek aan Reyeroord, een wijk die in de jaren 1950-1960 gebouwd werd en die zich momenteel in volle transitie bevindt op het vlak van energievoorziening. De stad heeft beslist om de buurtbewoners hierbij te ondersteunen en hen zo veel mogelijk bij het proces te betrekken. Door middel van 'social design'² en door proactief in te spelen op de bezorgdheden van de burger wil Rotterdam iedereen laten bijdragen aan de energietransitie.

Vervolgens trok de groep naar de RDM-campus, de innovatiehub van de haven van Rotterdam. Bedrijven, onderzoeksinstituten en academici komen er samen en stellen er nieuwe ideeën voor om de haven toekomstbestendig te maken en te houden. Er werd een bezoek gebracht aan de Woonwijzerwinkel en aan het innovatiecentrum voor duurzaam bouwen op de RDM-campus. Om 23 gemeenten en hun inwoners, maar ook bouwverenigingen, kleine ondernemingen en openbare diensten (zoals scholen) te begeleiden, biedt de Woonwijzerwinkel advies en ondersteuning bij het renoveren van gebouwen met het oog op een aardgasvrije toekomst. Het team van de Woonwijzerwinkel helpt hen in hun zoektocht naar duurzame oplossingen, gekoppeld aan de expertise van leveranciers. Daarna bracht de groep ook nog een bezoek aan Bospolder-Tussendijken, een wijk in het westelijke deel van Rotterdam die deelneemt aan het programma 'Aardgasvrije wijken', een voorloper van het Nationaal Programma Lokale Energietransitie (NPLW). De bouw van deze wijk begon in 1910 en tegenwoordig wonen er ongeveer 14.500 mensen. De meesten zijn immigranten, voornamelijk uit Suriname, Marokko en Turkije. Wegens de woningdichtheid in Bospolder-Tussendijken voorziet het plan voor aardgasvrije wijken in de aanleg van een stadsverwarmingsnet om de overtollige warmte van het nabijgelegen industrieterrein in de haven van Rotterdam te vervoeren.

De tweede dag werd dieper ingegaan op het NPLW. Tijdens lezingen, workshops en presentaties werd de bredere visie op duurzaamheid in Nederland toegelicht. Het programma is een ware bron van inspiratie en we keerden dan ook met een hoop lessen, ideeën en tips weer huiswaarts om het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vooruit te helpen op de koers die het sinds enkele jaren al goed volgt, vooral via de klimaatactieplannen (KAP's) en de Renovation-strategie.

> **Bezoek aan de projecten in Rotterdam.**

2. Social design is een vakgebied dat de klassieke ontwerpmethoden in vraag stelt en een inclusievere opvatting van ontwerp nastreeft, waarbij gemarginaliseerde groepen van gebruikers voorrang krijgen.

> Loes Salomez, projectmanager Green Deal Inclusive Carsharing

GREEN DEAL INCLUSIVE CARSHARING: EEN DUWTJE IN DE RUG VOOR AUTODELEN IN HET BRUSSELS GEWEST

Autodelen biedt heel wat voordelen die bijdragen aan de doelstellingen in het gewestelijk mobiliteitsplan Good Move. Het is een alternatief voor het gebruik van de eigen wagen om te voldoen aan de voorwaarden van de lage-emissiezone (LEZ) van het Gewest. In samenwerking met [Autodelen.net](https://www.autodelen.net) en AMT Concept ondersteunt het Brussels Gewest autodelen, met een focus op inclusie en duurzaamheid, via de Green Deal Inclusive Carsharing, die op 6 februari officieel gelanceerd werd tijdens het event *Shared Mobility Rocks*.

> Loes Salomez - Projectmanager Green Deal Inclusive Carsharing

VOORDELEN VAN AUTODELEN

Autodelen leidt de facto tot een daling van het aantal privéwagens. Zo vervangt één deelauto drie tot wel tien eigen auto's. Autodelen is duurzamer dan het gebruik van een eigen wagen, omdat er minder grondstoffen nodig zijn om ze te produceren. Eén elektrische deelauto zorgt ervoor dat er jaarlijks ongeveer 1,3 ton CO₂ minder uitgestoten wordt. Volgens de website van de Green Deal Inclusive Carsharing leggen autodelers daarnaast tot 70% minder kilometers af dan niet-autodelers.

Voor de gemeenten zijn minder auto's en minder verplaatsingen bevorderlijk om de luchtkwaliteit te verbeteren, de klimaatdoelstellingen te halen en meer plaats te maken in steden voor natuur, vrijetijdsgelegenheden en ontmoetingen. Het vermindert ook de parkeerdruk.

Bovendien is autodelen goedkoper dan het bezitten van een eigen wagen en kan het een oplossing zijn voor wijken die minder vlot bereikbaar zijn met het openbaar vervoer.

ACHTER DE SCHERMEN VAN DE GREEN DEAL INCLUSIVE CARSHARING

Het project wordt financieel gesteund door Brussel Mobiliteit en Leefmilieu Brussel. Daarnaast hebben ook twee verenigingen zich bij het initiatief aangesloten: [Autodelen.net](https://www.autodelen.net) en [AMT Concept](https://www.amtconcept.be)

Enkele partners hebben zich bij het project aangesloten als lid van de Advisory Board (de adviesraad van de Green Deal), waaronder de BRAL, de [Ligue des Familles](https://www.liguefamilles.be), [equal.brussels](https://www.equal.brussels) en [Brulocalis](https://www.brulocalis.be).

Andere ondertekenaars hebben zich op vrijwillige basis bij het initiatief aangesloten: de Nederlandstalige en Franstalige verenigingen die de belangen van fietsers behartigen, namelijk de [Fietzersbond](https://www.fietzersbond.be) en de [Gracq](https://www.gracq.be), [Les chercheurs d'air](https://www.leschercheursdair.be), een vereniging die de luchtkwaliteit in Brussel wil verbeteren, en tot slot [WeTechCare](https://www.wetechcare.be), een vereniging die zich inzet voor digitale inclusie.

DOELSTELLINGEN

De Green Deal wil autodelen in Brussel over een periode van drie jaar duurzamer en inclusiever maken in samenwerking met sociaal-culturele verenigingen, overheden, bedrijven en burgerinitiatieven. De doelstellingen zijn de volgende:

- **autodelen uitbreiden en meer bekendheid geven;**
- autodelen **duurzamer** maken door het aandeel elektrische (emissievrije) deelauto's in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te verhogen;
- autodelen **toegankelijker maken voor kwetsbare doelgroepen**, zoals ouderen, personen met beperkte mobiliteit, eenoudergezinnen, huishoudens met een laag inkomen en nieuwkomers.

Om deze doelstellingen te halen, rekent de Green Deal op de steun van de Brusselse gemeenten, aangezien zij beschikken over instrumenten op het vlak van openbare inrichting, parkeerbeleid, sociale bijstand, enz.

EEN WIN-WINDEELNAME

De Green Deal richt zich tot bedrijven, organisaties en overheden in Brussel, maar ook op burgerinitiatieven die autodelen stimuleren.

Deelnemen als gemeente: waarom en hoe?

- **Communicatie** met de burgers en promotie van gemeenten waar het aangenaam vertoeven is voor iedereen en waar mobiliteitsoplossingen beschikbaar en toegankelijk zijn voor iedereen.
- **Impact** voor een duurzamer en leefbaarder Brussels Gewest.

- **Netwerk** van interessante en geëngageerde partners met het oog op samenwerkingsmogelijkheden.
- **Uitwisseling van kennis** binnen een groot lerend netwerk via werkgroepen en de Green Deal-academies.
- **Zichtbaarheid**, onder andere tijdens de officiële ondertekening en persevents maar ook tijdens events die openstaan voor externen.
- Een **directe lijn met het beleid**: de mogelijkheid om drempels in de regelgeving te signaleren en ze samen met de beleidsmakers aan te pakken.
- **Inspraak**: twee keer per jaar stemmen over de thema's waarop een focusgroep zal werken, en over de thema's die aan bod komen tijdens de Green Deal-academies.

In ruil daarvoor verbinden de ondertekenaars zich ertoe om tegen 31 december 2026 vier meetbare acties uit te voeren rond minstens twee verschillende thema's, zoals autodelen in woonomgevingen, elektrificatie, autodelen voor gezinnen, autodelen voor personen met een beperkte mobiliteit, digitale inclusie of het wegnemen van algemene drempels. Dat kan bijvoorbeeld in de vorm van een infosessie voor de inwoners van de gemeente.

De Green Deal geeft de voorkeur aan idealiter nieuwe acties, bestaande acties met een extra impuls en/of een stilgevallen initiatief dat nieuw leven wordt ingeblazen. De ondertekenaars moeten openstaan voor samenwerking en de uitwisseling van kennis en ervaring rond gedeelde mobiliteit. Eén keer per jaar wordt een feedbackmoment georganiseerd met alle ondertekenaars.

Meer informatie is te vinden op: <https://www.autodelen.net/nl/inclusive-carsharing/>.

> Samenvatting gefaciliteerd door de dienst INFOCOM, Brulocalis

HET EUROPESE KLIMAAT- EN ENERGIEBELEID: SLEUTELROL VOOR DE LOKALE BESTUREN

De Raad van Europese Gemeenten en Regio's (CEMR) heeft van juni tot oktober 2023 onderzoek gedaan naar de belangrijke bijdragen van lokale en regionale overheden aan een duurzaam energie- en klimaatbeleid. De resultaten van dit onderzoek werden in december 2023 gepubliceerd in een verslag¹. Daarin wordt niet alleen gewezen op de sleutelrol van de lokale en regionale overheden, maar worden ook concrete aanbevelingen geformuleerd voor toekomstige wettelijke kaders.

1. BEVOEGDHEDEN EN MULTI-LEVEL GOVERNANCE

Het onderzoek vestigt de aandacht op de cruciale rol van lokale en regionale overheden bij de implementatie van het klimaat- en energiebeleid, aangezien zij uiteindelijk verantwoordelijk zijn voor 68,3% van de relevante bevoegdheden. In heel wat EU-landen staan deze overheden echter voor uitdagingen wanneer het gaat over hun bijdrage aan en betrokkenheid bij de uitstippeling van de nationale energie- en klimaatplannen (NEKP's). De lokale en regionale overheden worden vaak pas in een laat stadium geraadpleegd en krijgen informatie van bovenaf zonder dat ze hun lokale behoeften kenbaar kunnen maken. Slechts 14% van de leden van de CEMR vindt dat bij de herziening van de NEKP's rekening gehouden werd met de bijdragen van de lokale en regionale overheden. Hoewel er ook positieve voorbeelden van multi-level governance zijn in Europa, benadrukt het onderzoek dat de nationale regeringen het potentieel van de lokale en regionale overheden meer moeten benutten voor een geslaagde klimaat- en energietransitie. Dat de gemeenten en regio's ondanks hun prominente rol zo weinig betrokken worden, maakt duidelijk dat er ernstig nagedacht moet worden over de processen op het vlak van multi-level governance om de ambitieuze doelstellingen te kunnen bereiken.

2. LOKALE EN REGIONALE OVERHEDEN ONDERSTEUNEN BIJ DE UITVOERING VAN NEKP'S EN ANDERE ACTIES ROND KLIMAAT EN ENERGIE

In het verslag worden enkele voorbeelden van nationale best practices aangehaald, waaronder een netwerk in Finland dat zich inzet om de uitstoot van broeikasgasen te verminderen, een innovatieprogramma in Zweden om klimaatneutraliteit te bereiken, een sectoraal verdrag in Portugal om energiebesparing te bevorderen, steun in Denemarken voor noodplannen op het vlak van elektriciteit en een wettelijk kader in Italië voor lokale energiegemeenschappen. In het Verenigd Koninkrijk worden dan weer initiatieven op regionaal niveau genomen om werknemers op te leiden voor nieuwe beroepen in de groene economie.

Aan de hand van deze voorbeelden onderstreept het verslag de sleutelrol van het nationale niveau in de ondersteuning van de lokale en regionale overheden, die verder gaat dan louter financiering. De aangehaalde praktijken leggen de nadruk op gedeelde verplichtingen, geharmoniseerde verslagen, netwerken en uitwisselingen, alsook technische ondersteuning. Hoewel deze praktijken nog niet systematisch plaatsvinden in Europa, bestaan ze wel degelijk. Ze verdienen dan ook meer aandacht zodat er praktische ideeën kunnen worden vastgesteld, uitgewisseld en doorgegeven die nuttig zijn voor de lokale en regionale overheden in het kader van hun cruciale rol bij de uitvoering van acties rond klimaat en energie.

3. INVESTERING EN FINANCIERING

De laatste aanbeveling in het verslag wijst op de sleutelrol van subnationale overheden in het kader van uitgaven en investeringen die verband houden met het klimaat. Deze uitgaven en investeringen waren in 2019 goed voor 58% van de totale overheidsuitgaven. Voor de financiële crisis van 2008 lag dat percentage nog rond de 60 à 62%. Het aandeel van de uitgaven op subnationaal niveau varieert van land tot land, gaande van 75% à 77% in sommige landen (Duitsland, Spanje, Nederland, Frankrijk en België) tot minder dan 25% tot wel 19% in andere landen. De gebieden die de meeste financiering krijgen op subnationaal niveau zijn openbare verlichting, afval en afvalwaterbeheer (telkens ongeveer 80%), maar ook watervoorziening, gemeenschapsontwikkeling en huisvesting (60 à 70%).

Hoewel 45% van de leden van de CEMR vindt dat het NEKP van hun land de uitvoering van de maatregelen op lokaal of regionaal niveau ondersteunt, is het merendeel (68%) het er niet mee eens dat de financiële middelen die aan de lokale en regionale overheden toegekend worden, afgestemd worden op de lokale verantwoordelijkheden volgens de ambities van het Europese beleid. Het lijkt van cruciaal belang om privé-investeringen en -financiering aan te trekken, maar de lokale en regionale overheden hebben daar vaak de mogelijkheden niet voor. Kortom, de huidige financiële steun voor lokale en regionale overheden wordt onvoldoende bevonden en is niet noodzakelijk afgestemd op hun uitvoeringsverantwoordelijkheden in overeenstemming met de Europese energie- en klimaatambities.

1. Beschikbaar in het Frans en Engels op de website van de CEMR: <https://ccre.org/en/actualites/view/4514>

> Annelies Coessens, Gender and Diversity Officer, Council of European

EUROPEES ONDERZOEK NAAR VROUWELIJKE VERKOZENEN: GEWELD VORMT NOG STEEDS EEN UITDAGING

De Raad van Europese Gemeenten en Regio's (CEMR) heeft zijn Europese studie over vrouwen in de politiek bijgewerkt. De studie richt zich dit keer op het geweld tegen vrouwen.

Tijdens het rondetafelgesprek dat Brulocalis over het thema heeft georganiseerd op haar algemene vergadering in juni 2023¹, hebben we in dit verband het meest recente onderzoek van de CEMR in 2019² aangehaald, waarin de vertegenwoordiging van vrouwen op lokaal, regionaal en nationaal niveau in 39 Europese landen in de afgelopen tien jaar onderzocht is. Dit onderzoek toonde het belang aan van de participatie van vrouwen in besluitvormingsprocessen en de rol van quota bij het verbeteren van het genderverwicht.

Op basis hiervan is in het nieuwe onderzoek dat gepland staat voor 2023-2024 specifiek gekeken naar geweld tegen vrouwelijke verkozenen. De bedoeling is om de bestaande tekortkomingen te verklaren en een aantal beleidsaanbevelingen te doen.

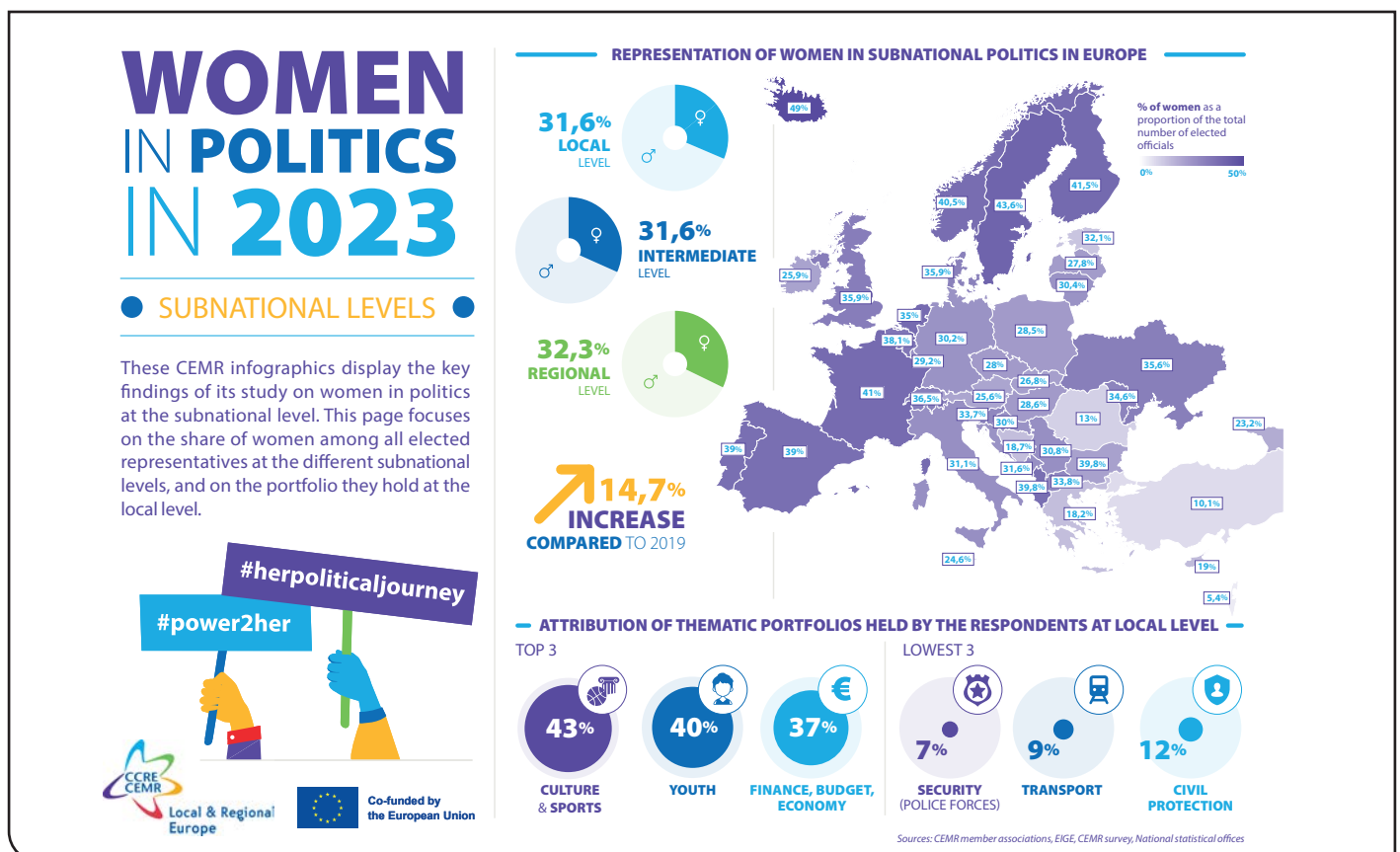
In het eerste deel van deze nieuwe studie wordt de vertegenwoordiging van vrouwen onder de

verkozenen op verschillende subnationale niveaus in 41 landen onderzocht. Daarbij ligt de nadruk op de verdeling van de thematische portefeuilles op lokaal niveau. In het tweede deel worden de resultaten weergegeven van een anonieme enquête, waarop 2.242 deelnemers uit 31 landen reageerden. Deze enquête richtte zich specifiek op ervaringen met geweld tegen vrouwelijke politici.

Hieronder volgt in de vorm van een infographic van twee pagina's een voorlopig overzicht van de belangrijkste bevindingen. De volledige studie is in de loop van 2024 verkrijgbaar in het Engels en Frans.

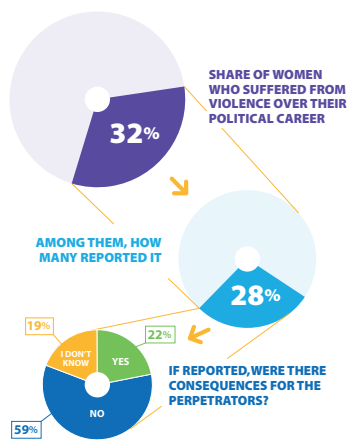
CEMR ziet deze studie als een belangrijk instrument om het bewustzijn te vergroten en te pleiten voor beter beleid dat sociale normen kan veranderen in de strijd tegen geweld tegen vrouwen in de politiek.

1. Lees het volledige rapport hier: <https://brulocalis.brussels/nl/publicaties/special-vrouwen-de-politiek>
2. Women in Politics - Local and European Trends, 2019, CCRE https://www.ccre.org/img/uploads/piecesjointe/filename/CEMR_Study_Women_in_politics_EN.pdf

VIOLENCE AGAINST ELECTED WOMEN

Using an anonymous survey centred on elected women at local, intermediate, and regional levels in Europe, CEMR gathered data on experiences of violence that targets women in political roles. This infographic highlights key findings based on responses from 2 424 participants across 31 countries. 86% of them are elected officials at the local level.

ASSESSMENT: Perceived importance given to the topic of violence against women in their country, on a scale 0-10

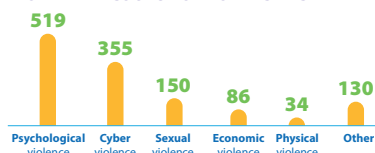
LOCAL INITIATIVE: "Has your organisation/ political party or authority developed any initiative or partnerships to counter or prevent violence against women, including elected women?"

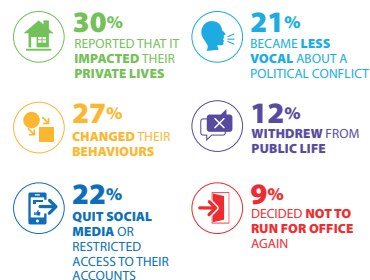
PERCEPTION: "Would you say violence against local elected women in your country tends to..."

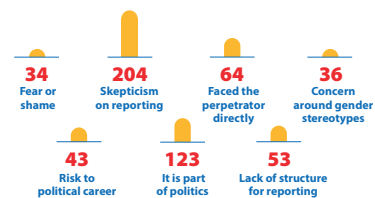
TYPE OF VIOLENCE EXPERIENCED OVER THE COURSE OF POLITICAL CAREER

CONSEQUENCES ON PRIVATE AND POLITICAL LIVES RESULTING FROM VIOLENCE EXPERIENCED

REASONS FOR NOT REPORTING

Sources: CEMR member associations, EIGE, CEMR survey, National statistical offices

VERENIGING IN ACTIE

OCMW's

VOOR EERLIJKE, STRUCTURELE EN ADEQUATE FINANCIERING

Op vrijdag 15 december 2023 heeft de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie over de begroting 2024 gestemd. In een persbericht hebben de Brusselse OCMW's nogmaals laten weten dat ze het betreuren dat de subsidie van 20 miljoen euro die ze sinds 2020 ontvangen, volledig ingetrokken wordt. Op 6 september had de Federatie van Brusselse OCMW's al gereageerd op het besluit van juli betreffende de subsidies voor de OCMW's in een brief aan minister Alain Maron belast met sociale actie. Tijdens een gesprek met de minister op 19 december heeft de Federatie dus haar eisen herhaald.

EVENEMENT VOOR EENOUDERGEZINNEN

Op 9 januari vond in het Brussels Parlement een conferentie plaats ter afsluiting van de drie modules van de opleiding 'Een lokale kijk op hulp aan eenoudergezinnen: de problemen en uitdagingen voor de toekomst!'. Aan deze opleidingen voor gemeenteambtenaren hebben 119 deelnemers van 14 OCMW's en uit 10 gemeenten deelgenomen. De deelnemers kregen de kans om van gedachten te

wisselen over specifieke onderwerpen, concrete gevallen te bespreken en mogelijke oplossingen te bedenken. Brulocalis en de Federatie van OCMW's hebben een lijst met veelgestelde vragen opgesteld. Deze FAQ kunnen geraadpleegd worden op onze website en verwijzen naar de informatie die tijdens de opleidingsmodules verstrekt werd en de constructieve gesprekken die toen plaatsgevonden hebben.

DIENST DUURZAME STAD

PARTICIPATIE IN HET HART VAN DE INTERNATIONALE SAMENWERKING

Aangezien de Marokkaanse partners in het land waren, hebben de teams van Brulocalis belast met het GIS-programma en de EWLD de gelegenheid te baat genomen om een uitwisselingsvoormiddag te organiseren voor de medewerkers van de OCMW's en de Brusselse gemeenten en voor de medewerkers van de Marokkaanse partnergemeenten van het GIS-programma. Er vonden twee panelgesprekken plaats. Het ene panelgesprek was bedoeld om te bekijken hoe jongeren, vrouwen en andere minderheidsgroepen beter betrokken kunnen worden bij participatieprocessen. Het andere panelgesprek focuste op de institutionalisering van participatie binnen een administratie door te bekijken welke tools en welk interne kader nodig zijn om de voorstellen van burgers te kunnen meenemen, hoe de continuïteit van de participatieprocessen gegarandeerd kan worden tijdens de nieuwe legislatuur, en hoe participatie transversaal gemaakt kan worden binnen de administratie.

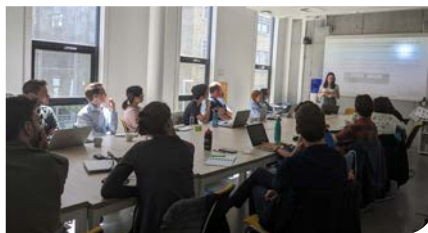
BIJEENKOMST OVER MILIEU- EN KLIMAATTRANSITIE

Op 29 januari hebben de initiatiefnemers van het project rond milieu- en klimaattransitie samengezeten. De bijeenkomst werd gezamenlijk georganiseerd door Leefmilieu Brussel, Brulocalis en Ecores. Na een inleiding door Brussels minister Alain Maron heeft de groep besproken hoe de impact van lokale klimaatprojecten vergroot kan worden, rekening houdend met de gewestelijke klimaatdoelstellingen. Er werd ook dieper ingegaan op de beoordeling van de impact van de projecten en de bepaling van de lokale behoeften, alsook op de nodige hefboomen om die impact te vergroten.

WG KAP-COÖRDINATOREN

De Werkgroep van de coördinatoren van de gemeentelijke klimaatactieplannen is op 13 februari voor de eerste keer dit jaar samengekomen bij Leefmilieu Brussel. Het departement Planning Lucht-Klimaat-Energie heeft de belangrijkste wijzigingen in de nieuwe richtlijn inzake energie-efficiëntie (2023/1791) toegelicht. Daarbij werd vooral gefocust op de punten met directe gevolgen voor overheidsinstellingen, waaronder de gemeenten. Na deze presentatie volgde een brainstormsessie om rekening te houden met de bezorgdheden van de gemeenten bij de ontwikkeling van een nuttig instrument voor de uitvoering van de richtlijn en de klimaatactieplannen. In de namiddag heeft de gemeente Vorst haar klimaatactieplan toegelicht. Ze heeft toen haar oplossing onder de aandacht gebracht om rekening te houden met sociale problemen en om jongeren te betrekken bij de opstelling van het plan.

VORMINGEN VOOR GEMEENTEN – PARTNERSCHAPPEN MET LOKALE ACTOREN

In het kader van de vormingscyclus die door Leefmilieu Brussel en Brulocalis georganiseerd wordt en door Ecores gepresenteerd wordt, focuste deze workshop van 19 februari op het activeringsproces en het in kaart brengen van partnerschappen. Zo kunnen de criteria van sterke partnerschappen met een impact op gemeentelijke projecten worden bepaald. De komende maanden vinden nog andere vormingen plaats voor initiatiefnemers van projecten rond klimaat- en milieutransitie, die dieper zullen ingaan op onderwerpen als fondsenwerving en vrijwilligerswerk.

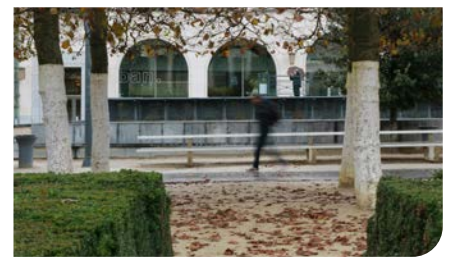
INTERGEMEENTELIJKE WERKGROEP ROND COLLECTIEVE RENOVATIE

Op 15 februari vond een bijeenkomst met de gemeentelijke vertegenwoordigers van de IWG plaats om het project 'Renov-Roue-Rad' in de tuinwijk Het Rad in Anderlecht voor te stellen. De ambtenaren belast met het project hebben samen met de vertegenwoordigers van het overlegcomité meer uitleg gegeven over de werking van dit comité en over hoe zo'n innovatief dossier beheerd moet worden. Het gaat dan vooral om de verwerking van groepsvergunningen en het beheer van stedenbouwkundige overtredingen. Deze bijeenkomst was voor de deelnemers ook een goede gelegenheid om in dialoog te gaan over dit thema en inspiratie op te doen, maar ook om eventuele oplossingen voor te stellen voor de uitdagingen die zich bij collectieve renovatie voordoen.

VERGADERING TUSSEN DE MINISTER EN DE SCHEPENEN VAN MILIEU EN TRANSITIE

Op 22 februari heeft Brulocalis een **vergadering rond klimaat** georganiseerd om de lokale mandatarissen belast met klimaattransitie en leefmilieu en de Brusselse minister belast met klimaattransitie en leefmilieu een open en constructieve dialoog te laten voeren. We hebben het toen gehad over de uitvoering van het nieuwe Lucht-, Klimaat- en Energieplan (LKEP), over de voortzetting en de implementatie van de gemeentelijke klimaatactieplannen en over de energieneutraliteit van openbare gebouwen tegen 2040.

NATIONALE OPLOSSING VOOR EEN BETERE PARKEERCONTROLE VOOR PMH

Brulocalis, de VVSG en de UVCW hebben de handen in elkaar geslagen met de stad Brussel en andere Waalse en Vlaamse steden om het probleem van de controle van parkeerkaarten voor PMH door scanauto's aan te pakken (personen met een handicap krijgen namelijk regelmatig onterecht een boete omdat hun parkeerkaart niet herkend wordt door de digitale instrumenten voor parkeercontrole). Dit project werd opgezet in nauwe samenwerking met de Directie-Generaal Personen met een handicap (DG PMH) van de FOD Sociale Zekerheid. Op 7 december heeft minister Karine Lalieux belast met Personen met een Handicap officieel de oplossing voorgesteld die op nationaal niveau goedgekeurd werd en momenteel geïmplementeerd wordt. Op gewestelijk niveau werkt Brulocalis samen met parking.brussels en het kabinet van minister Elke Van den Brandt om de toepassing ter beschikking te stellen van de gemeenten.

BRAINSTORMEN ROND NIEUWE INWONERS: BRUSSEL MOBILITEIT/ GEMEENTEN

Het is bekend dat verhuizen een belangrijk moment is om mobiliteitsgewoonten te veranderen. Het is een uitstekende gelegenheid om 'goede gewoonten' aan te nemen, nieuwe mobiliteitsdiensten te ontdekken en de auto vaker te laten staan. Brussel Mobiliteit wil van dat kantelmoment gebruikmaken om buurtbewoners te stimuleren om een duurzamer mobiliteitsgedrag te ontwikkelen. Brulocalis stuurde al een vragenlijst naar alle negentien gemeenten om meer informatie te vergaren over het onthaal van nieuwe inwoners. Naar aanleiding daarvan hebben we beslist om een groep proefgemeenten die actief zijn op dit vlak samen te brengen zodat we deze kwestie kunnen bespreken met het Gewest. De bedoeling is om te inventariseren wat er al bestaat, maar ook om voorstellen te formuleren voor instrumenten die ter beschikking van de gemeenten gesteld kunnen worden om nieuwe inwoners te sensibiliseren rond mobiliteit.

BIJeenKOMST MAROKKO/BELGIË

In het kader van het programma voor Gemeentelijke Internationale Samenwerking (GIS) 2022-2026 dat in Marokko geïmplementeerd wordt door negen Brusselse en negen Marokkaanse gemeenten onder de coördinatie van Brulocalis en met de financiële steun van de Directie-Generaal voor Ontwikkelingssamenwerking (DGOS), zijn alle partners drie dagen lang, van 5 tot 7 februari, samengekomen in Louvain-La-Neuve. Tijdens deze bijeenkomst, die halverwege het programma plaatsvond, werd in aanwezigheid van de verkozenen en ambtenaren belast met het programma een stand van zaken opgemaakt van de voorlopige resultaten en de uitdagingen. Daarnaast werd dieper ingegaan op onderwerpen als gelijkwaardig partnerschap, milieu-aandacht en burgerparticipatie. Deze gesprekken met de achttien Belgische en Marokkaanse gemeenten zijn altijd belangrijke leermomenten voor alle betrokken partijen bij de partnerschappen. En aangezien de DGOS present tekende, was deze workshop ook een uitgelezen kans om te wijzen op wat het GIS-programma zo bijzonder maakt en op het belang van gedecentraliseerde samenwerking in het kader van internationale samenwerking.

STUDIEDIENST

SECTORAAL POLITIEAKKOORD – DE VERENIGINGEN VRAGEN UITSTEL VOOR 2^e FASE

Dit akkoord uit 2022 ging over een loonsverhoging voor het politiepersoneel en bepaalde dat de onderhandelingen in 2024 hervat moesten worden. In dat verband nam minister Verlinden contact op met de verenigingen van steden en gemeenten. De verenigingen hebben geantwoord dat er vóór de gemeenteraadsverkiezingen van oktober 2024 geen nieuwe onderhandelingen gevoerd kunnen worden, en ook niet voordat alle factoren die we opsommen in onze brief (te vinden op [onze website](#)) bekend zijn en tegen elkaar afgewogen zijn.

WEBINAR OVER KLOKKENLUIDERS

Op 21 februari hebben Brulocalis en de Federatie van OCMW's voor hun leden een webinar georganiseerd over het onderwerp van de klokkenluiders. Het webinar bouwde voort op het eerste webinar van april 2023 rond hetzelfde thema en ging dieper in op het besluit van de regering van 7 december dat de procedure en de modaliteiten vastlegt voor een melding door een personeelslid via het interne kanaal. Het advocatenkantoor YELAW en de gemeentesecretaris van Oudergem kwamen de kwestie toelichten, waardoor zowel de theorie als de praktijk aan bod kwam.

VERGADERING OVER RIJBEWIJZEN

Op 8 februari hebben Brulocalis en haar zusterverenigingen opnieuw samengezeten met de FOD Mobiliteit om de voortgang te bespreken van dit dossier omtrent de vereenvoudiging en digitalisering van de procedure voor de afgifte van rijbewijzen. Ze hebben erop aangedrongen om enerzijds meer synergieën te ontwikkelen tussen de betrokken partijen en anderzijds erop toe te zien dat de principes inzake de administratieve vereenvoudiging van de daaraan gelinkte processen nageleefd en bevorderd worden.

Duurzame oplossingen binnen handbereik!

We staan voor grote milieu- en maatschappelijke uitdagingen!

Om deze aan te gaan en een duurzamere toekomst voor ogen te houden, spelen **gemeenten** een belangrijke rol.

Om u te helpen, biedt Belfius voordelige financierings-, begeleidings- en beheeroplossingen:

- Ambition Financing': een reeks financieringsmogelijkheden met investeringskrediet- en leasingformules voor projecten met een duurzaam doel.
- Oplossingen op maat om een beroep te doen op de markt en een groene obligatie of groene lening uit te geven.
- All-in formules die projectbeheer en financiering combineren om u te begeleiden bij woningbouw of energierenovatie van gebouwen.

U begeleiden op weg naar duurzaamheid is onze missie bij Belfius.

Wil u hier meer over weten? Contacteer dan uw relatiebeheerder, die u graag verder helpt.

Belfius

Het Ultieme Stemhokje®

Het lijkt nog heel ver weg, maar op 9 juni 2024 vinden de Europese Verkiezingen plaats. In oktober 2024 zijn in België de provincieraads-, gemeenteraads- en districtraadsverkiezingen. Vandaar dat wij u graag onze stemhokjes onder de aandacht willen brengen. Ons stemhokje voldoet aan het Koninklijk besluit BIZA (febr. 2023) met een hoogte van 2.10 mtr.

Het Ultieme Stemhokje® 1,0 x 1,0 x 2,1 mtr.

Het Ultieme Stemhokje® Plus 1,5 x 1,5 x 2,1 mtr. voor toegankelijkheid mindervalide

Het lichtgewicht, snel opstelbare/invouwbaar Ultieme Stemhokje® zonder losse onderdelen bewijst al 15 jaar zijn dienst bij de verkiezingen en is dus uitermate duurzaam. Inmiddels zijn er ruim 70.000 geleverd in meer dan 12 landen waaronder aan meer dan 130 gemeentes in België. Er is inmiddels weer zeer veel belangstelling in België voor onze stemhokjes. De multifunctionele eigenschappen zijn ook nog steeds een pluspunt.

Schrijfblad geïntegreerd en in hoogte verstelbaar

Stemhokje ingevouwen 74 mm

Scheidingswand 1 x 2 mtr., koppelbaar

Voor meer info, afbeeldingen, specificaties en prijzen (geldig t/m 30-06-2024) zie verkiezingsshop.nl.

Wij komen graag in uw gemeente langs voor een vrijblijvende demo.

Van Beem & Van Haagen info@vbenvh.nl +31 20 314 0900